

**A FONTOSABB TERMÉKPÁLYÁK
2010. ÉVI PIACI FOLYAMATAI**

**Budapest
2011**

Kiadja:

az Agrárgazdasági Kutató Intézet

Megbízott főigazgató:

Kapronczai István

Szerkesztőbizottság:

Biró Szabolcs, Juhász Anikó, Kapronczai István,
Kemény Gábor, Mihók Zsolt (titkár), Popp József,
Potori Norbert

Készült:

Agrárpolitikai Igazgatóság
Piaci Információs Osztályán

Szerkesztette:

Stummer Ildikó

Készítették:

Stummer Ildikó
Molnár Zsuzsa
Mándi-Nagy Dániel
Isépy Anett
Módos Rita
Pájtli Péter
Thury Eszter
Németh Noémi
Ecsediné Wanek Zsuzsanna

Közreműködött:

Szántó-Becz Gábor

Opponensek:

Aliczki Katalin
Nyárs Levente

HU ISSN 1418 2130
ISBN 978 963 491 566 9

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5
1. Gabona	7
1.1. Világ- és európai piaci tendenciák	7
1.2. Hazai piaci tendenciák	10
1.2.1. Kínálat	10
1.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	10
1.3. A piaci árak tendenciája	12
1.3.1. A gabonafélék tőzsdei jegyzése	12
1.3.2. A gabonafélék hazai termelői és határparitásos exportára	14
1.3.3. A takarmánytáp ára	15
1.3.4. A lisztek feldolgozói értékesítési ára	15
2. Olajnövények	17
2.1. Világ- és európai piaci tendenciák	17
2.2. Hazai piaci tendenciák	18
2.2.1. Kínálat	18
2.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	19
2.3. A piaci árak tendenciája	20
3. Cukor	23
3.1. Világ- és európai piaci tendenciák	23
3.2. Hazai piaci tendenciák	24
3.2.1. Kínálat	24
3.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	24
3.3. A piaci árak tendenciája	25
4. Sertéshús	27
4.1. Világ- és európai piaci tendenciák	27
4.2. Hazai piaci tendenciák	28
4.2.1. Kínálat	28
4.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	29
4.3. A piaci árak tendenciája	29
5. Baromfihús és tojás	33
5.1. Világ- és európai piaci tendenciák	33
5.2. Hazai piaci tendenciák	35
5.2.1. Kínálat	35
5.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	35
5.3. A piaci árak tendenciája	35
5.4. Az étkezési tojás piaci tendenciái	37
6. Marhahús	39
6.1. Világ- és európai piaci tendenciák	39
6.2. Hazai piaci tendenciák	40
6.2.1. Kínálat	40
6.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	40
6.3. A piaci árak tendenciája	41

7. Juhhús	43
7.1. Világ- és európai piaci tendenciák	43
7.2. Hazai piaci tendenciák	43
7.2.1. Kínálat	43
7.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	44
7.3. A piaci árak tendenciája	44
8. Tej és tejtermékek	47
8.1. Világ- és európai piaci tendenciák	47
8.2. Hazai piaci tendenciák	48
8.2.1. Kínálat	48
8.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	48
8.3. A piaci árak tendenciája	50
9. Zöldség és gyümölcs	53
9.1. Zöldség	53
9.1.1. Európai piaci tendenciák	53
9.1.2. Hazai piaci tendenciák	53
9.1.2.1. Kínálat	53
9.1.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	55
9.1.3. A piaci árak tendenciája	57
9.2. Gyümölcs	57
9.2.1. Világ és európai piaci tendenciák	57
9.2.2. Hazai piaci tendenciák	59
9.2.2.1. Kínálat	59
9.2.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	60
9.2.3. A piaci árak tendenciája	62
10. Szőlő és bor	63
10.1. Világ- és európai piaci tendenciák	63
10.2. Hazai piaci tendenciák	63
10.2.1. Kínálat	63
10.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	64
10.3. A piaci árak tendenciája	64
Források és rövidítések jegyzéke	67
Mellékletek	69
Mellékletek jegyzéke	70

Bevezetés

A kiadvány a fontosabb hazai termékpályák 2010. évi piaci folyamatait mutatja be elsősorban az ártrendeken keresztül, de – a 2010. évi előzetes mennyiségi információk alapján – a keresleti és kínálati oldalon bekövetkező alapvető változásokra is rámutat. Az összeállítás az AKI Piaci Árinformációs Rendszerének (PÁIR) adataira, valamint a különböző nemzetközi forrásokból származó árinformációkra, továbbá a KSH termelési, iparstatisztikai és külkereskedelmi adataira támaszkodik. A világ és európai keresleti és kínálati tendenciák bemutatásához az OECD, az USDA és az EU Bizottság anyagait használtuk fel. A piaci folyamatok vizsgálata az anyagban egységes szerkezetben történik:

- Világ és európai kínálati és keresleti tendenciák.
- Hazai piaci tendenciák:
 - kínálat alakulása, belföldi termelés, import és készletek,
 - kereslet alakulása, belföldi értékesítés, export.
- A piaci árak tendenciája: világszerte, uniós és hazai ártendenciák.

A világszerte a szélsőséges időjárás hatására csökkenő kínálat és az intenzív kereslet a gabonafélék és az olajnövények árának jelentős emelkedését okozta 2010-ben. A tőzsdéken sok befektető újra előnyben részesítette a terménypiacokat, ahol először főleg a spekulációs, majd később a fundamentális hatások is az árak emelkedését erősítették. A termények drágulását a takarmányok és az állati termékek ára lassabb ütemben követte. Az agrártermékek árának növekedése maga után vonta az élelmiszerek drágulását is. A Dow Jones mezőgazdasági árindexe 2010 decemberében 45%-kal volt magasabb az egy évvel korábnál. A FAO globális élelmiszerár-indexe 2010 második felében folyamatosan emelkedett. A CRB élelmiszer index 2010 közepétől 35%-kal nőtt.

Az AKI-KSH előzetes adatai szerint Magyarországon a mezőgazdasági termékek kibocsátásának volumene 6%-kal csökkent 2010-ben az előző évihez képest. Ezen belül a növényi termékek termelése 11%-kal esett vissza, az állatok és állati termékeké kis mértékben, 0,6%-kal nőtt.

A hazai élelmiszeripar termelési volumene 0,3%-kal csökkent 2010-ben. Az élelmiszerek belföldi értékesítése 1,7%-kal csökkent, míg az export 6,1%-kal bővült.

A KSH adatai alapján az agrártermékek termelői árának szintje 16,8%-kal emelkedett 2010-ben az előző évihez viszonyítva. A növényi termékek árának növekedése (27,6%) lényegesen nagyobb mértékű volt, mint az élő állatoké és állati termékeké (1,8%). A vágóállatok termelői ára 1,4%-kal csökkent, ezen belül a vágósertésé 6%-kal, míg a vágómarha és a vágóbaromfi ára nőtt. Az állati termékek ára 10,1%-kal emelkedett, a tehéntej ára ennél nagyobb mértékben, 17,3%-kal.

A növényi termékek árának emelkedését Magyarországon a szélsőséges időjárás hatására csökkenő kínálat mellett a világszerte és az exportárok növekedése, továbbá az élénk külszerte kereslet okozta.

A gabona és az olajnövények piacán az év második felében bekövetkezett erőteljes áremelkedést a feldolgozott termékek értékesítési, illetve fogyasztói ára késéssel követte. Az értékesítési és fogyasztói árak növekedési üteme kisebb mértékű volt, mint a termelői árak emelkedése.

Az állati termékek közül a vágósertés, illetve a vágócsirke termelői árának csökkenése áthúzódott a termékpálya többi fázisába is, a fogyasztói árak csökkenése ugyanakkor szerényebb volt a termelői fázis árváltozásához képest. A nyerstej termelői árának emelkedését a megfigyelt tejtermékek értékesítési ára kisebb mértékben követte, ugyanakkor a fogyasztói árak ellentétesen alakultak, és átlagosan 1%-kal voltak alacsonyabbak az egy évvel korábbinál.

A mezőgazdasági termékek ára a világpiacon és Magyarországon is magas szinten maradhat 2011-ben, mivel a szűkebb kínálat mellett növekszik a kereslet. Több országban az életszínvonal javulásával, illetve az étkezési szokások változásával nő egyes állati termékek kereslete, ami közvetve a termények áraira is hatást gyakorol. A mezőgazdaságban felhasznált alapanyagok ára is nőtt, ami magasabb önköltséget eredményez, ezért a gazdák magasabb árat szeretnének elérni 2011-ben, így ez is a mezőgazdasági termékek árának magas szinten történő stabilizálódását erősíti.

1. Gabona

1.1. Világ- és európai piaci tendenciák

A gabonafélék globális termelése számottevően csökkent 2010-ben. A természeti katasztrófák következtében világszerte szűkült a búza kínálata, ugyanakkor a gabonafélék iránti kereslet tovább nőtt. Ennek hatására a búza és a kukorica világpiaci ára rég nem látott magasságokba emelkedett 2010 második felében. Az ár növekedését a spekulációs tőke áru piacokon való megjelenése tovább erősítette.

Az USDA adatai szerint **a búza globális kibocsátása** előreláthatóan **nem éri el a 646 millió tonnát** a folyó gazdasági évben. Ez közel 37 millió tonna terméskiesést jelent az előző gazdasági évhez képest, de így is minden idők harmadik legnagyobb kibocsátása. A drasztikus visszaesés hátterében a kisebb vetésterület (222,2 millió hektár az előző szezon 226,7 millió hektárjával szemben) mellett több tényező állt, amelyek hatással voltak a gabonapiacra:

- Oroszországban a több mint száz éve nem tapasztalt aszályos időjárás és a szárazság következtében hatalmas tűzvész pusztított, 10 millió hektár szántóföldön semmisült meg a növényzet. Az előző évi 84 millió tonnával szemben 53 millió tonna gabona termelt 2010-ben. A kibocsátás ilyen mértékű csökkenése az előző évihez hasonlóan élénk export mellett már belső ellátási problémákat vetített előre, ezért az orosz kormány a belpiaci árak emelkedésének megfékezése érdekében exporttilalmat rendelt el búzára, árpára, rozsra, kukoricára és lisztre. A korlátozás 2010. augusztus 15-én lépett életbe és a 2010/2011. gazdasági év végéig (június 30-ig) biztosan érvényben marad.
- Oroszország mellett Kazahsztán és Ukrajna búzatermése is csökkent. A terméskiesés miatt Kazahsztánban is felmerült az export korlátozása, de ez végül nem valósult meg. Ukrajna ugyanakkor október közepétől év végéig 2,7 millió tonnában maximálta az exportálható gabona mennyiségét, amelyből 2 millió tonna a kukorica, 500 ezer tonna a búza és 200 ezer tonna az árpa. Az év végén a határidőt kitolták 2011. első negyedévének végéig azzal a kiegészítéssel, hogy további 500 ezer tonna búzát és 1 millió tonna kukoricát vihetnek ki a korábban megállapított mennyiségen felül.
- A fekete-tengeri régió az USA után a világ második legnagyobb gabonaexportőrévé vált az elmúlt években, de a 2010. évi kedvezőtlen termése következtében több mint 21 millió tonna búza esik ki a világpiacról a folyó gazdasági évben, aminek jelentős az árfelhajtó hatása. Ez ugyanakkor más exportőrök számára kedvező alkalmat kínál új piacok szerzésére.
- Európában a megszokottnál csapadékosabb tavaszi idő kedvezőtlenül befolyásolta a búza beltartalmát, ami tovább szűkítette az étkezési minőségű búza kínálatát.
- A világ negyedik legnagyobb búzaexportőrének számító Ausztráliában a heves esőzések és áradások miatt rendkívüli helyzet alakult ki. A természeti katasztrófa a gabona szállításával kapcsolatos aggodalmakat, ellátási problémákat vetett fel, ami újabb lendületet adott a világpiaci árak emelkedésének 2010 utolsó heteiben.
- Az USA-ban és a dél-amerikai országokban a száraz időjárás negatívan hatott a kukorica termés-előrejelzésekre a 2010. év végén.

Az USDA adatai szerint az EU-ban 136,5 millió tonna búzát takarítottak be a folyó gazdasági évben, ez csupán 1,5 millió tonnával kevesebb a 2009/2010. gazdasági évinél. Az EU kínálatát ugyanakkor bővíti az intervenciós készlet is. Az USA termelése az előző évihez hasonlóan alakult

2010-ben is, 60 millió tonna termény került a raktárakba. Kanadában 3,7 millió tonnával 23,2 millió tonnára csökkent a búza kibocsátása. A fekete-tengeri régió országai közül Oroszországban 20,2 millió tonnával 41,5 millió tonnára, Kazahsztánban 7,4 millió tonnával 9,7 millió tonnára és Ukrajnában 4 millió tonnával 16,9 millió tonnára esett a folyó gazdasági év búzatermése az előzőhöz képest. Argentínában és Brazíliában az előző évinél 3, illetve 0,9 millió tonnával több búza betakarítására számítanak a 2010/2011. gazdasági évben. Ausztráliában a decemberi ítéletidő elsősorban nem a termés mennyiségét, hanem a minőségét befolyásolta kedvezőtlenül. Az USDA által 25 millió tonnára becsült termés (+3,1 millió tonna az előző gazdasági évhez képest) 60%-a lehet takarmány minőségű (normál évben ez 5-10%), ezzel az étkezési búza kínálata tovább szűkül.

A hagyományosan importáló országok közül Egyiptom és Pakisztán termése az előző évihez hasonlóan alakult (8,5, illetve 24 millió tonna), Irán kibocsátása ellenben 2,4 millió tonnával 14,4 millió tonnára bővült.

A **búza globális felhasználása** 13 millió tonnával 665,2 millió tonnára **nőhet** a folyó gazdasági évben az előzőhöz képest. Oroszországban 5,5 millió tonnával több, 24,5 millió tonna búzát használhatnak állatok takarmányozására a 47,5 millió tonna körüli kínálatból. Az orosz állam a belső ellátás biztosítása érdekében a 9,5 millió tonna intervenció készlet értékesítését is megkezdte. Ausztráliában, Kanadában, az USA-ban, Indiában, Kínában az előző évit maghaladó fogyasztásra számítanak, ellenben az EU búzafelhasználása 2,5 millió tonnával 122 millió tonnára csökkenhet, a termény kisebb mértékű takarmányozás miatt.

Az USDA szerint a **búza globális zárókészlete** közel 20 millió tonnával 177,8 millió tonnára **csökkenhet** a folyó gazdasági év végére, ami a kínálat nagymértékű visszaesésével függ össze. Meg kell azonban jegyezni, hogy ez még így is az elmúlt tíz év harmadik legmagasabb készlet szintje. Az átmenő készlet Ausztráliában 3,1, Kínában 5,7 millió tonnával nőhet, ugyanakkor a kanadai 2,1, az uniós 2,5, az amerikai (USA) 4,3 millió tonnával lehet kevesebb.

A globális hiánnyal kapcsolatos rémhíreket cáfolja, illetve az ezekből táplálkozó tőzsdei spekuláció szerepét bizonyítja az a tény is, hogy az előző évi rekord átmenő készlettel és a 2010/2011. gazdasági év kibocsátásával együtt 843 millió tonna a búza globális kínálata a folyó gazdasági évben (ez csupán 7 millió tonnával marad el az előzőtől), amely 665,2 millió tonna kereslettel áll szemben. (Összehasonlításképpen a szintén szélsőséges 2007/2008. gazdasági évben 741,5 millió tonna volt a búza teljes kínálata és 616,8 millió tonna a kereslete.)

A **zárókészlet és a felhasználás aránya kedvezően magas lehet**, világszinten 27%. Globális búzahiányról tehát nem beszélhetünk, a fent említett események hajtották fel többször (augusztus, december) irreális mértékben a búza (és egyéb termények) jegyzését a chicagói árutőzsdén.

Várhatóan **9 millió tonnával kevesebb búza fordul meg a világpiacon** a 2010/2011. gazdasági évben az előzőhöz képest (134 millió tonna). Oroszországban a korábbi szezonokban jellemző 18 millió tonna kivitellel szemben 4 millió tonnára korlátozódott a folyó gazdasági év exportja, és ez a mennyiség a tilalom bevezetéséig került ki az országból. Kazahsztán kivitele 2,9 millió tonnával 5 millió tonnára, Ukrajnára 3,8 millió tonnával 5,5 millió tonnára eshet. Az EU búzakivitele 21,5 millió tonna lehet a 2010/2011. gazdasági évben. A fekete-tengeri régió szerepének visszaesése miatt a közeli célpiacon újra az európai búzát vásárolták nagyobb volumenben: 2010. július és december között az egy évvel korábbinál 2 millió tonnával több, 11,75 millió tonna uniós búza került a közösségen kívüli piacokra. Az EU bizottság adatai szerint az export 60%-át Franciaország bonyolította, Németország 15, Románia 8,5, Bulgária 4, Magyarország 1,5%-kal részesedett a kiviteltől.

A szállítmányok közel fele az észak-afrikai térségbe, Algériába, Egyiptomba, Marokkóba, Líbiába és Tunéziába érkezett. Az USA is újra növelheti piaci részesedését az olcsó fekete-tengeri termék kiesése miatt, 36 millió tonna búzát exportálhat a folyó gazdasági évben, az előző szezon 24,2 millió tonnájával szemben. Az ABARES a folyó gazdasági évben várható ausztrál búzaexportot a szeptemberi 18,4 millió tonnáról 16 millió tonnára korrigálta december elején. Oroszország búzaimportórré vált a folyó gazdasági évben, a termés behozatala 2 millió tonnára tehető.

Az IGC a **búza globális termőterületének 3,1%-os növekedését prognosztizálja 2011-re**, amely így megközelítheti a 224 millió hektárt. Átlagos hozamokkal számolva a kibocsátás világszinten 4%-kal 670 millió tonnára nőhet. Az EU-ban a búza termőterülete 2%-kal haladja meg az előző évit, 26,4 millió hektárra tehető. Oroszországban az őszi és tavaszi búza által együttesen elfoglalt terület az előző évi 22,5 millió hektárral szemben 26 millió hektár lehet 2011-ben. Ukrajnában a termőterület 0,2 millió hektárral 6,7 millió hektárra nőtt. Az USA-ban az első hivatalos becslések szerint 16,6 millió hektáron, az előző évinél 10%-kal nagyobb területen vetettek őszi búzát 2010 őszén. A tavaszi változattal együtt a növény termőterülete 20,3 millió hektár lehet 2011-ben, amely az előző évinél 1 millió hektárral nagyobb.

A **globális kukoricatermés rekordszintet érhet el** a 2010/2011. gazdasági évben, ami a vetésterület növekedésével magyarázható (3,7 millió hektárral 160,4 millió hektárra). Az előző évit közel 2 millió tonnával meghaladó, 814 millió tonna globális kibocsátás valószínűsíthető. Legnagyobb volumenben Kína termése nőtt 2010-ben (+10 millió tonna), de Kanadában (+2,2 millió tonna), Indiában (+4,3 millió tonna), Mexikóban (+3,6 millió tonna) és Ukrajnában (+1,4 millió tonna) is bővült a termelés. Az EU-ban 2 millió tonnával továbbá az USA-ban 16,4 millió tonnával csökkent a kibocsátás. Argentína termelése alig változik, ellenben Brazíliában 5,1 millió tonnával kevesebb kukoricát takaríthatnak be.

A **kukorica globális felhasználása** ismét rekordot dönthet. Az USDA 836,9 millió tonna fogyasztást prognosztizált a 2010/2011. gazdasági évre, ami az előző évinél 21,9 millió tonnával több. A változás a takarmány- és az ipari célú hasznosítás növekedésével magyarázható. A kukorica felhasználása az USA-ban 12 millió tonnával nőhet, amit elsősorban az ipari hasznosítás dinamikus fejlődése okoz. Brazíliában 1,3 millió tonnával, Kínában 3 millió tonnával, Indiában 3,3 millió tonnával bővíthet a fogyasztás. Az EU-ban a kukorica felhasználásának mérsékelt növekedése valószínűsíthető.

A **kukorica globális zárókészlete** 122,5 millió tonna körül alakul a folyó gazdasági év végén. Ez az egy évvel korábbinál 22,6 millió tonnával **alacsonyabb** szint. Kínában 6,8 millió tonnával nagyobb készletekkel zárhatják a gazdasági évet, de ez a plusz sem tudja ellensúlyozni azt, hogy az USA-ban 15 éves mélypontot érhet el a zárókészlet. A várakozások szerint az előző évinél 26,5 millió tonnával kevesebb, 17,1 millió tonna kukorica marad a raktárakban. Ez az 1995/1996. szezon óta a legalacsonyabb készlet szint, aminek erőteljes árfelhajtó hatása lehet 2011-ben. A visszaesés az USA-ban a zárókészlet/felhasználás arányának drasztikus csökkenését eredményezi az előző évi 15,4%-ról 5,8%-ra. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a 2010/2011. gazdasági évben az áthúzó készletekkel és a folyó gazdasági év termésével együtt globálisan 959,4 millió tonna kukorica áll rendelkezésre 836,9 millió tonna igény kielégítéséhez.

A **kukorica globális forgalma** 1,7 millió tonnával 91,3 millió tonnára **csökkenhet** a folyó gazdasági évben. Nagyobb visszaesés Argentínában valószínűsíthető (17 millió tonnáról 13 millió tonnára). Az importőrök közül 0,9 millió tonnával csökkenhet Irán, míg 2,6 millió tonnával nőhet az EU behozatala. Az EU Bizottság adatai szerint 2010. július és december között 2,94 millió tonna

kukoricát importált a közösség, 1,5 millió tonnával többet, mint egy évvel korábban. A szállítmányok 54%-át Brazília biztosította, az USA, Szerbia, Argentína és Ukrajna importból való együttes részesedése 33% volt. A kukorica piacon is importörként jelent meg Oroszország a folyó szezonban. Az USDA várakozásai szerint 1 millió tonna terményt szállíthatnak az országba.

1.2. Hazai piaci tendenciák

1.2.1. Kínálat

Magyarországon a gabonafélék kínálatát elsősorban a szélsőségesen csapadékos időjárás határozta meg 2010-ben. A gyakori és bőséges esőzések miatt kialakult **árvíz és belvíz jelentős károkat okozott a gabonaállományokban** és késleltette a szántóföldi munkákat. A KSH adatai szerint 2010-ben, a durumbúzával nem számolva **3,7 millió tonna búza termett, szemben az előző évi 4,4 millió tonnával**. A visszaesés egyrészt a kedvezőtlen időjárás közvetlen hatása, másrészt a termőterület egy részén le sem tudták aratni a terményt, ugyanis a belvíz és az átnedvesedett talaj miatt sok táblát nem tudtak megközelíteni a gazdálkodók. A KSH adatai szerint a búza az elvetettnél több mint 10%-kal kisebb területről, 996 ezer hektárról került a magtárakba. Ez 12%-kal kisebb a 2009-ben betakarított területnél. A csapadékos időjárás nemcsak a termés mennyiségét, hanem a minőségét is kedvezőtlenül befolyásolta. A 2010. évi termés kb. 52%-a volt étkezési, 46% takarmány minőségű. Emellett a gombás fertőzések miatt a DON-toxin szennyezettség is problémát okozott.

A csapadékbőség az **őszi búza vetésére** is hatott. A tervezett 1,08 millió hektár helyett 1,006 millió hektáron fejezték be december közepéig a vetést. A kedvezőtlen téli időjárás miatt a termőterület tovább csökken.

Magyarországon a belvíz és az árvíz következtében a takarmánykukorica termőterülete is zsugorodott, az előző évinél 10%-kal kisebb területről, 1,061 ezer hektárról takarították be a terményt. A KSH adatai szerint 6,967 millió tonna kukorica termett, a 2009. évinél 7,5%-kal kevesebb. A csökkenés elsősorban a kisebb területből adódott.

1.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés

A KSH adatai alapján **étkezési búzából 35%-kal kevesebbet vásároltak fel 2010-ben**, mint az előző évben. Az év első felében a felvásárlás visszafogott volt, a termelőket a búza alacsony ára nem ösztönözte a termény eladására. A betakarítást követően – a korábbi évek tendenciájával megegyezően – már megugrott az eladások volumene, majd szeptembertől csökkent. Ez elsősorban azzal magyarázható, hogy a feldolgozók a tőkehiány miatt kisebb mennyiséget vásároltak 2010-ben, ugyanakkor az étkezési búza mennyisége is kevesebb volt, mint 2009-ben.

A **takarmánykukorica felvásárlása 14%-kal csökkent** 2010-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A betakarításig minimális volt a forgalom, ami azzal is összefügg, hogy bár a takarmánykukorica iránt 2009-ben igen élénk volt a kereslet, kisebb tartalékok maradtak 2010-re.

A **2009/2010. intervenciósi időszakban** az árpa és a búza felajánlható mennyiségét nem korlátozták, aminek eredményeképpen 2010. május végéig több mint 6 millió tonna terményt ajánlottak fel a tagállamok (közel 5,7 millió tonna árpa, 371 ezer tonna búza). A legtöbb terményt Németországban (1,8 millió tonna) és Franciaországban (1 millió tonna) került az intervenciósi raktárakba. Magyarországon a félmillió tonnát sem érte el az intervencióra felajánlott áru mennyisége (176 ezer

tonna búza, 314 ezer tonna árpa). A 2010/2011. gazdasági év nyitókészlete 5,9 millió tonna volt, amelyből 2,76 millió tonnát különített el az EU a 2011. évi élelmiszersegély programra. A fennmaradó több mint 3 millió tonnát a belső piacon kívánják értékesíteni. A **2010. november 1-től indult intervenciós időszakban** már csak búza felajánlására van lehetőség, amit az EU 3 millió tonnában korlátozott. A gabonafélék magas ára miatt 2011 januárjáig nem érkezett felajánlás.

A malomipari termékek bruttó termelése 1 százalékponttal csökkent, belföldi értékesítése hasonló mértékben nőtt 2010-ben 2009-hez viszonyítva (1. melléklet).

1. ábra

Forrás: KSH

Magyarország **búzaexportja** az emelkedő világszerte és exportárak, valamint az élénk nemzetközi kereslet miatt **11%-kal nőtt 2010-ben 2009-hez** viszonyítva (2. melléklet), és az export értéke 27%-kal haladta meg az előző évet. A legfontosabb célországok közül Olaszországba 36, Romániába 38, Bosznia-Hercegovinába 7, Ausztriába 19%-kal nőtt a magyar búza kivitele. A görögországi szállítások ellenben 22%-kal csökkentek.

A **takarmánykukorica kivitele 8%-kal csökkent 2010-ben** (3,8 millió tonnára) az egy évvel korábbihoz viszonyítva (1. ábra). Az export értéke alig változott (-1%). A legnagyobb volumenben 2010-ben is az olasz piacon jelent meg a magyar áru, azonban az előző évinél 12%-kal kevesebb. A romániai kivitel 32, a németországi 26%-kal esett vissza, míg Hollandiába 7, Ausztriába 36, Szlovákiába 104%-kal több kukorica került.

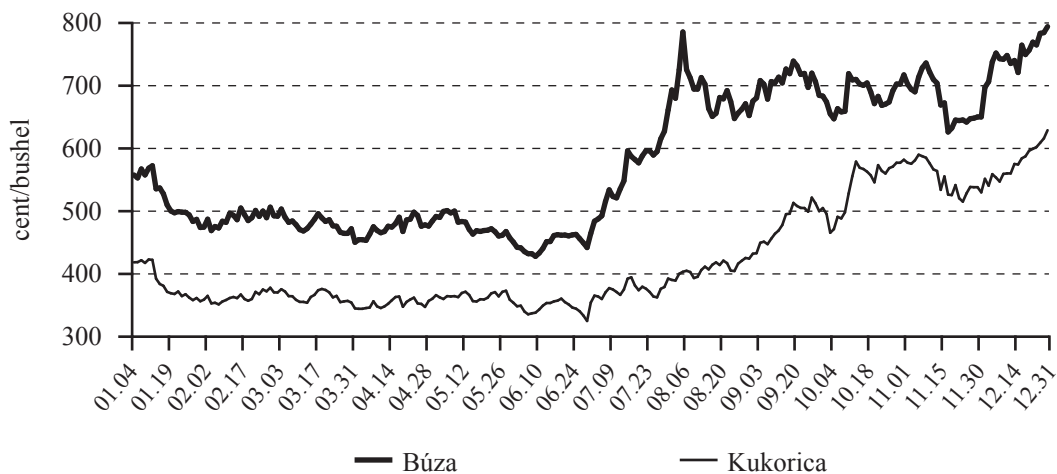
1.3. A piaci árak tendenciája

1.3.1. A gabonafélék tőzsdei jegyzése¹

A **chicagói árutőzsdén** a búza és a kukorica front havi jegyzése csökkent 2010 első felében (2. ábra), majd júliustól erőteljes rally vette kezdetét, amit a fekete-tengeri régió termés kiesése, és az ezzel kapcsolatos intézkedések (exporttilalom, exportkorlátozás) generáltak. Az ár hirtelen felfutásában jelentős szerepe volt továbbá a spekulációs tőke újbóli megjelenésének az árupiacon. A **búza** tőzsdei ára augusztus 5-én érte el az első csúcst, ami a gazdasági év elejéhez viszonyítva (július 1.) **62%-os emelkedést** jelentett. Ezt követően a naponta változó hírek hatására a bizonytalanság lett úrrá a piacon, amit az tőzsdei jegyzés ingadozása is tükrözött. A búza határidős ára november közepén visszaesett, aminek a hátterében többek között az állt, hogy több uniós tagállamot követően Írország államháztartása is veszélybe került és nemzetközi segítségre szorult. Ez nem tartott sokáig, hiszen december elejétől az ausztráliai ítéletidőről érkező hírek, valamint az oroszországi őszi vetések körüli problémák (a vetés elhúzódása miatt gyengén fejlett állomány) hatására újra száguldott a búza jegyzése. 2008 augusztusa óta nem jegyezték olyan magas áron a terményt, mint 2010 második felében.

2. ábra

A búza és a kukorica front havi jegyzése a chicagói árutőzsdén (2010)

Forrás: CME/CBOT

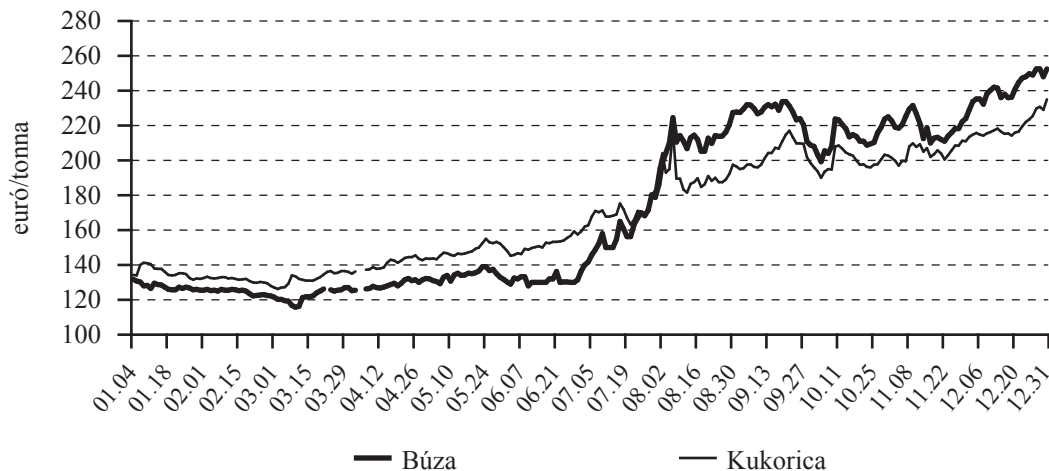
A **búza árára ható tényezők alakították a kukorica jegyzését** is a chicagói árutőzsdén 2010-ben. Az év utolsó napján 72%-kal volt magasabb a kukorica front havi jegyzése, mint július elsején. Ezt a szintet utoljára 2008 júliusában érte el a termés Chicagóban.

A **párizsi árutőzsdére** is begyűrűztek a világpiacon hatások (3. ábra), a búza front havi jegyzése 80%-kal, a kukoricáé 45%-kal nőtt a 2010/2011. gazdasági év első felében. A búza front havi jegyzése utoljára 2008 márciusában, a kukoricáé 2007 októberében volt olyan magas, mint 2010. december 31-én. A két termés megítélése változott **az új gazdasági évben**: július második

¹ A chicagói és a párizsi árutőzsde jegyzéseit eredeti mértékegységgel ábrázoltuk, hogy az árfolyamhatásokat kiszűrjük, és a tényleges tőzsdei mozgások váljanak láthatóvá.

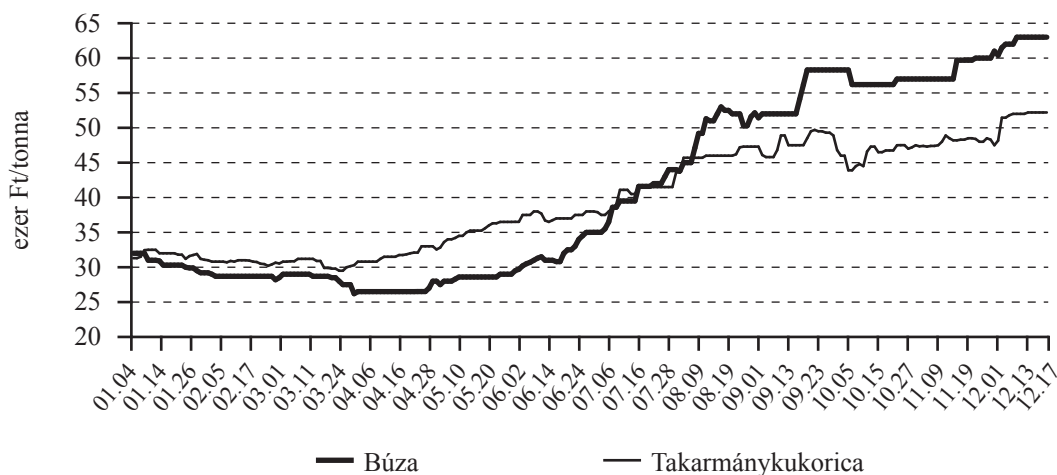
feléig a kukoricát a búzánál magasabb szinten jegyezték, az augusztusi árcsúcsot követően azonban **a búza felértékelődött**, határidős ára meghaladta a kukoricáét, jelezve ezzel is a globális ellátással kapcsolatos problémákat.

3. ábra

A búza és a kukorica front havi jegyzése a párizsi árutőzsdén (2010)

Forrás: MATIF

4. ábra

A búza* és a takarmánykukorica front havi jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2010)

* A Budapesti Értéktőzsde áruipiaci szekciójában november 22-től a malmi búzát is jegyzik, ami a későbbiekben az euro-búzát váltja fel. Ezért november 22. előtt az eurobúza, november 22-től a malmi búza front havi jegyzése szerepel az ábrán.
Forrás: BÉT

A **Budapesti Értéktőzsde** árupiaci szekciójában is reagált a búza és a kukorica jegyzése a nemzetközi változásokra, ugyanakkor a hazai hatások is érvényesültek (4. ábra). A búza jegyzése meredeken, a kukoricáé mérsékeltebben emelkedett márciustól. Az első félévben a kukorica iránti élénk hazai és külpiai keresletnek köszönhetően a front havi jegyzése meghaladta a kenyérgabonáét. A 2010. évi kisebb és gyengébb minőségű búzatermés következtében **a jó minőségű búza felértékelődött**, ami 2010 második félévében újabb magasságokba emelte a határidős árat, így júliustól **a búza drágább volt a kukoricánál a tőzsdén**. Az év végén a búza front havi jegyzése már meghaladta a 60 ezer Ft/tonna, a kukoricáé az 50 ezer Ft/tonna szintet, amire 2008 tavasza óta nem volt példa.

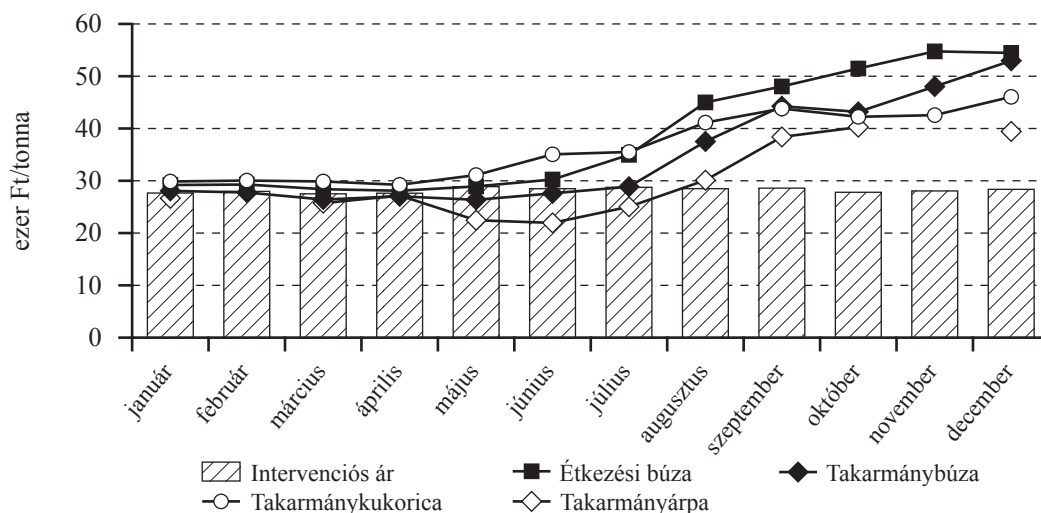
1.3.2. A gabonafélék hazai termelői és határparitásos exportára

Magyarországon a gabonafélék termelői ára 2010 első hónapjaiban 28-30 ezer Ft/tonna sávban stagnált (5. ábra), majd **júliustól intenzív áremelkedés** kezdődött. Az étkezési és a takarmánybúza esetében az év végéig folytatódott a trend, jelezve a hazai kínálat szűkösségét és az erős külpiai keresletet. Decemberben mindkét termény ára megközelítette az 55 ezer Ft/tonnát. A takarmánykukorica termelői ára – a kedvező termése miatt – a búzáénál kisebb mértékben nőtt 2010 második félévében. A gabonafélék magyarországi termelői ára két és fél éve nem volt olyan magas, mint 2010 decemberében.

Valamennyi gabonaféle 2010. évi termelői ára meghaladta az egy évvel korábbit (3. melléklet). Az étkezési és a takarmánybúza ára dinamikusabban nőtt, mint a takarmánykukoricáé, éves szinten mégis a takarmánykukorica ára emelkedett a legnagyobb mértékben (közel 50%-kal). Ez a termény alacsony 2009. évi árával (26 431 Ft/tonna) valamint azzal magyarázható, hogy az év utolsó hónapjait jellemző magas búzaárak mellett már minimális volt a forgalom, tehát az éves árban kisebb súllyal szerepelnek ezek a tételek. Az étkezési búza termelői ára 31%-kal, a takarmánybúzáé 43%-kal volt magasabb 2010-ben 2009-hez viszonyítva. A takarmányárpnál figyelhető meg a leg-szerényebb növekedés (+12%).

5. ábra

A gabonafélék termelői és intervenciósi ára (2010)

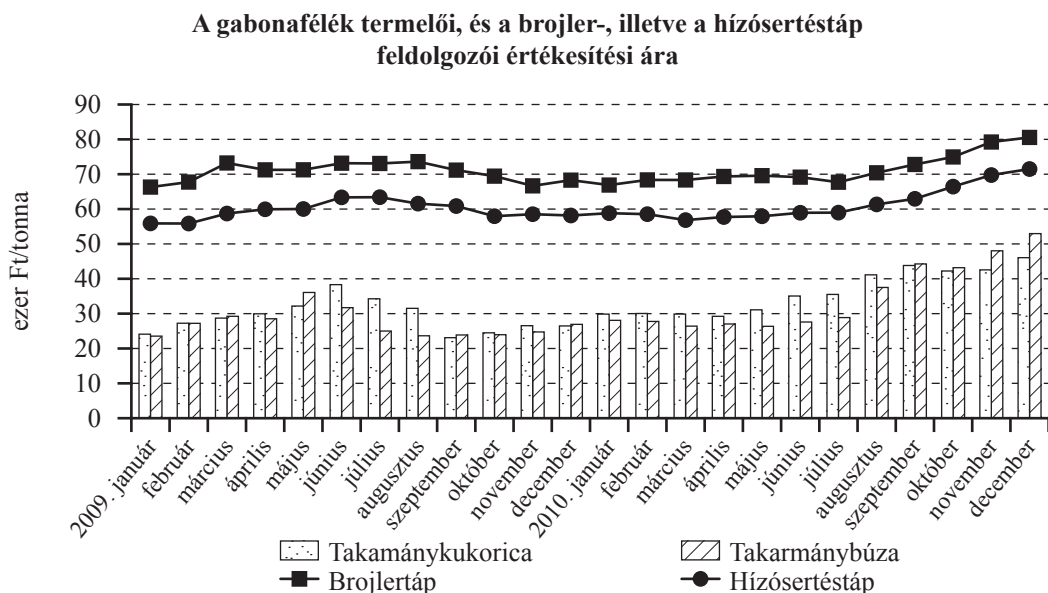
Forrás: AKI PÁIR

A **búza határparitásos exportára** nem változott számottevően 2010 első félévében, majd **júliustól decemberig már 45%-kal nőtt**. A takarmánykukorica kiviteli ára a gabonafélék világpiaci árának növekedése és a forint gyengülése miatt áprilistól szeptemberig emelkedett, majd a betakarítással bővülő kínálat és a korábban, alacsonyabb áron kötött szerződések teljesítése következtében az év utolsó hónapjaiban kissé visszaesett. A világpiaci és az exportárak növekedése, a gabonafélék iránti aktív külpiaci kereslet emelte a termények termelői árát Magyarországon.

1.3.3. A takarmánytáp ára

Magyarországon a brojler- és a hizósértéstáp feldolgozói értékesítési ára is hatott az alapanyagok árának változása. **A takarmánygyártók az év második felében folyamatosan emelték áraikat**. A brojlertápeért tonnánként még 67, a sertéstápeért 59 ezer forintot fizettek a vevők 2010 januárjában, decemberig azonban az előbbi ára 20, az utóbbié 22%-kal nőtt (6. ábra). A szója és származékainak világpiaci ára is jelentősen emelkedett 2010 második felében, ezért a szójadara importja drágulhat 2011 első félévében, ami újabb árfejhajtó tényező a takarmánytápok piacán. A tápok ára a drága alapanyagok miatt várhatóan tovább nő 2011-ben.

6. ábra

* Határparitásos importár.

Forrás: AKI PÁIR, KSH

1.3.4. A lisztek feldolgozói értékesítési ára

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára az év nagy részében alig változott, a **malmok csak augusztustól kezdték el emelni az árat**. Ezzel magyarázható, hogy éves szinten az áremelés hatása még nem érezhető. A térsztaipari liszt kivételével valamennyi feldolgozott termék értékesítési ára minimális mértékben maradt el a 2009. évi szinttől (3. melléklet). A növekvő tendencia a 2011. év elején folytatódhat, ami a fogyasztói árakra is hatással lesz.

2. Olajnövények

2.1. Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA jelentése szerint **az olajos magvak globális termése 442 millió tonna lehet a 2010/2011. gazdasági évben**, amely megegyezik az előző időszak kibocsátásával. A korábbi várakozások 444 millió tonnát jeleztek, de a több kontinensen tapasztalható szélsőséges időjárás miatt csökkenteni kellett azokat. Argentínában az előző évvel ellentétben aszályos az időjárás, ami a korábbi termésbecslések csökkentését eredményezi. Az olajnövények feldolgozása 376 millió tonna lehet a folyó gazdasági évben, ez 5%-os bővülést jelent a 2009/2010. gazdasági évihez képest. A kereslet növekedését a bioüzemanyag bekeverési irányelvek, illetve a kínai és az orosz takarmányigény bővülése segítette. A kínai és keresletet összevetve az előző évben kialakult magasabb árszintek stabilizálódására lehet számítani az olajnövény piacokon. A globális készletek 68 millió tonnára csökkenhetnek, így ismét a 2008-ban tapasztalt alacsony szintek közelébe kerülhetnek. A világpiacon megforduló olajos magvak mennyisége tovább bővíthet 2010/2011-ben, az export 108-ról 112 millió nőhet.

A szójabab globális termése 256 millió tonna lehet a 2010/2011. gazdasági évben, ez 4 millió tonnával kevesebb az előző időszakban betakarított mennyiségnél. A kínai csökkenésének fő oka a három legnagyobb termelő (USA, Argentína, Brazília) kibocsátásának visszaesése. A dél-amerikai országokban, 2010-ben rekord mennyiségű szójababot termeltek a kedvező időjárás miatt, de a folyó évben aszály sújtja a termőterületeket. A nagyobb termelők közül várhatóan Paraguay és India termelése nő. A szójabab globális feldolgozása 7%-kal, 225 millió tonnára emelkedhet. A legnagyobb mértékben Kínában (+10 millió tonna) és Argentínában (+5 millió) növelik a feldolgozást. Kínában a javuló életszínvonal miatt nő a húsfélék iránti kereslet, ami az állatlétszám jelentős bővülésén keresztül nagyobb fehérjeigényt támaszt. A bioüzemanyagok szerepe is egyre jelentősebb lesz a kínai gazdaságban. A szójabab globális zárókészlete 58 millió tonna lehet a folyó gazdasági év végén, 2 millió tonnával alacsonyabb, mint a nyitókészlete volt. Az export 5 millió tonnával (98 millió tonna) lehet több a 2010/2011. gazdasági évben, mint az előzőben volt.

A szójadara globális előállítás elérheti a 178 millió tonnát 2010/2011-ben, a legnagyobb előállító várhatóan Kína lesz (46 millió tonna). A szójadara globális felhasználása 175 millió tonna körül várható, exportra 60 millió tonna kerülhet. **A szójaolaj** globális kínálata 42 millió tonna, globális felhasználása 41,8 millió tonna lehet, a külföldön folyó gazdasági évben 9,5 millió tonna található vevőre.

A napraforgómag globális termését 30 millió tonna körül várja az USDA a 2010/2011. gazdasági évben, amely 3 millió tonnával kevesebb a 2008/2009. év rekordtermésénél. Az EU, Ukrajna, Oroszország és Argentína maradnak a legnagyobb termelők. Az EU-ban 2%-kal csökkenhet a termés az előző évihez képest. A globális felhasználás 1 millió tonnával 30,3 millió tonnára eshet az alacsonyabb kínálat miatt. A napraforgómagot magas ára miatt más olajos magvakkal helyettesíthetik a feldolgozók. **A napraforgóolaj** kereslete és kínálata 11 millió tonna körül alakulhat a folyó gazdasági évben, zárókészlete 800 ezer tonnára csökkenhet. **A napraforgódara** kereslete és kínálata 12 millió tonna körül alakulhat 2010/2011-ben, és a készletek rég nem látott mélységekbe süllyedhetnek.

A repcemag globális termése 58,3 millió tonna lehet a 2010/2011. gazdasági évben, 2,4 millió tonnával esik vissza az előző időszakhoz képest. A termés elsősorban a legnagyobb termelő országokban csökkent, amelyet a 2009. évihez képest kétszeresére növekvő ukrán termés sem

tud ellensúlyozni. A **repceolaj** termelése 22,6 millió tonna körül várható a folyó gazdasági évben, a készletek az előző évi szint felére csökkenhetnek (700 ezer tonna). A **repcedara** előállítására 500 ezer tonnával 34,1 millió tonnára nőhet, de a kereslet nem bővül hasonló mértékben (33,7 millió tonna), így 300 ezer tonnára emelkedhet a zárókészlet a 2010/2011. időszak végére.

A repcepiac meghatározó szereplője maradt Kanada, ahol a repcét 6,5 millió hektáron termesztették, a betakarított termés 11,87 millió tonna volt 2010 őszén. A termés 600 ezer tonnával maradt el a korábbi év mennyiségétől a kedvezőtlen időjárás hatására. A repceolaj exportja 2 millió tonna, a repcedararé 4 millió tonna volt a 2009/2010. gazdasági évben. Kanada repceolaj és -dara exportja 15%-kal növekedhet a 2010/2011. időszakban, illetve jelentősen bővíthet az ország biodízel felhasználása is. A repcemag kedvező ára és a rohamosan fejlődő feldolgozása miatt 7,9 millió hektáron vethetnek repcét 2011 tavaszán.

A Coceral szerint az EU repce- és a napraforgómag termelése csökkent 2010-ben, 20,5 millió tonna repce- és 6,8 millió tonna napraforgómagot takarítottak be. A termelés visszaesésének oka a napraforgó esetében 100 ezer hektárral kisebb betakarított terület (1,614 millió hektár), a repce esetében a termésátlag csökkenése volt. A legnagyobb termelők, Franciaország, Bulgária, Románia és Magyarország termelésére jelentős hatást gyakorol a kedvezőtlen időjárás. Lengyelország repcetermése 300 ezer tonnával 2,1 millió tonnára csökkent, a kisebb termőterület és az alacsonyabb termésátlag miatt. Franciaországban fél tonnával csökkent a hektáronkénti terméshozam, ezért 800 ezer tonnával kevesebb (4,8 millió tonna) repcemag termett 2010-ben. Az Egyesült Királyságban 50 ezer hektárral nagyobb területen 0,2 tonnával nőtt a hozam, így a nagy repcetermelő országok közül egyedüliként érték el termésnövekedést (+300 ezer tonna). A napraforgómag termése Spanyolországban 833 ezer, Olaszországban 213 ezer, Franciaországban 1,66 millió és Romániában 1,36 millió tonna volt 2010-ben.

A Bizottság előrejelzése szerint az EU-ban az olajnövények termelése 34 millió tonnára, felhasználása 50 millió tonnára nőhet 2020-ra. Az olajos magvak és növényi olajok folyamatos keresletét a biodízel gyártásához szükséges alapanyag iránti fokozott igény biztosíthatja.

2.2. Hazai piaci tendenciák

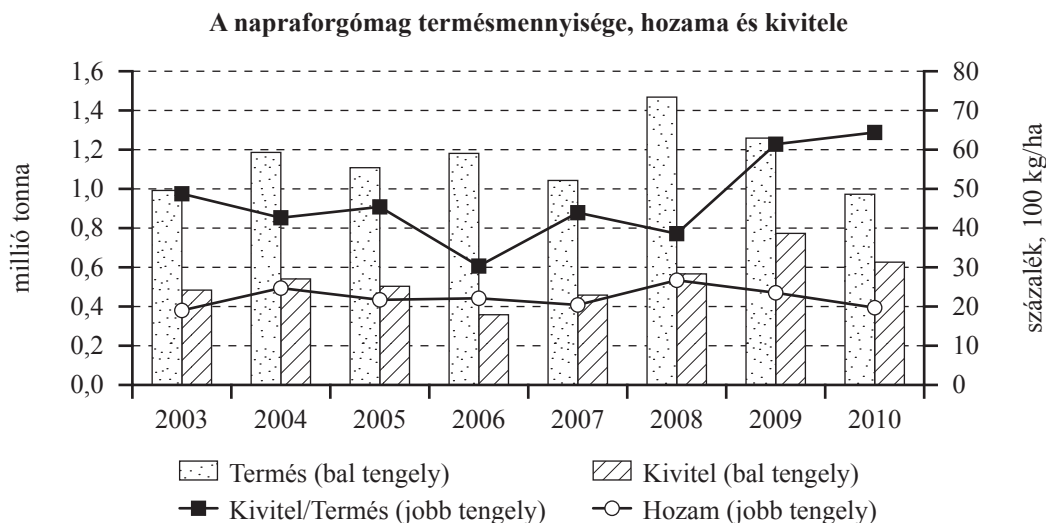
2.2.1. Kínálat

Magyarországon éves átlagban soha nem látott mennyiségű csapadék hullott 2010-ben. Az esőzések, a belvíz és az áradások nehezítették a termények betakarítását, hátráltatták a növények termésképzését, valamint a 2011. évi termésre is hatással lesznek az őszi munkálatok késleltetése miatt. A repce- és a napraforgótáblák a virágzás idején jó termést sejtettek, de az eső hatására mindkét olajnövény alulteljesítette a várakozásokat. A késői aratás és a sok csapadék kedvezett a penészes megbetegedéseknek, így minőségileg is elmaradt a szokásostól a két növény termésének jelentős része.

Magyarországon 493 ezer hektáron 972,6 ezer tonna napraforgómagot takarítottak be 2010-ben (7. ábra), amely az utóbbi évek leggyengébb termése, és a 2008. évi 1,5 millió tonna terméssel összevetve sejtethető a piaci reakciók. Az 1,97 t/ha termésátlag még az utóbbi évek legalacsonyabb átlagától is elmaradt (2007-ben 2,03 t/ha).

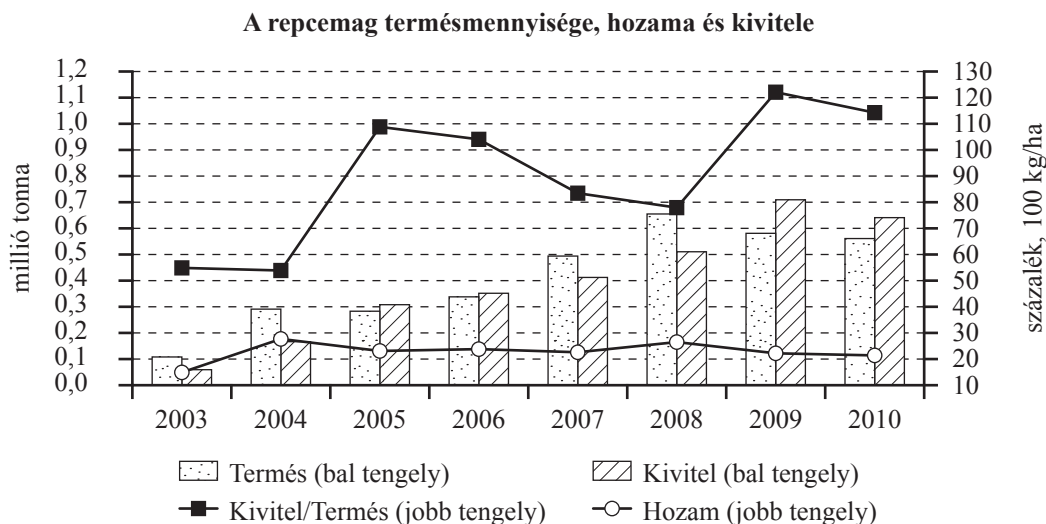
A repce betakarított területe 262 ezer hektár, termése 561 ezer tonna volt 2010-ben (8. ábra). Az országos 2,14 t/ha termésátlag a legalacsonyabb volt 2003 óta. 2010 őszén 258 ezer hektáron vetettek őszi káposztarepcét. A sok csapadék hátráltatta az őszi munkákat, ezért a gazdák a tervezettnél kevesebb repcét tudtak vetni. Az elvetett repce sok esetben nem megfelelő talajba került, így ezeken a területeken gyengébb termés valószínűsíthető.

7. ábra

Forrás: KSH

8. ábra

Forrás: KSH

2.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés

A magyarországi olajnövények piacán egész évben a túlkereslet volt jellemző. A napraforgómag feldolgozása nagyon intenzív volt 2010 tavaszán, a raktárakból hamar kifogyott az ótermesű napraforgómag készlete, nyáron alig lehetett napraforgómagot vásárolni és hiány alakult ki a piacon, amelyet a vártnál gyengébb új termés tovább fokozott. A repce piacát hasonló tendenciák jellemezték.

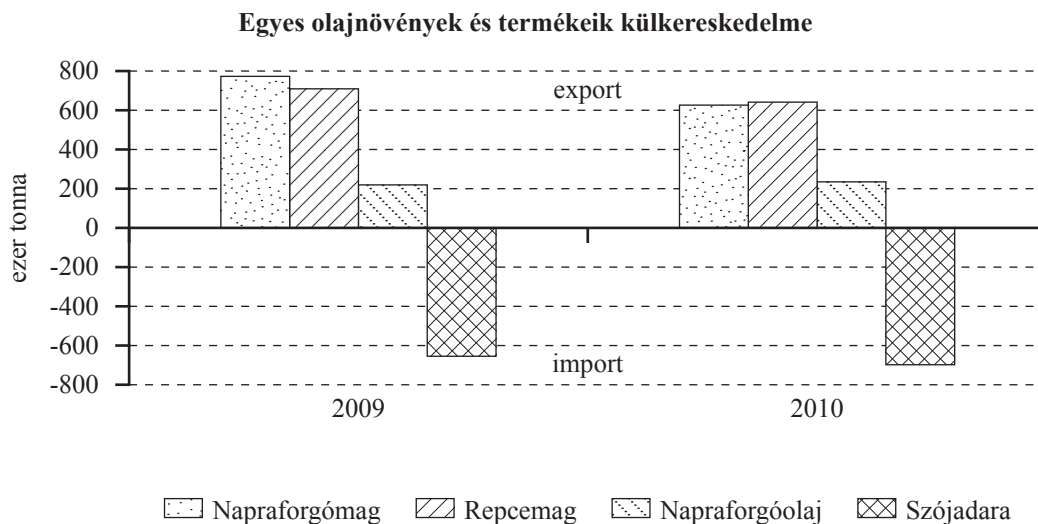
Az AKI PÁIR adatai szerint a napraforgómag felvásárlása 35%-kal, a repcemagé 30%-kal csökkent 2010-ben 2009-hez képest. A napraforgóolaj értékesítése 10%-kal, a napraforgódararé 29%-kal esett vissza. Az adatok jól jelzik a korábban említett piaci viszonyokat.

A kisebb hazai kínálat hatására a **napraforgó- és repcemag exportja is csökkent** (9. ábra, 4. melléklet). A napraforgómag exportja 170 ezer tonnával, míg a repcéé 73 ezer tonnával esett vissza 2010-ben a 2009. évihez képest. A napraforgómag külpiaci értékesítésének csökkenése nem meglepő a gyenge országos termésből kiindulva.

A napraforgómag importja 121%-kal, 64 ezer tonnára, a repcemagé 6 ezer tonnával 19,6 ezer tonnára nőtt 2010-ben az előző évihez képest. A napraforgóolaj előállítás intenzitását jelzi, hogy mind az exportált (+8%) és importált (+237%) mennyiség növekedett 2010-ben. A rendelkezésre álló kisebb mennyiségű napraforgó- és repcedara helyettesítése miatt a szójadara importja 8%-kal bővült 2010-ben.

A nemzetközi terményárak növekedése miatt az olajnövények és származékainak külpiaci forgalmi értéke jelentősen növekedett 2010-ben (4. melléklet). A napraforgómag exportjának értéke ugyanakkor visszaesett, mivel a kivitt mennyiség csökkenését a piaci ár emelkedése sem tudta ellensúlyozni.

9. ábra

Forrás: KSH

2.3. A piaci árak tendenciája

Az árutőzsdéken az olajos magvak és származékaik jegyzése májusig alacsony szinten mozgott, de a gyenge terméskilátások, az intenzív kereslet, a kedvező befektetői hangulat és a spekulánsok megjelenése emelték a terményárakat júniustól.

A **szójabab** jegyzése a Chicagói Árutőzsdén 35%-kal nőtt 2010-ben, és megközelítette az 515 USD/t szintet. Az USDA előrejelzése szerint 410-450 USD/t lehet a szójabab átlagára 2011-ben, de optimistább vélemények szerint maradhat az 500 USD/t környékén is. A **szójadara** jegyzése 30%-kal emelkedve elérte a 400 USD/t szintet 2010-ben. A legtöbb fehérjeforrás ára nőtt a takarmánypiacon, követve az alapanyagok árnövekedését (átlagosan 1-2 hónap késéssel).

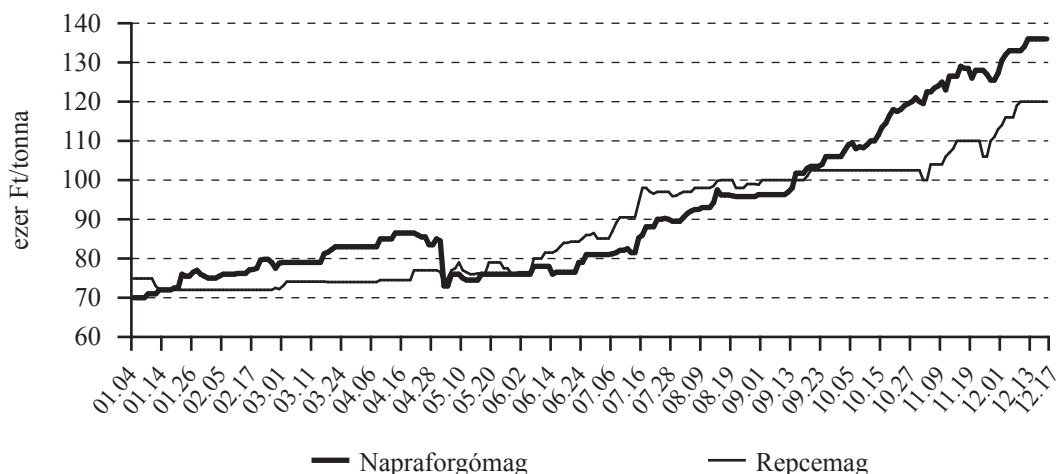
A **szójaolaj** jegyzése 35%-kal emelkedett 2010-ben és elérte az 1250 USD/t szintet. A kereslet nagyon intenzív a világpiacon a növényolajok iránt, mert sok országban törvény írja elő a megújuló energiák bekeverésének arányát az energia felhasználásában. Európában a repceből készült biodízel, Észak-Amerikában a szójaolaj és a kukorica etanol, Dél-Amerikában a szójaolaj és a cukornádból készített etanol a meghatározó bioüzemanyag.

A párizsi árutőzsdén a **repcemag** jegyzése 70%-kal nőtt és az év végére elérte az 510 EUR/t szintet, megközelítve a 2008-as rekordárát (521 EUR/t). A bécsi árutőzsdén egy tonna napraforgómag jegyzése a 2010. év végén 480 euró volt, amely 180 eurós növekedést jelentett az augusztusi szinthez képest. A párizsi árutőzsdén a nyers napraforgóolaj tonnánkénti ára elérte az 1065 eurót, amely 2008 augusztusa óta a legmagasabb ár, és 60%-os áremelkedést jelent éven belül. A finomított napraforgóolaj jegyzése is rekordszintet ért el 2010 decemberében (1220 EUR/tonna).

A BÉT-en a napraforgó- és repcemag jegyzése 80-90%-kal emelkedett 2010-ben (10. ábra), hasonló mértékű növekedésre a 2007/2008. időszakban volt példa. Az év végén a napraforgómag 2011. márciusi jegyzése 138 ezer Ft volt tonnánként (2009 végén 70 ezer Ft/t volt a 2010. márciusi jegyzés). Tavasszal hamar kifogytak a 2009-ről maradt készletek, ami 15%-kal húzta fel az árakat. A nagy esőzések a június-augusztusi időszakban, majd ősszel a betakarítás körüli nehézségek és a gyengébb termés miatti aggodalmak eredményeztek 30-30%-os drágulást. Az idei év elején újabb 30%-os áremelkedés nem valószínű (a BÉT-en 2008 első két hónapjában 110-ről 140 ezer Ft/tonnára nőtt a jegyzés), mert szemben a 2007/2008. idősakkal, a piac gyorsabban, már december végén, január elején beárazta a terményt. A napraforgómag jegyzése magasabb szinten stabilizálódhat 2011-ben, de ez nagymértékben függ a tavaszi vetésterület nagyságától és a kereslet fizetőképességétől.

10. ábra

**A napraforgó- és a repcemag front havi jegyzése
a Budapesti Értéktőzsdén (2010)**

Forrás: BÉT

A betakarítás körüli nehézségek miatt a repcemag jegyzése augusztusra elérte a 100 ezer Ft/tonna lélektani határt. Az őszi vetésterület nagyságára és a kedvezőtlen időjárásra 130 ezer forintos tonnánkénti árral reagált a piac. A 2011. évben stabilizálódhatnak a magas árak.

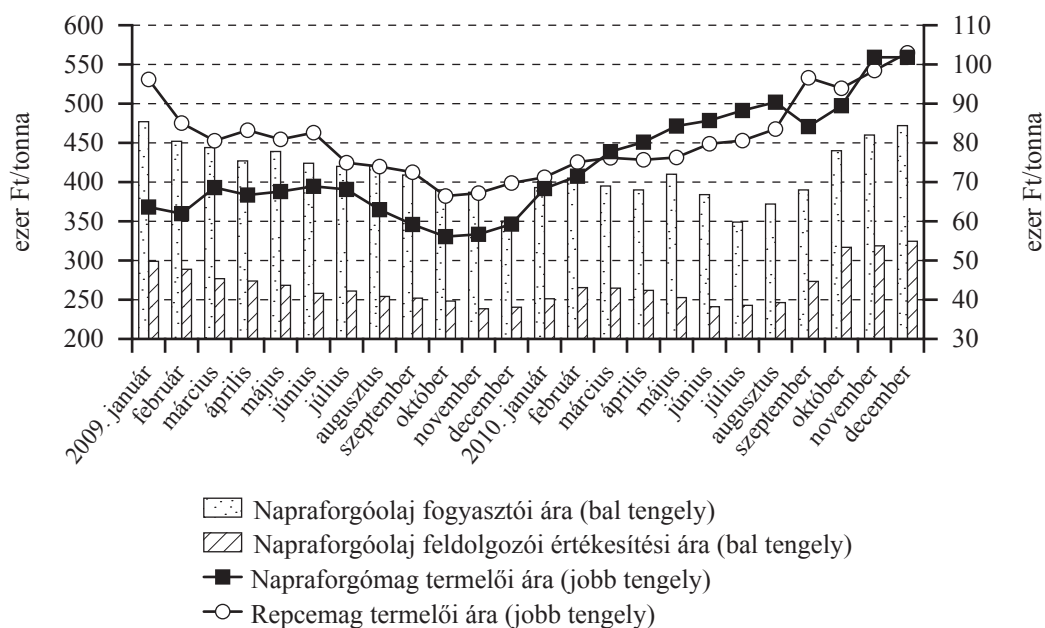
Az AKI PÁIR adatai szerint a napraforgómag termelői ára 52%-kal, a repcemagé 10%-kal volt magasabb 2010-ben az előző évinél (5. melléklet). A termelői ár messze elmaradt a tőzsdei áráktól, mert nagy volt a szerződéses felvásárlások aránya. A napraforgódara értékesítési ára 31%-kal emelkedett 2010-ben. A magas fehérjetartalmú darák a receptúrák fontos összetevői, ezért nem hagyhatók ki a takarmányozásból. A táp és a dara ára még nem érte el a csúcspontját, mivel általában egy-két hónap csúszással követik a feldolgozás alapanyagát jelentő mezőgazdasági termékek árának változását.

A napraforgóolaj értékesítési ára is követte az alapanyagok árának tendenciáját, de az éves átlagár csak 3%-kal haladta meg a 2009. évi szintet. A napraforgóolaj fogyasztói ára 472 Ft/liter volt 2010 decemberében, 80 forinttal emelkedett szeptemberhez képest (11. ábra). A nemzetközi árutőzsdéken a növényi olajok jegyzése folyamatosan nőtt augusztustól, a napraforgómag ára is magas volt, de az étolaj fogyasztói ára még nem emelkedett hasonló mértékben. Az étolaj akciós ára, a kiskereskedelmi vállalatok üzletpolitikája (sok üzletben a csalogató termékek közé tartozik az étolaj) és a korábbi készletek kiürülése, illetve az étolajgyárak gyenge alkupozíciója késleltetik a magas alapanyagköltségek (napraforgómag) fogyasztóra terhelését. A feldolgozók lehetőségei viszont korlátozottak, így előbb-utóbb kénytelenek lesznek magasabb költségeiket a kiskereskedelemben is elismertetni.

Az olajnövények és származékaik ára a 2011. évi elégtelen globális kínálat, a készletek csökkenése és az intenzív kereslet hatására várhatóan magas szinten stabilizálódik.

11. ábra

A napraforgó- és repcemag termelői, a finomított napraforgóolaj feldolgozói értékesítési és fogyasztói ára

Forrás: KSH, AKI PÁIR

3. Cukor

3.1. Világ- és európai piaci tendenciák

A globális cukorpiacot 2010 első negyedévében szűkös, a második negyedévben bővülő kínálat jellemezte. Az év második felében a kedvezőtlen időjárás hatására a vártnál kisebb kínálat, az azonnali vásárlások növekedése, a brazil reál erősödése volt a meghatározó.

Az USDA a globális cukorfogyasztást 154,9 millió tonnára becsülte a 2009/2010. gazdasági évben, szemben a 153,5 millió tonna kibocsátással. A 2010 márciusától kezdődő brazil cukornád betakarítás már csökkentette a kínálati hiányt a világpiacon. A cukor globális kereslete az év eleji magas árak hatására csökkent. Az F.O. Licht német elemző intézet a 2010/2011. gazdasági évre 2,5 millió tonna, a Kingsman tanácsadó cég 5,17 millió tonna, az USDA 6,2 millió tonna cukortöbbletet jelzett 2010 májusában. Ezt a brazil kibocsátás várhatóan 17%-os növekedésére (38,7 millió tonna), valamint India belső keresletét meghaladó (23-24 millió tonna) cukortermelésére vezették vissza. Megjegyezzük, hogy az előző két gazdasági évben India jelentős mennyiségű importra szorult.

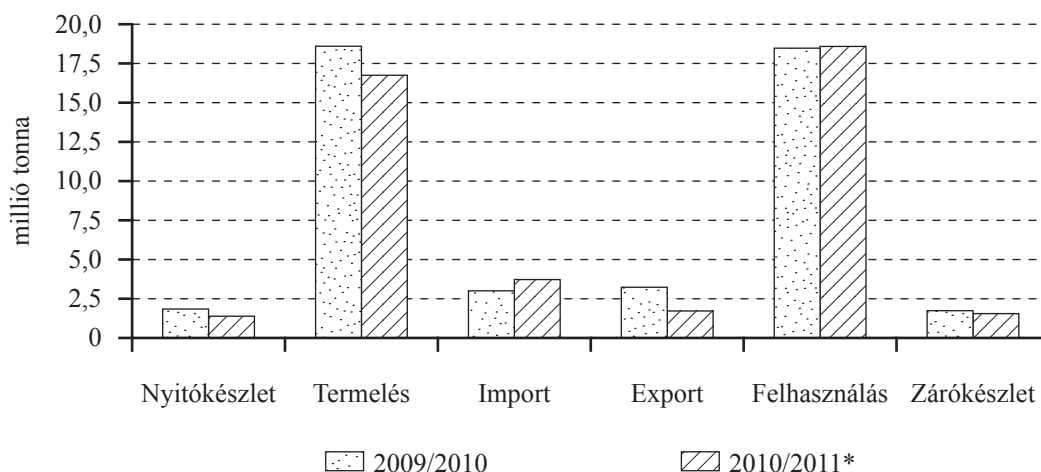
Az év második felében azonban a kedvezőtlen időjárás hatására a májusban vártnál már alacsonyabb kibocsátással számoltak. Thaiföldön és Oroszországban az aszály, Indonéziában az esőzések, Pakisztánban az árvíz rontotta a terméskilátásokat 2010-ben. Az USDA adatai szerint **a globális cukorkibocsátás várhatóan 161,9 millió tonna, a fogyasztás 158,9 millió tonna körül alakul a 2010/2011. gazdasági évben**, ami 3 millió tonna többletet jelent. Az USDA-hoz hasonlóan a Kingsman tanácsadó cég szintén csökkentette és 3,52 millió tonnában határozta meg a 2010/2011. gazdasági év cukortöbbletére vonatkozó előrejelzését.

A globális cukorexport és az import mennyisége közel azonos volt, megközelítette az 50 millió tonnát 2010-ben. A globális export 60%-át Brazília és Thaiföld adta. Brazília kivitele kismértékben nőtt, Thaiföldé csökkent 2009-hez képest. A legnagyobb importőr India volt a 2009/2010. gazdasági évben (4,1 millió tonna). A második legnagyobb importőr Oroszország (2,95 millió tonna). A 2010/2011. gazdasági évben az EU importálhatja a legtöbb cukrot, előreláthatólag 3,6 millió tonnát. Az OECD-FAO előrejelzése alapján a fejlődő országok globális cukorexportból való részesedése elérheti a 90%-ot az évtized végére.

Az OECD-FAO és a FAPRI szerint 2010-2019 között a cukor globális kínálata meghaladhatja a fogyasztást, és mindkettő 200 millió tonna körül lehet a 2019/2020. gazdasági évben. A FAPRI kiegyenlített növekedést jelez, az OECD-FAO a cukortermelés ciklikus változását valószínűsíti. A szakértők szerint a globális cukorárak várhatóan magasabbak lesznek, mint az előző évtizedben. A londoni székhelyű Czarnikow kereskedelmi cég a globális cukorkereslet szárnyalását jelzi a következő 20 évben, amely 2030-ban elérheti a 257 millió tonnát.

Az EU cukorkvótája a 2009/2010. és a folyó gazdasági évben is 13,336 millió tonna. A kvóta feletti termelés az időjárás miatt jelentősen eltért a két gazdasági évben. A tagállamok 2009-ben 4,1 millió tonna kvóta feletti cukrot termeltek. Az EU a visszaeső világpiaci termelésre és a növekvő világpiaci árakra való tekintettel a kvótán felüli cukor kiviteli kvótáját 500 ezer tonnával, 1,85 millió tonnára emelte 2010 elején. A kvóta feletti cukortöbblet 2010-ben már csak 2,9 millió tonna volt, így **az Unió cukorkibocsátása 7%-kal, 16,2 millió tonnára csökkent 2010-ben** az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Ennek következtében a fogyasztás stagnálása mellett az import növekedése és az export csökkenése várható a 2010/2011. gazdasági évben (12. ábra).

Az EU cukor és izoglükóz mérlege (gazdasági év)

* Előrejelzés.

Forrás: EU Bizottság

3.2. Hazai piaci tendenciák

3.2.1. Kínálat

Magyarországon a 2009 őszen betakarított 737 ezer tonna cukorrépa biztosította a 2009/2010. gazdasági évben a cukorkvóta (105 ezer tonna) teljes kihasználását. A cukorrépa cukorfoka 16,8% volt, amelyből 124 ezer tonna cukrot állítottak elő. A kvóta feletti részt uniós rendelet alapján ipari célokra használták fel, illetve harmadik országokba értékesítették.

A cukorrépa vetésterülete 3,6%-kal volt nagyobb 2010-ben, mint egy évvel korábban. A vetésterület 74%-a Dunántúlon helyezkedett el. Kelet-Magyarországon 2010-ben is folytatódott a vetésterület zsugorodása, négy megyében már 2009-ben eltűnt a cukorrépa a vetésforgóból. A vetésterület Dunántúltra történő koncentrálódása annak köszönhető, hogy Kaposváron található az egyetlen hazai cukorgyár.

A KSH adatai szerint 754 ezer tonna cukorrépat takarítottak be 2010-ben, a termésátlag 58,3 t/ha volt. Az előállítható cukor mennyisége 113 ezer tonna körül alakulhat, amely 9%-kal kevesebb az előző év kibocsátásánál. **A cukorfok a kedvezőtlen időjárás miatt az előző évinél jelentősen alacsonyabb**, mindössze 15,04% volt.

3.2.2. Bel- és külpiazi értékesítés

A cukorrépa és termékeinek (cukor, izoglükóz és melasz), külkereskedelmi forgalma jelentősen bővült 2010-ben az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az export értéke több mint kétszeresére, az importé 9%-kal nőtt (6. melléklet). A hazai cukorfogyasztás közel 320 ezer tonna, amelyet a belpiacon értékesíthető kvóta mennyisége nem fedez, így importra szorulunk. Az importban jelentős szerepet vállalt a Mátra Cukor Zrt., amely csaknem 100 ezer tonna cukrot értékesített 2010-ben.

A kiskereskedelmi láncokban forgalmazott 1 kg-os kiszerelésű zacskós vagy tasakos csomagolású import cukor mennyisége közel 100 ezer tonna volt (a hazai fogyasztás egyharmada), amelyet több mint nyolc márkanév alatt forgalmaznak.

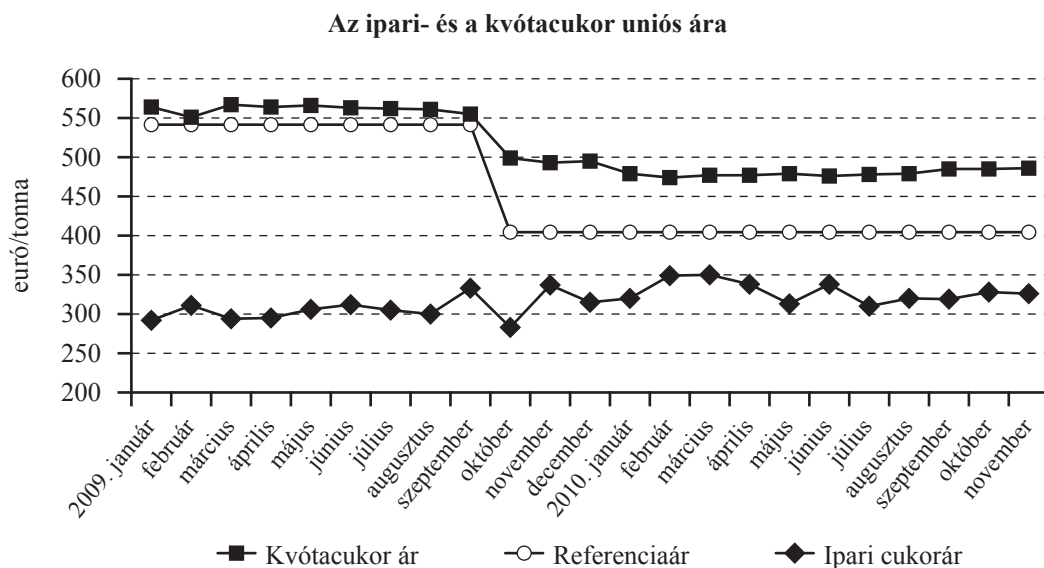
3.3. A piaci árak tendenciája

A londoni árutőzsdén a finomított cukor front havi jegyzései 2010 januárjától közel 40%-kal csökkentek 2010 júniusára (tonnánként 750 dollárról 450 dollárra). Ezt a változást elsősorban a kedvező terméskilátások, valamint az év eleji magas árak miatt a kereslet csökkenése okozta.

Az év második felétől ismét megindult a jegyzések emelkedése, amelyek az év végén meghaladták az év eleji szintet. Az ár növekedésének hátterében az azonnali keresletnövekedés, Brazília és India szállítási nehézségei, a várható globális kibocsátás csökkenése állt. Az év végére a londoni árutőzsdén a finomított cukor 2011 márciusára szóló jegyzése elérte a 820 dollár/tonna szintet.

A cukor uniós referenciaárának 2009 októberétől történő 25%-os csökkentése (404,4 euró/tonna) után, a kvótacukor ára 15%-kal esett vissza 2010-ben (13. ábra). A kvótacukor ára 2010-ben nem követte a világpiacon átlagosan 478 euró/tonna körül alakult. Az EU-ban a kvótacukor ára a finomított cukor világpiacon átlagosan két időszakban, először 2010. január és február között, majd az utolsó negyedévben volt alacsonyabb.

13. ábra

Forrás: EU Bizottság

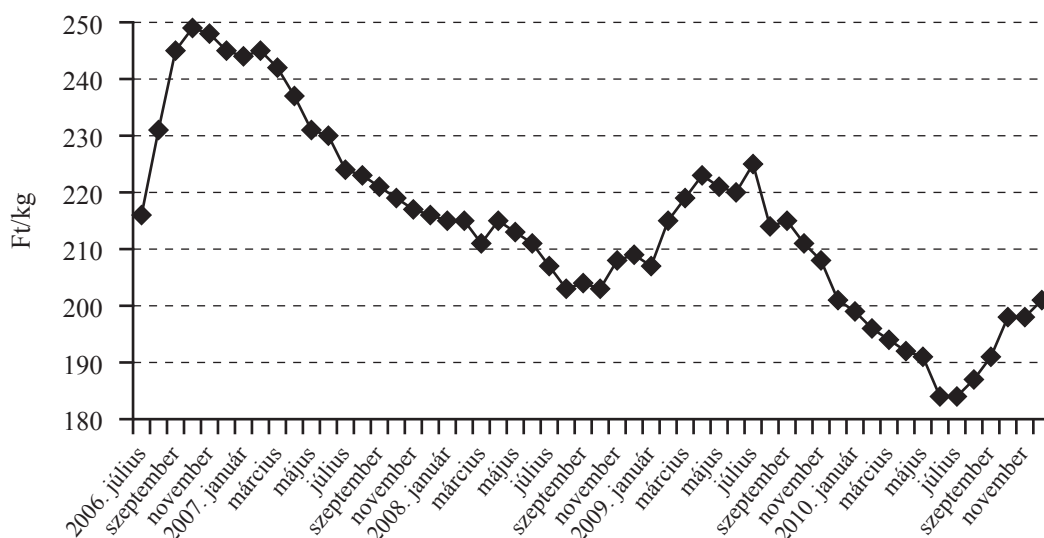
A cukorrépa 16%-os digesszióra vonatkozó minimálára minden tagállamban egységesen 26,29 euró/tonna a 2010/2011. gazdasági évben. A cukorfok visszaesése esetén a 318/2006/EK rendelet 5. cikke alapján csökken a minimálár. A csökkenés 0,1% pontonként a 16% alatti, de a 15,5%-nál nem alacsonyabb cukortartalom esetén 0,9%, további 1% a 15,5% alatti cukortartalom esetén. Ennek alapján Magyarországon a 15,04%-os cukorfokú répatermés után a termelőknek 23,9 euró/tonna minimálár járt. A Magyar Cukor Zrt. termékértékesítési szerződése alapján a nem-

zeti támogatással együtt 35 euró/tonna körüli összeget kapott a termelő a 2010-ben termelt cukorrépa után. A kaposvári gyár adatai szerint a cukorrépa termelési költsége 430-450 ezer Ft/tonna között alakult, így az 58,3 t/ha országos termésátlag mellett, hektáronként 125-145 ezer Ft eredményre számíthatnak a termelők. Ez az alacsonyabb digesszió miatt kedvezőtlenebb, mint a 2009. évi.

Magyarországon a kristálycukor fogyasztói ára követte a cukor világpiaci árának tendenciáját 2010-ben, az év első felében csökkent, majd év végére a januári szint fölé emelkedett (14. ábra). Megjegyezzük, hogy az uniós kvótacukor árában nem jelent meg a világpiaci ár hullámlása, a fogyasztói árakban azonban igen. Magyarországon a kristálycukor ára az import cukor árának változását követte, amely a világpiaci tendenciának megfelelően alakult. Az import cukor 21%-a Németországból származott. Németország az uniós cukorkvóta 22%-ával rendelkezik. Cukorkibocsátása a 2009/2010. gazdasági évben 45%-kal haladta meg a kvótát. A kristálycukor fogyasztói ára várhatóan tovább emelkedik 2011-ben a világpiaci árak növekedése miatt.

14. ábra

A kristálycukor fogyasztói ára Magyarországon

Forrás: KSH

4. Sertéshús

4.1. Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA adatai szerint a **globális sertéshús-termelés** 102 millió tonna körül alakult 2010-ben, **1%-kal nőtt** az előző évihez képest, elsősorban Kína, valamint Brazília és Oroszország termelésének bővülése miatt.

A világtermelés csaknem felét adó Kína kibocsátása 2%-kal nőtt, így termelése meghaladta az 50 millió tonnát. A kínai kormányzat nemcsak a termelést támogatja, hanem a termékpálya egészét (hízalás, vágás, feldolgozás, hűtlánc). A takarmány árának emelkedése kedvezőtlen hatást gyakorolt a sertéstartás jövedelmezőségére, ezért kormányzati intézkedés keretében felvásárolták a sertéseket, ha a sertés/takarmány árarány 6 alatt volt négy héten keresztül (2010 áprilisában két alkalommal került sor állami felvásárlásra). Az USDA előrejelzése szerint 2011-ben további 3%-kal bővíthet Kína sertéshús-termelése.

Az EU Bizottság becslése szerint az EU-ban 2%-kal csaknem 22 millió tonnára nőtt a sertéshús termelése 2010-ben, elsősorban a régi tagállamok, valamint Lengyelország bővülő kibocsátása miatt. Ezzel szemben a legtöbb új tagállamban visszaesett a termelés. Németországban 3%-kal nőtt a sertések vágása egyrészt a malac- és élősertés-import növekedése, másrészt a közép-kelet-európai országokba – elsősorban Lengyelországba – irányuló élősertés-export csökkenése miatt. Németországban a termelés koncentrációja várhatóan folytatódik (a Vion, a Tönnies és a Westfleisch már a termelés több mint felét adja). Dániában a sertések vágása 4%-kal bővült 2010-ben az előző évihez képest, megfordítva az elmúlt évek csökkenő tendenciáját. A vágások növekedése a malac és élősertés-export csökkenésének köszönhető, mivel a hazai piacon hizlalták és vágták le az állatokat, és hús formájában exportálták. Hollandiában a vágások száma 1%-kal nőtt.

Az USA-ban 3%-kal 10 millió tonnára csökkent a sertéshús-termelés 2010-ben. Brazília termelése 1,3%-kal nőtt (3,17 millió tonnára) a sertéshús iránti rendkívül élénk belpiaci kereslet miatt.

Oroszország sertéshús termelése 2%-kal 2,3 millió tonnára nőtt, mivel a súlyos aszály és az ezzel összefüggő takarmányhiány, illetve a magas takarmányárak miatt több sertést vágtak le. A kormány továbbra is támogatja a termelőket és a feldolgozókat. Oroszország jelenleg 75%-ban önálló sertéshúsból, amely 2020-ra 85%-ra bővíthet.

A **sertéshús globális kereskedelme** 6 millió tonna körül alakult 2010-ben, és jelentősen **élénkült** a 2009. évi visszaesés után. A globális sertéshús-import 2%-kal, az export 7%-kal nőtt a 2010-ben, ugyanakkor még nem érte el a pénzügyi és gazdasági válság előtti szintet.

A legnagyobb sertéshús-exportőr az USA, az EU, Kanada és Brazília volt 2010-ben. Az USA a csökkenő termelés, az erős dollár és a kevésbé versenyképes sertéshúsárak ellenére 9%-kal növelte a sertéshús exportját (2 millió tonnára), elsősorban Mexikó, Kanada és Kína irányába. Az EU fontos célpiai (Oroszország és Dél-Korea) felé ugyanakkor csökkent az USA kivitele.

Az EU sertéshús exportja a termelés növekedése, továbbá az élénk külpiai kereslet hatására 16%-kal 1,5 millió tonnára nőtt 2010-ben az előző évihez képest. Az EU legnagyobb sertéshús-exportőre Németország volt 2010-ben, emellett a harmadik legnagyobb sertéshús-termelő lett a világon. Az uniós sertéshús versenyképessége javult, ugyanis az USA-ban és Braziliában magasak voltak a sertésárak.

Brazília sertéshús-exportja a Brazil Sertéshús-feldolgozók és Exportőrök Szövetségének adatai szerint 11%-kal csökkent 2010-ben az előző évihez képest, a rendkívül élénk belpiaci kereslet miatt.

A legtöbb sertéshúst Japán, Oroszország, Mexikó, az USA, Dél-Korea, Hongkong és Kína importálta a világon, és a behozatal mennyiségét – Dél-Korea kivételével – növelték 2010-ben.

Japán sertéshús importja annak ellenére nőtt 1,15 millió tonnára, hogy a fogyasztás mérséklődése 2010-ben is folytatódott (-1%), a belpiaci termelés ennél nagyobb mértékben, 2%-kal csökkent. Kínában és Oroszországban a fogyasztás és a termelés is bővült, de az előbbi nagyobb mértékben.

Az USDA előrejelzése szerint a globális sertéshús-termelés 2%-kal bővülhet 2011-ben, amelynek körülbelül 80%-át Kína adja. Brazíliában az élénk belpiaci kereslet mellett az exporttal kapcsolatos optimizmus is kedvező hatással van a termelés bővítésére (3% körüli növekedés várható). Az EU Bizottság előrejelzése szerint a Közösségben a termelés 1% körüli emelkedésére lehet számítani 2011-ben.

A globális sertéshús-export nem változik lényegesen 2011-ben, ugyanakkor átrendeződés várható a szereplők között, elsősorban az EU kárára. Az EU exportja a szűkebb kínálat és az erősödő világpiaci verseny miatt mérséklődhet. A globális sertéshús-import 3%-kal nőhet, de várhatóan még nem éri el a 2008. évi szintet. Kiemelkedő az ázsiai és az észak-amerikai piacok élénkülő kereslete.

A Gira előrejelzése szerint világ húskereskedelme erőteljesen fejlődik a következő tíz évben, elsősorban a népesség növekedése és az életszínvonal emelkedése, illetve a vásárlóerő javulása miatt. Az USA és Brazília lesz a fő haszonélvezője ennek a folyamatnak, mivel kedvezőek a szója-termesztés és hústermelés bővítésének feltételei. Kína és Oroszország – a belső termelés növekedése ellenére – várhatóan továbbra is importra szorul.

Az EU Bizottság előrejelzése szerint az EU sertéshús-termelése 7%-kal 23,7 millió tonnára bővülhet 2020-ig. A sertéshús-export a 2010. évi 1,5 millió tonnáról várhatóan 1,2 millió tonnára csökken, de az Unió továbbra is nettó exportőr marad. A sertéshús marad a legnagyobb mennyiségben fogyasztott húsféle, amelynek egy főre jutó fogyasztása meghaladhatja a 43 kg-ot 2020-ban.

4.2. Hazai piaci tendenciák

4.2.1. Kínálat

Magyarországon **folytatódott a sertésállomány csökkenése** 2010-ben. A KSH adatai szerint 3,168 millió sertést tartottak az országban 2010. december 1-jén, az állomány egy év alatt 2%-kal fogyott. Az egyéni gazdaságokban tartott sertések száma csupán 864 ezer egyed volt, szemben a 2008. évi 1,1 millió darabbal. Az anyakocák száma nagyobb mértékben, 7%-kal 219 ezerre esett vissza, ami mutatja a sertéstartási kedv mérséklődését, és az állomány további csökkenését vetíti előre.

A sertésállomány csökkenése miatt a hazai alapanyag továbbra sem fedezte a vágóhidak szükségletét, ezért az élő sertések importja 2010-ben 42%-kal bővült az előző évihez képest. Az import sertések hazai termelésből származónál alacsonyabb ára is a behozatalt ösztönözte. Az élősertés-import kétharmada Hollandiából és Lengyelországból származott. Emellett Németországból, Csehországból és Szlovákiából vásároltuk a legtöbb élő sertést.

A sertésállomány csökkenése mellett, az élősertés-import bővülése nem volt elegendő a húsfeldolgozók szükségletének kielégítéséhez, így a sertéshús-import is nőtt 25%-kal. Németország, Lengyelország és Franciaország voltak a fontosabb beszállítók.

4.2.2. Bel- és külpiazi értékesítés

A vágóhidak kereslete egész évben élénk volt a sertések iránt, a sertések vágása élősúlyban kifejezve 7,5%-kal nőtt 2010-ben az előző évihez képest az AKI vágási statisztikája szerint.

Az élénk külpiazi kereslet lehetővé tette a sertéshús-export 47%-os növekedését 2010-ben az előző évihez képest (7. melléklet). A legfontosabb exportpartner, Románia felé 3%-kal csökkent a kivitel, Olaszország, Japán, Szlovákia, Ukrajna és Dél-Korea irányába ugyanakkor bővült a sertéshús-export.

Magyarország sertéshúsból nettó exportőr, élősertésből nettó importőr volt a vizsgált időszakban. Az élő sertés és sertéshús külkereskedelmi egyenlege forintban számolva 34%-kal javult.

Az AKI PÁIR reprezentatív adatai szerint a darabolt sertéshús (karaj, tarja, comb) belföldi értékesítése 10%-kal nőtt, a félsertésé nem változott lényegesen 2010-ben az előző évihez képest.

4.3. A piaci árak tendenciája

Braziliában és az USA-ban rekordszintet ért el a sertés ára, míg az EU-ban kismértékben csökkent 2010-ben az előző évihez képest. Ezért az uniós sertéshús versenyképessége javult a világpiacon, amihez az euró többi valutával szembeni gyengülése is hozzájárult.

Braziliában, Minas Gerais régióban brazil reálban kifejezve 20%-kal volt magasabb a sertések ára 2010-ben, mint az előző évben. Az árak emelkedését a belpiaci kereslet élénkülése okozta. A sertéshús fogyasztása 13%-kal bővült, a marhahús árának nagyarányú emelkedése és az életszínvonal javulása miatt. Az exportárak is emelkedtek (amerikai dollárban kifejezve 23%-kal), ami ellensúlyozta az export mennyiségének csökkenését.

Az USA-ban a szűk belpiaci kínálat, valamint az élénk külpiazi kereslet miatt a sertés ára 1996 óta nem látott magasságba szökött, dollárban kifejezve 33%-kal, forintban 37%-kal haladta meg az előző évi szintet (15. ábra).

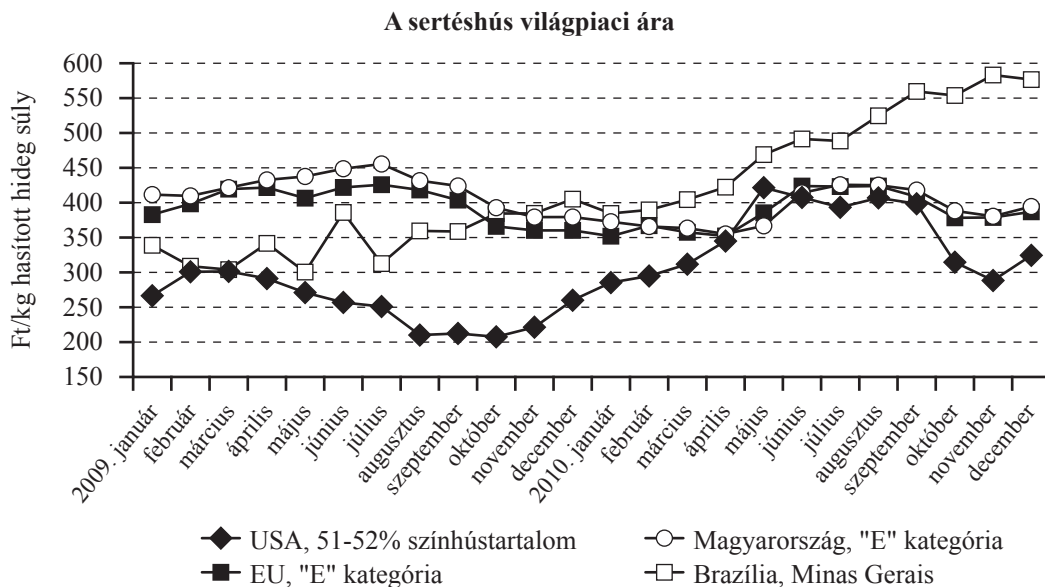
Az EU-ban a kínálat növekedése mellett a belső kereslet stagnálása a sertések árának kismértékű csökkenését eredményezte. A piacsabályozás szempontjából referenciának tekintett „E” kereskedelmi osztályba tartozó sertés vágóhídi belépési ára 1,41 euró/kg hasított hideg súly volt 2010-ben, szemben az előző évi 1,42 euró/kg-mal.

A Bizottság előrejelzése szerint az Unióban 1-2%-kal magasabb lesz a vágósertés termelői ára 2011 első félévében, mint egy évvel korábban. Az USA-ban is a sertések árának emelkedése várható. Az OECD-FAO becslése szerint, a sertésciklus figyelembe vételével a világpiaci árak 2013-2014-ben érhetik el a csúcspontjukat, majd csökkennek és az évtized végére ismét magasabb szintre jutnak.

A magyarországi sertésárak egész évben követték az uniós tendenciákat. **A vágósertés termelői ára** 360 Ft/kg hasított meleg súly volt 2010-ben, **7%-kal csökkent** az előző évihez képest (8. melléklet).

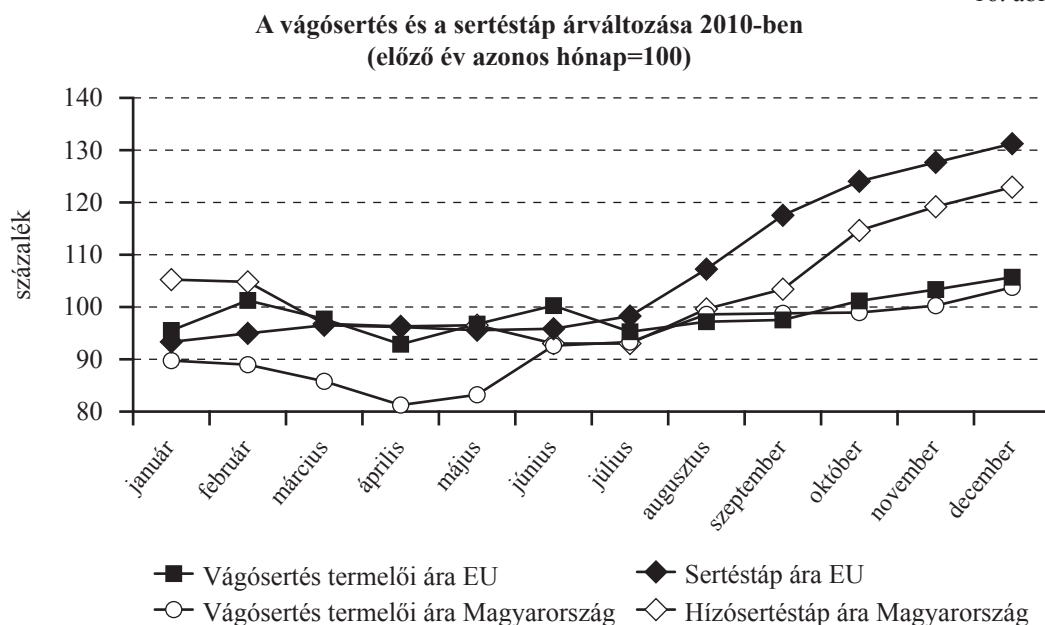
Az uniós tendenciák mellett az import sertés árának is ármérséklő hatása volt magyarországi sertéspiacon. A vágóhidak az import sertést a hazai termelésből származónál 5%-kal alacsonyabb áron vásárolták. A termelők nem tudták elismertetni a takarmány árának emelkedését, így a sertés/takarmány áráránya 10%-kal romlott 2009-hez viszonyítva (16. ábra). Az EU-ban a magyarországinál kisebb mértékben csökkent az áráránya.

15. ábra

Forrás: USDA, MPB, EU Bizottság, AKI PÁIR

16. ábra

Forrás: EU Bizottság, AKI PÁIR

Magyarországon a termékpálya további fázisai követték a termelői árak csökkenését. A fél-sertés feldolgozó értékesítési ára 6%-kal csökkent 2010-ben 2009-hez viszonyítva, a darabolt sertéshúsé (karaj, tarja, comb) 1%-kal mérséklődött (9. melléklet). A KSH adatai szerint a karaj és a comb fogyasztói ára 5, illetve 6%-kal volt alacsonyabb, mint 2009-ben.

5. Baromfihús és tojás

5.1. Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA és az EU Bizottság adatai szerint a **globális baromfihús termelés** stagnált 2008-2009-ben a gazdasági válság miatt. Az előzetes adatok alapján a termelés **3%-kal bővült** (80 millió tonnára) 2010-ben, elsősorban Kína, Brazília és India gazdasági fejlődése következtében. Kínában leginkább a belső kereslet, Brazíliában a bel- és külpiazi kereslet bővülése egyaránt szerepet játszott a termelés növekedésében. Az EU 2010. évi baromfihús termelése 2%-kal haladta meg az előző évit, az erősödő belső kereslet eredményeként.

A **globális csirkehús termelés 3%-kal** 74,7 millió tonnára **nőtt** 2010-ben, a 2009. évi stagnálás után. A legnagyobb termelők közül Kínában és Brazíliában 3,5%-kal bővült a termelés, elsősorban a gazdasági növekedés és a belső kereslet erősödése miatt. Az USA csirkehús termelése 2,5%-kal, Oroszorszáé 11,5%-kal, Argentínáé 10%-kal nőtt. Az EU termelése 2,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. A jelentősebb uniós tagállamokban 3,5-11% közötti mértékben nőtt a termelés.

A **csirkehús globális kereskedelme 2,5%-kal** 8,7 millió tonnára **bővült 2010-ben**, amelynek közel háromnegyedét Brazília és az USA adta. Az amerikai export jelentősen csökkent az orosz importkorlátozások miatt. Oroszország – az EU gyakorlatához hasonlóan – 2010. január elsejétől nem engedélyezi a baromfihús klóros oldattal történő kezelését, sem ilyen termékek importját. Oroszország és az USA megegyezett, hogy mindkét ország elfogad egy alternatív kezeléseket tartalmazó listát, illetve döntöttek az USA alkalmazott kezelésre vonatkozó nyilatkozási kötelezettségéről.

Brazília növelte piaci részarányát a Közel-Keleten. Thaiföld kivitele folyamatosan bővült az elmúlt években, a 2004. évi madárinfluenzá követő visszaesés után. Az EU exportja 7%-kal nőtt az elmúlt évben. Az uniós termékek továbbra is jelentős versenyhátrányban vannak Brazília, Thaiföld, Kína és az USA kínálatával szemben.

A **globális csirkehús termelés 2011-ben elérheti a 76,2 millió tonnát**. A fogyasztás növekedése és a kereskedelem élénkülése több országban elősegítheti a termelés növekedését. **A globális kereskedelem várhatóan 3%-kal bővül**, a legnagyobb exportőrök továbbra is Brazília és az USA lesznek.

Az USA termelése a várakozások szerint 2%-kal 16,6 millió tonnára nő 2011-ben, az erős bel- és külpiazi kereslet miatt. Az egy főre jutó csirkehús-fogyasztás bővülhet a következő években a vöröshúsokkal (elsősorban marhahússal) szemben, mivel a fogyasztók egyre inkább az olcsóbb húsokat keresik. Az alacsonyabb termelési költségek miatt a csirkehús versenyképesebb, mint a marha- és a sertéshús.

Kína termelése csaknem 4%-kal 13 millió tonnára nő 2011-ben, amit elősegíthet az erős belföldi kereslet, ugyanakkor a takarmányköltségek növekedése (elsősorban a takarmánykukoricáé) visszafoghatja a termelés bővülését. Exportja várhatóan nő, elsősorban a szomszédos ázsiai országokba.

Brazília csirkehús termelése és kivitele egyaránt 3%-kal bővíülhet 2011-ben. A főbb piaci közül elsősorban a Közel-Kelet és Kína irányába várható az export jelentősebb növekedése. A brazil csirkehús a 2010 második felében történő áremelés ellenére is versenyképes marad.

Oroszországban folytatódik a termelés növekedése, üteme azonban várhatóan lassul a korábbi évekhez képest. Bár a takarmányköltségek emelkedése problémát okoz, a növekedés fenntartását segíti, hogy a kormány hosszú távon is támogatja a termelés bővítését.

Az EU csirkehús termelése várhatóan nem nő számottevően 2011-ben, jelentősebb bővülésre csak Németországban (+4%) és Franciaországban (+3%) lehet számítani. A belső kereslet 1,5% körüli erősödése várható, ami hozzájárul az import 4%-os növekedéséhez. Az export stagnálhat, mivel az Unió baromfiágazata kevésbé versenyképes, amit tovább nehezítenek a szigorú állatjóléti előírások.

Az USDA adatai szerint a **globális pulykahús termelés nem változott** számottevően **2010-ben** (5021 ezer tonna). A legnagyobb termelők közül az USA termelése 2%-kal 2484 ezer tonnára, Kanadáé 1%-kal 165 ezer tonnára csökkent, míg az Európai Unióé csaknem 2%-kal 1827 ezer tonnára és Braziliáé 4%-kal 485 ezer tonnára bővült az előző évihez viszonyítva. A Bizottság adatai szerint a legnagyobb uniós pulykahús-termelők közül csak Németországban és az Egyesült Királyságban nőtt (+16%, illetve +1%) a termelés, míg Franciaországban 5%-kal, Olaszországban 2%-kal csökkent. Az európai pulykahúsok ára jelentős nyomást gyakorolt a helyettesítő termékek (elsősorban a sertés- és csirkehús) kedvezőbb ára, ami várhatóan a következő években sem változik.

A **világ pulykahús fogyasztása 1,5%-kal** 4848 ezer tonnára **csökkent** tavaly. Az előzetes adatok szerint az USA-ban 4%-kal, Kanadában 2%-kal esett vissza a fogyasztás, ugyanakkor az EU-ban 1%-kal, Braziliában 6%-kal bővült. A pulykahúsok nemzetközi kereskedelme 1%-kal nőtt. A legjelentősebb exportőrök közül csak az USA és az EU kivitele bővült (+2%, illetve +4%). Oroszország importja közel 40%-kal maradt el az egy évvel korábbitól.

A világ pulykahús termelése és fogyasztása, valamint exportja (540 ezer tonna) nem változik számottevően 2011-ben. Az USA termelése és exportja várhatóan megegyezik a 2010. évvel, fogyasztása 1%-kal csökkenhet. Brazília pulykahús előállítására 5%-kal, fogyasztása 7,5%-kal bővíülhet. Oroszország termelése várhatóan 55 ezer tonnára nő 2011-ben, szemben az előző évi 45 ezer tonnával. A fogyasztás ugyanakkor 7%-kal 65 ezer tonnára csökkenhet az import drasztikus visszafogása miatt. A behozatal visszaesésében szerepet játszik, hogy Oroszország 2011-től várhatóan betiltja a fagyasztott termékek importját és forgalmazását.

Az EU pulykahús termelésével kapcsolatban az USDA szakértői 1%-os csökkenésre, míg az uniós elemzők stagnálásra számítanak. A fogyasztás 1%-kal, az export 4,5%-kal lehet kevesebb 2011-ben. Németországban 3%-kal, Magyarországon 4,5%-kal több, ugyanakkor Franciaországban 4%-kal, az Egyesült Királyságban 1%-kal kevesebb pulykát állíthatnak elő a Bizottság szerint.

Az OECD hosszú távú előrejelzése szerint a világ baromfihús termelése 29%-kal csaknem 118 millió tonnára bővíülhet 2020-ra a 2007-2009. évek átlagához képest. Braziliában és Oroszországban akár 50, Kínában 40% körüli növekedés is lehet. Az USA-ban a termelés várhatóan 10%-kal (21 millió tonnára), az EU-ban 3%-kal (12 millió tonnára) nő.

5.2. Hazai piaci tendenciák

5.2.1. Kínálat

A KSH adatai alapján **Magyarország baromfiállománya** egy év alatt közel **5%-kal** 42,2 millió darabra **bővült** 2010. december elsejére, elsősorban a kacsállóomány több mint másfélszeresére történő növekedése miatt. A pulykaállomány is nőtt 5%-kal, míg a tyúkfélék állománya 1%-kal, a lúdállomány 1,5%-kal csökkent. A magas takarmányárak miatt azonban a baromfiállomány jelentős mértékű csökkenése is bekövetkezhet 2011-ben.

A baromfihús-import mennyisége 21%-kal, értéke 16%-kal csökkent 2010-ben az előző évihez viszonyítva (10. melléklet). Az import 64%-át kitevő tyúkfélék behozatala 28%-kal, a pulykahúsoké 16%-kal csökkent, ugyanakkor a viziszárnyasoké 12%-kal nőtt.

5.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés

A baromfivágás nem változott számottevően 2010-ben (460 ezer tonna élősúly) 2009-hez viszonyítva. A csirke vágása 8%-kal nőtt, ugyanakkor a libaé 38%-kal, a pulykaé 6%-kal csökkent. A vágókacsa részaránya nem változott, a vágócsirkéé 4 százalékponttal nőtt, míg a libaé 3, a pulykaé 1 százalékponttal csökkent az összes vágáson belül.

A baromfihús-kivitel mennyisége 14%-kal, értéke 12%-kal nőtt a vizsgált időszakban. A külpiaci értékesítésben közel azonos részarányú tyúkfélék és a viziszárnyasok exportja 29, illetve 13%-kal nőtt, a pulykaé nem változott számottevően. Az export árbevétele nőtt, az import értéke csökkent, ezért **a külkereskedelmi egyenleg 17%-kal javult** (10. melléklet).

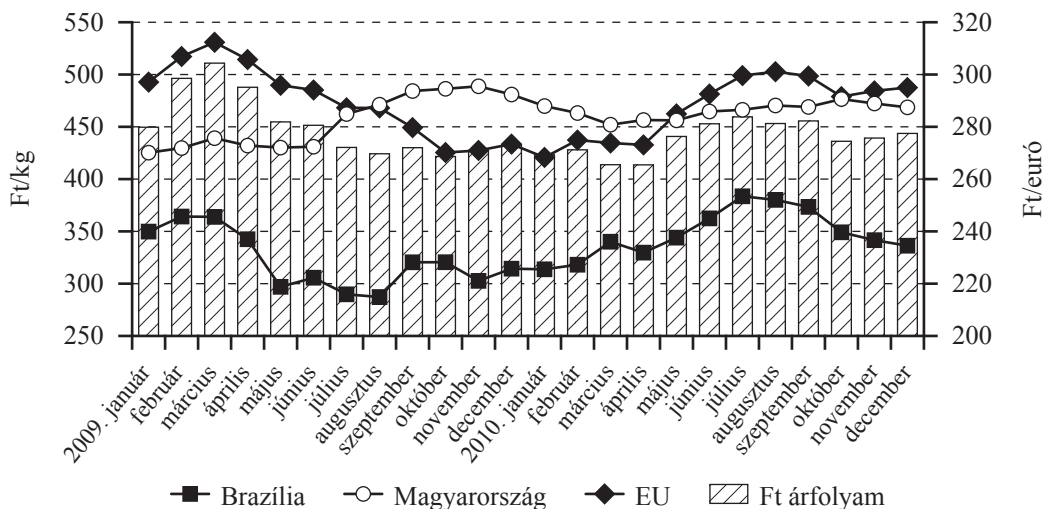
5.3. A piaci árak tendenciája

Braziliában 2010 második félévében közel másfélszeresére emelkedett a csirkehús ára, feltehetően a takarmányárak emelkedése miatt. Az USA-ban az év első felében volt a brazilhoz hasonló mértékű áremelkedés, majd a csirkehús ára közel 20%-kal csökkent az ősz végéig. A csirkehús ára mindkét országban jelentősen alacsonyabb volt az uniós átlagnál.

Az EU-ban az egész csirke ára 2010 márciusától kezdett emelkedni (17. ábra). Ezt az okozta, hogy a korábbi évekhez képest kemény tél hatására Nyugat-Európában visszaesett a tenyészállományok tojástermelése, ennek következtében a brojlerállomány is csökkent, míg a tagállamok belső fogyasztása nem változott. Ezzel egy időben Oroszország, amely néhány éven belül önellátóvá kíván válni, növelte a szaporítóanyag megrendeléseit, ami tovább csökkentette a vágócsirke uniós kínálatát.

Az OECD, a FAPRI és az USDA előrejelzése szerint legfeljebb 10%-kal növekedhet a világpiacon a baromfihús ára 2020 végére. Az EU-ban 2015-től már az ár csökkenésére lehet számítani.

Az egész csirke feldolgozói értékesítési ára az EU-ban, valamint a brazil egész csirke uniós belépési ára

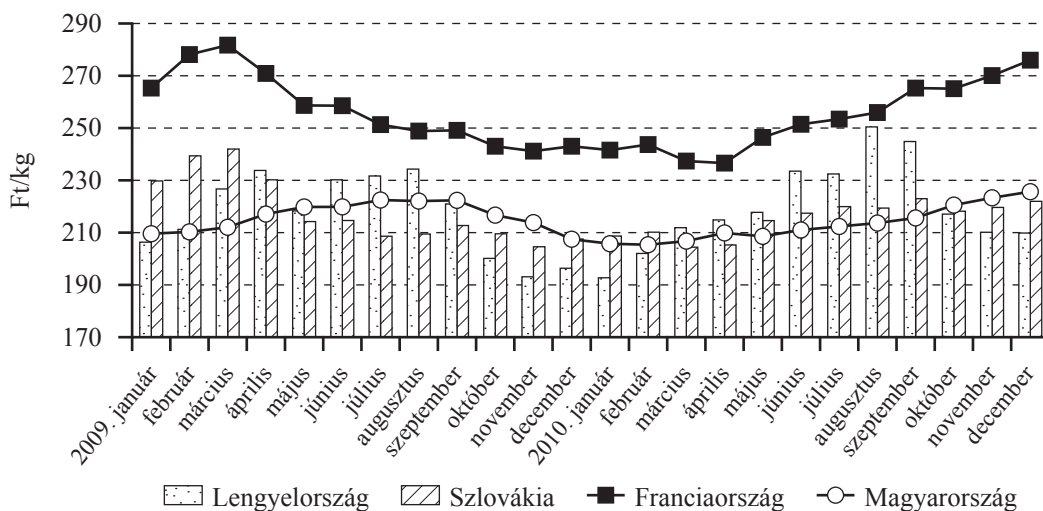

Forrás: EU Bizottság, AMA, MNB, AKI PÁIR

Az AKI PÁIR adatai szerint Magyarországon a vágóbaromfi-termelés csaknem felét kitevő vágócsirke felvásárlása 9%-kal nőtt, élősúlyos termelői ára 1%-kal csökkent 2010-ben 2009-hez képest (11. melléklet). A vágócsirke ára egész évben növekvő tendenciát mutatott (18. ábra), ami folyamatos keresletre utal, lehetővé téve a termelőknek, hogy a költségek növekedését az átvételi árakban is elismertessék.

18. ábra

A vágócsirke termelői ára néhány európai országban

Forrás: MRiRW ZSRIR, PPA-ATIS, Agreste, AKI PÁIR

Az alapanyaghoz hasonlóan a csirkehúsok belföldi értékesítése is bővült (+10%). A csirkehúsok feldolgozói értékesítési ára alacsonyabb volt a 2009. évinél, amit a túltermelés és a szűkség feletti behozatal miatt kialakult piactelítettség okozott. A vezértermékek közül az egész csirke ára 5%-kal, a csirkecombé 7%-kal, a csirkemellé 5,5%-kal maradt el az egy évvel korábitól (12. melléklet).

5.4. Az étkezési tojás piaci tendenciái

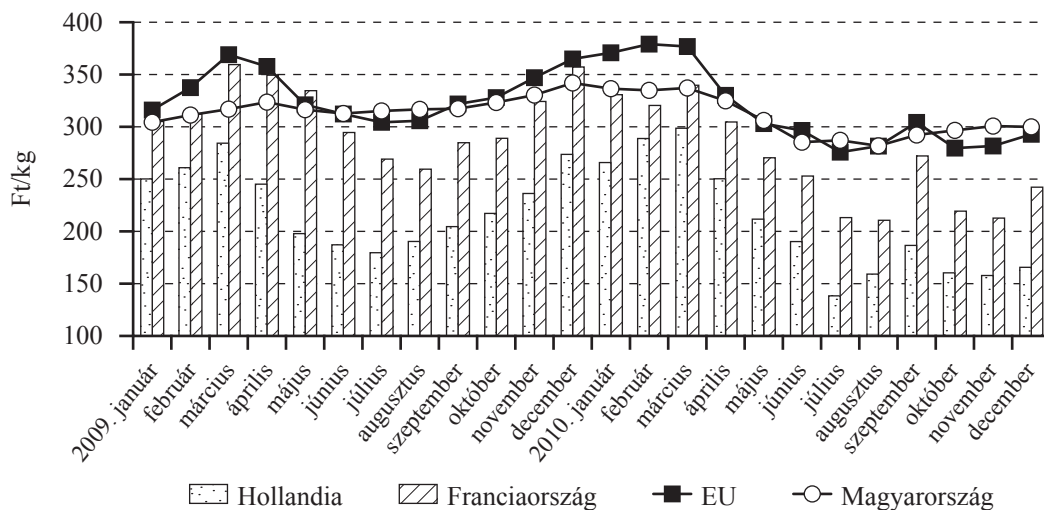
A Bizottság adatai alapján **az EU étkezési tojás termelése nem változott számottevően 2010-ben** az előző évihez képest. A legnagyobb tojástermelő tagállamok közül Franciaországban (+3%), Spanyolországban (+2%), az Egyesült Királyságban (+10%) és Hollandiában (+5%) bővült jelentősebb mértékben a termelés, míg Olaszországban 3%-kal csökkent.

Az EU-ban a tojástermékek (nagy része tojáspor és tojáslé volt) importja 1%-kal csökkent 2010-ben az előző évihez képest. Az import legnagyobb része az USA-ból és Argentínából érkezett. A tojástermékek kivitele 21%-kal nőtt, az export legfontosabb célországa Japán és Svájc volt. Az exportban a friss tojás és a tojásfehérje szerepe a meghatározó.

Az étkezési tojás uniós átlagára 2010. március közepétől augusztus elejéig drasztikusan visszaesett (19. ábra), Hollandiában és Belgiumban 61%-kal, Németországban, Franciaországban, Bulgáriában és Romániában csaknem 50%-kal. A korábbi éveknél erőteljesebb szezonális árcsökkenést okozó túlkínálatot eredményezett a tartásmód-váltás kényszere, amelynek a 2011. év végéig az Unió valamennyi tagállamában be kell fejeződnie. Elsőként Ausztriában zárult le a folyamat, más tagországokban még éppen csak elkezdődött. Németországban, az EU legnagyobb étkezési tojás importőrénél 2010 elejére zárult le a technológia-váltás, így a német kereskedők egyre kevesebb hagyományos ketreces tartásból származó tojást importáltak. A német piac hagyományos beszállítói a felhalmozódott készleteiket a belső piacikon, továbbá más, a ketreces tartást még be nem tiltott országokban igyekeztek értékesíteni, túlkínálatot és kényszerű árversenyt, árzuhanást okozva.

A piac stabilizálását követően, az ősz elejéig – a szezonitásnak megfelelően – emelkedett az étkezési tojás csomagolóhelyi ára az EU-ban (19. ábra). Szeptember első felében több nyugat-európai tagállamban gyors ütemben csökkent a tojás ára, mivel a fogyasztás a termelésnél kisebb mértékben nőtt, így a tojóállományok jelentős bővülése miatt túlkínálat alakult ki a piacon. A probléma elsősorban olyan országokban jelentkezett, amelyekben még alkalmazzák a régi típusú, hagyományos ketreces tartástechnológiát. A helyzetet súlyosbította, hogy a túlkínálat miatt a termelők nem vagy csak kismértékben tudták elismertetni a takarmányárak emelkedését. Azokban a tagállamokban, ahol már teljesen átálltak az EU által engedélyezett alternatív tartásmódokra, a tojóállomány növekedése nem okozott piaci zavart. Ennek oka, hogy a tartásmód-váltás során szükségszerűen csökkenteni kellett a tojótyúkók számát, így ezekben az országokban elsősorban a korábban kiesett állományok visszapótlását végezték.

Az étkezési tojás csomagolóhelyi ára az EU-ban

Forrás: EU Bizottság, AKI PÁIR

Az AKI PÁIR adatai szerint **Magyarországon az étkezési tojás belföldi értékesítése 2,5%-kal nőtt, a csomagolóhelyi értékesítési ára 5%-kal csökkent 2010-ben.** Az étkezési tojás kivitele 18%-kal bővült 2010-ben, míg az import 51%-kal esett vissza 2009-hez képest. Az Unió piacán kialakult túlkínálat hatására az importőrök alacsonyabb (gyakran ipari tojás) áron, kisebb mennyiségű étkezési tojást hoztak be Magyarországra. Ennek következtében az étkezési tojás külkereskedelmi egyenlege továbbra is negatív maradt, de jelentős mértékben javult.

A Bizottság előrejelzése szerint az Unió tojástermelése 1%-kal nőhet 2011-ben. A tagállamok többségében várhatóan stagnál a termelés. Olaszországban folytatódhat a termelés csökkenése (-4%), jelentősebb bővülés csak Spanyolországban (+3%) és Németországban (+12%) valószínű. Magyarországon csak kismértékű termelés-növekedés várható.

6. Marhahús

6.1. Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA adatai szerint a **globális marhahús-termelés** 57 millió tonna körül alakult 2010-ben, **1%-kal csökkent** az előző évihez viszonyítva. A termelés szempontjából meghatározó országok közül Brazília, India és Mexikó bővítette a kibocsátását. Ez a növekedés azonban nem volt elegendő a többi ország csökkenő termelésének az ellensúlyozására.

Az USA marhahús-termelése 1%-kal 11,9 millió tonnára nőtt 2010-ben a húshasznú tehének vágásának növekedése, valamint a marhahús iránti élénk külpiaci kereslet miatt. Brazíliában, a világ második legnagyobb marhahús-termelő országában 2%-kal bővült a kibocsátás, és meghaladta a 9 millió tonnát, 2011-ben további 3%-os növekedésre lehet számítani. Brazíliában a legkedvezőbbek a termelés bővülésének feltételei, mivel nagy mennyiségben és alacsony költséggel állítanak elő marhahúst.

A Bizottság adatai szerint az EU marhahús-termelése 2%-kal 7,9 millió tonnára nőtt 2010-ben. A régi tagállamokban 2,4%-kal bővült a termelés, míg az új tagállamokban csaknem 2%-kal csökkent. A termelés bővülése és a külpiaci kereslet élénkítése miatt a marhahús-export csaknem kétszeresére nőtt 2010-ben az előző évihez képest. Az export növekedését a versenytársak magas marhahúsárai miatt az uniós marhahús versenyképességének javulása tette lehetővé, amit az euró gyengülése tovább erősített. Ezért Oroszország előnyben részesítette az uniós marhahúst a Dél-Amerikából származóval szemben. A lanya belpiaci kereslet, illetve a magas importárak az élő marha és marhahús importjának csökkenését eredményezték, így **az EU – több év után – nettó exportórrá vált 2010-ben**. Az EU-ban a marhahús fogyasztásának növekedése hosszabb távon sem várható. Az egy főre jutó fogyasztás 2020-ra 7%-kal csökkenhet 2009-hez viszonyítva.

Argentína szarvasmarha-állománya 45 éves mélypontján van, a marhahús-termelés 23%-kal 2,6 millió tonnára esett vissza 2010-ben. A csökkenés több tényező együttes hatásának az eredménye: a korábbi súlyos aszály (2008-ban és 2009-ben sújtotta az országot) következményei, a termelés csökkenő jövedelmezősége, a kormányzati exportkorlátozások, a növénytermesztés (elsősorban szója) szerepének növekedése.

A globális marhahús-import 3%-kal 6,9 millió tonnára **nőtt** 2010-ben, a 2009. évi visszaesést követően, de még nem érte el a 2008-as szintet.

A világ legnagyobb marhahús importőrének számító USA behozatala 6%-kal csökkent 2010-ben a fogyasztás visszaesése miatt. Oroszország importja 5%-kal bővült, a csökkenő belső termelés, illetve az életszínvonal javulása miatt élénkülő kereslet hatására. A marhahús-termelést – ellentétben a baromfi és sertéshízalással – kevésbé fejlesztik, ezért Oroszország várhatóan még 2011-ben is importra szorul (további 1%-os növekedés várható 2010-hez képest).

A globális marhahús-export 1%-kal csökkent 2010-ben (7,25 millió tonna), elsősorban Új-Zéland és Argentína, valamint a kisebb jelentőségű exportőr országok szűk kínálata miatt.

Brazília kivitele 1%-kal nőtt 2010-ben a Brazil Marhahús Exportőrök Szövetsége szerint, és csaknem negyedét adta a globális exportnak. A Gira szerint Brazília a következő tíz évben is a világ vezető exportőre marad, és várhatóan növeli a részesedését a közel-keleti, az uniós és az orosz piacon.

Az USA, India, Kanada, Uruguay és Paraguay marhahús-exportja is bővült. A két utóbbi ország az Argentína csökkenő kiviteléből adódó piaci rést használta ki.

Az USDA előrejelzése szerint 2011-ben nem változik lényegesen a globális marhahús-termelés, a kínálat továbbra is szűk marad. A Gira piacelemző cég szerint a termelés bővülését hosszú távon az alacsony jövedelmezőség, több országban a kevésbé hatékony termelés, valamint az állattenyésztésre használható földterületekért folyó erős verseny nehezíti. A globális marhahús-export 2%-kal élénkülhet 2011-ben, megfordítva az elmúlt két év csökkenő tendenciáját, elsősorban Brazília jelentősen bővülő kivitele miatt.

A Bizottság előrejelzése szerint az EU marha- és borjúhús termelése 7%-kal, fogyasztása 4%-kal csökkenhet 2020-ra a 2009. évi szinthez képest. A marhahús importja jelentősen nőhet, a marhahús-export pedig a csökkenő termelés és az euró feltételezett erősödése miatt csaknem 40%-kal eshet vissza. Az EU nettó importőr lesz marhahúsból 2020-ban.

6.2. Hazai piaci tendenciák

6.2.1. Kínálat

Magyarország szarvasmarha-állományának csökkenése folytatódott. A KSH adatai szerint 2010. december 1-jén 681 ezer szarvasmarhát tartottak az országban. Az állomány egy év alatt 2,7%-kal fogyott, júniushoz képest nem változott lényegesen. A szarvasmarha-állomány 66%-át a gazdasági szervezetek, 34%-át az egyéni gazdaságok tartották. A tehénállományon belül folytatódott a korábbi években is megfigyelhető szerkezeti átalakulás, a húshasznú tehénállomány 9%-kal 70 ezer darabra bővült, míg a tejhasznú 9%-kal 192 ezer darabra csökkent egy év alatt.

A hazai kínálatot a csaknem 40%-kal bővülő élőmarha-import és az 5%-kal növekvő marhahús-import egészítette ki 2010-ben. Az élő szarvasmarha háromnegyede Hollandiából, Németországból és Lengyelországból származott. A marhahús-import csaknem fele Ausztriából, Lengyelországból és Németországból érkezett.

6.2.2. Bel- és külpiai értékesítés

A marhaállomány fogyatkozása, valamint az élőmarha-export növekedése miatt a szarvasmarha vágása élősúlyban kifejezve 8%-kal 53,3 ezer tonnára esett vissza 2010-ben az előző évihez képest az AKI vágási statisztikája szerint. Az összes vágás 65%-át adó tehén vágása 6%-kal, a bikáé 10%-kal, az üszőé 11%-kal csökkent.

Az élő szarvasmarha és marhahús iránt rendkívül élénk volt a külpiai kereslet 2010-ben. A Magyarországon termelt szarvasmarha jelentős részét továbbra is élő állat formájában exportálták. Az élő marha exportja folyamatosan nőtt az elmúlt években, de 2010-ben különösen megugrott, 47%-kal bővült az előző évihez képest (7. melléklet). Értékben kisebb mértékű növekedés volt, mert a fajtatizta tenyészmарha exportja csökkent, amely az összes kivitelből már csupán 17%-kal részesedett, szemben az előző évi 30%-kal.

Magyarország élőmarha-exportőreinek kedvező lehetőséget teremtett, hogy Törökország megnyitotta a piacát az európai marhahús előtt, ezért Törökország hazánk legfontosabb exportpiacává vált. A török kormány májusban írta ki az első tendert élő szarvasmarha beszállítására a rendkívül magas marhahúsárak csökkentése érdekében. Az ár emelkedését a növekvő takarmányárak és a szarvasmarha-állomány jelentős csökkenése, valamint az import korlátozása miatti szűk marhahús kínálat okozta Törökországban.

Magyarország marhahús kivitele nem változott lényegesen a vizsgált időszakban. A főbb exportpiacok Ausztria, Hollandia és Románia voltak.

Az élő marha és marhahús külkereskedelmi egyenlege 40%-kal javult a megfigyelt időszakban.

6.3. A piaci árak tendenciája

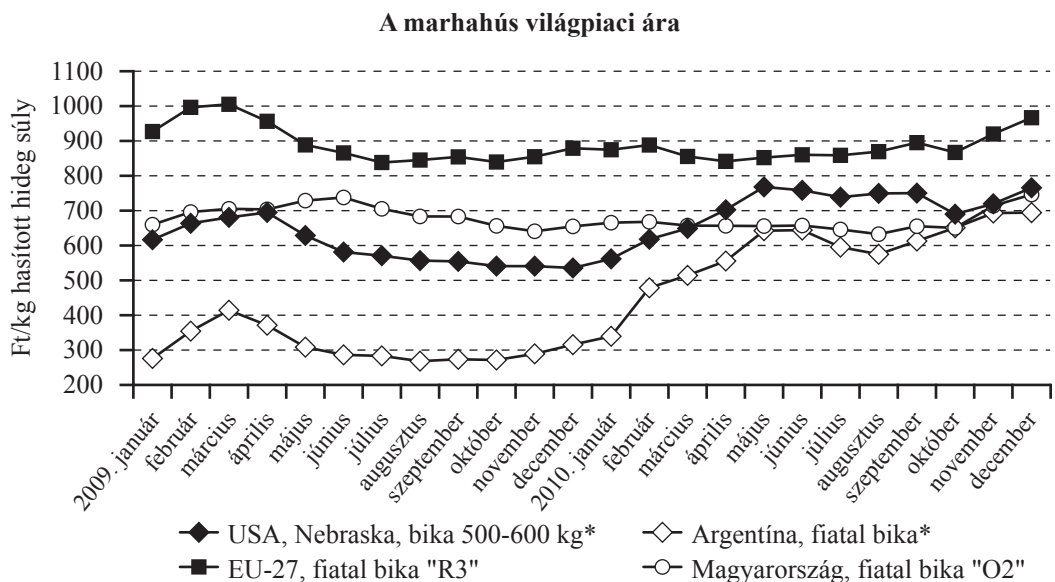
A termelés és kereskedelem szempontjából meghatározó országokban emelkedett a bika ára 2010-ben az előző évihez viszonyítva. Az USA-ban, Argentínában és Brazíliában a növekedés rendkívül nagymértékű volt, az EU-ban nem volt lényeges árváltozás. Az EU és az argentin, illetve amerikai árak között különbség jelentősen csökkent, ami javította az uniós marhahús versenyképességét a világpiacon.

Az USA-ban a bika ára dollárban kifejezve 15%-kal volt magasabb 2010-ben, mint egy évvel korábban, ez forintban 18%-os növekedést jelentett, mivel a forint gyengült a dollárral szemben (20. ábra). Az árak emelkedését elsősorban az élénk külpiazi kereslet okozta (a marhahús-export 18%-kal nőtt).

Argentínában a szűk kínálat, valamint a kormányzati exportkorlátozások miatt a bika ára csaknem a kétszeresére nőtt 2010-ben az előző évihez képest. A marhahús fogyasztói ára is emelkedett, ami a marhahús fogyasztásának jelentősen csökkenését eredményezte.

Brazíliában – a korábbi évektől eltérően – nem az erőteljes exportkereslet, hanem a belső kereslet erősödése okozta a marha árának nagymértékű emelkedését 2010-ben. A fogyasztás bővülését a népesség növekedése, az életszínvonal javulása tette lehetővé.

20. ábra

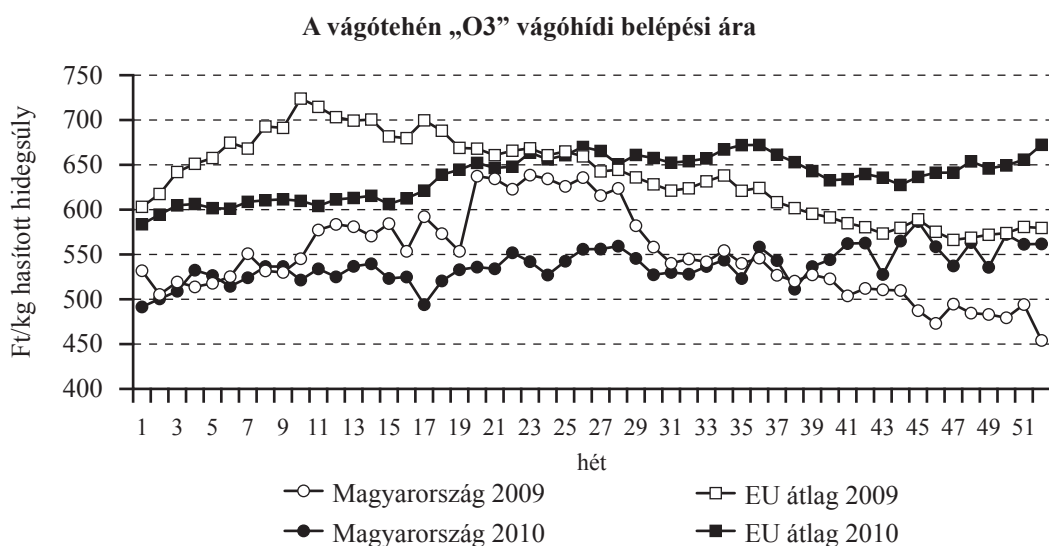

* Átszámítási tényező élősúlyról hasított súlyra 0,63.
 Forrás: EU Bizottság, USDA, MINAGRI, AKI PÁIR

Az EU-ban a fiatal bika „R3” vágóhídi belépési ára 3,19 euró/kg hasított hideg súly volt 2010-ben, nem változott lényegesen az előző évihez képest. A fiatal bika ára az év első felében nem érte el a 2009. évi szintet a lanya kereslet miatt. Ősztől nagymértékű áremelkedés kezdődött, elsősorban az export fellendülése miatt. A tehén „O3” ára 2,31 (21. ábra), az üsző „R3” ára 3,16 euró/kg hasított hideg súly volt 2010-ben, amely 2, illetve 1%-kal haladta meg a 2009. évi szintet. A tehén árának emelkedését az okozta, hogy a kedvező tejárak hatására a termelők kevesebb tehenet vágtak le.

Magyarországon a vágómarha termelői ára 4%-kal csökkent 2010-ben az előző évihez képest. A termékpálya további fázisaiban az árak nem követték a termelői árak mérséklődését. A csontos marhahús, frissen, félben termék ára 3%-kal, a negyedrészek árai 2%-kal emelkedtek. A KSH adatai szerint a marha rostélyos fogyasztói ára 4%-kal nőtt.

21. ábra

Forrás: EU Bizottság, AKI PÁIR

A Gira előrejelzése szerint a világ marhapiacán az árak hosszú távon emelkedhetnek, mivel a globális marhahús-termelés csak korlátozottan bővül. Rövid távon a fogyasztók az olcsóbb fehérje-forrásokat részesítik előnyben, ezért a marhahús iránti keresleti kilátások kedvezőtlenebbek a sertés- vagy a baromfi-húshoz képest. Az OECD-FAO prognózisa szerint a marhahús ára az USA-ban és az EU-ban is emelkedik 2011-ben, és az évtized végéig magas szinten marad.

7. Juhhús

7.1. Világ- és európai piaci tendenciák

A FAO előrejelzése szerint a **globális juh- és kecskehús termelés** 13 millió tonna körül alakult 2010-ben, **nem változott lényegesen** az előző évihez képest. Jelentős különbség figyelhető meg a fejlődő és a fejlett országok között: a fejlődő országok termelése 1%-kal bővült, míg a fejlett országoké 1%-kal csökkent.

Ausztrália és Új-Zéland, valamint Dél-Amerika és Afrika egyes részeit aszály sújtotta az előző években, ami a juhhús árának emelkedését okozta. A magas árak, továbbá a kedvezőbb időjárás a termelőket az állomány visszaállítására ösztönözte 2010-ben. Új-Zélandon a termelés kismértékű növekedésére számítottak, a szeptember-októberi kedvezőtlen időjárás azonban megakadályozta az állomány-visszaállítási terveket. Kína juhhús termelése nemcsak 2010-ben növekedett (3,9 millió tonna), hanem várhatóan hosszabb távon is, mert az ország önellátásra törekszik.

A Bizottság előzetes adatai szerint az EU-ban 3%-kal 865 ezer tonnára csökkent a juh vágása 2010-ben az előző évihez képest a kereslet csökkenése és a termelés hatékonyságával összefüggő problémák, valamint a legelők más mezőgazdasági hasznosítási módjainak előtérbe kerülése miatt. Az egy főre jutó juh- és kecskehús fogyasztás 3%-kal mérséklődött (2,08 kg/év), elsősorban a juh- és kecskehús többi húshoz viszonyított magas ára miatt.

A globális juhhús-fogyasztás főleg Kínában, a Közel-Keleten és Észak-Afrikában nőtt, és a következő tíz évben is élénkülés várható. Kínában az életszínvonal emelkedése, az utóbbi csoportban a vallási, kulturális és étkezési szokások okozzák a fogyasztás bővülését. A világ többi országában a juhhús fogyasztása stagnál vagy csökken.

A globális juhhús-import 2%-kal 878 millió tonnára nőtt 2010-ben, elsősorban Kína 7%-os bővülése, valamint a Közel-Kelet és Észak-Afrika élénkülő kereslete miatt. A fejlett országok importja ugyanakkor 3%-kal csökkent.

A gazdasági válság hatására a fogyasztók kevésbé keresik a húsok között a legdrágábbnak számító juhhúst, ezért a Bizottság adatai szerint az EU juh- és kecskehús importja 12%-kal 255 ezer tonnára csökkent 2010-ben az előző évihez képest. Az Új-Zélandról származó behozatal (83%-os részesedés) 12%-kal, az ausztráliai 6%-kal esett vissza.

A Gira előrejelzése szerint a globális juhhús termelés 6%-kal bővülhet az évtized végére, elsősorban Kína növekvő kibocsátása miatt. Az EU-ban csökkenő ütemben, de folytatódik a termelés mérséklődése, ugyanakkor a juhhús-import 27 ezer tonnával bővülhet 2020-ig. Új-Zéland marad az EU legnagyobb beszállítója, de exportja várhatóan csökken, míg Ausztráliáé nő. A Távol- és Közel-Kelet juhhús iránti kereslete élénk marad a következő tíz évben, a fő beszállító továbbra is Ausztrália lesz.

7.2. Hazai piaci tendenciák

7.2.1. Kínálat

A KSH adatai szerint **Magyarország juhállománya** 1,18 millió egyed volt 2010. december 1-jén, **egy év alatt 3,4%-kal fogyott**. A juhtartási kedv csökkenését mutatja az anyajuhok állományának csaknem 13%-os visszaesése (844 ezer egyedre).

Az állomány csökkenését elsősorban a jövedelmezőség romlása, a támogatások mérséklődése, az elenyésző hazai fogyasztás, a magyarországi feldolgozás hiánya, a tenyészutánpótlás elhanyagolása az elmúlt években, az olasz piacnak való kiszolgáltatottság, valamint a gazdák előregeése okozza.

7.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés

Az állomány csökkenése miatt a juhok felvásárlása 3%-kal 317 ezer darabra csökkent 2010-ben az előző évihez képest a KSH adatai szerint. A felvásárlás eltolódott a pecsenyebárány felé, amelynek felvásárláson belüli részaránya jelentősen nőtt (egy év alatt 65%-ról 83%-ra), míg a tejebárányé visszaesett.

A Magyarországon termelt bárányok legnagyobb része exportra kerül. Az **élő bárány kivitele 2010-ben nem változott lényegesen** 2009-hez viszonyítva (7. melléklet). Az export értéke forintban kifejezve 2%-kal, euróban 5%-kal nőtt. A kivitelből 90%-kal részesedő Olaszország irányába 1%-kal nőtt az élőbárány-export. Az olaszországi piachoz viszonyítva a többi célország részesedése kicsi: Franciaország 4%, Horvátország 2%, Görögország és Románia 1-1%. Franciaországba visszaesett, míg a többi ország irányába bővült az export.

7.3. A piaci árak tendenciája

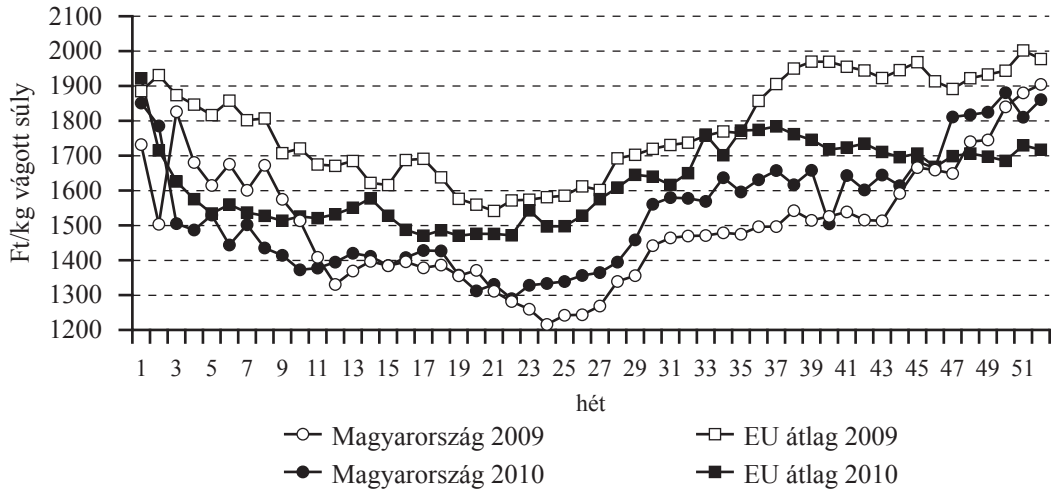
A jelentős juhhús-exportőr országok szűk kínálata miatt többnyire emelkedett a juhhús ára a világpiacon.

Az EU-ban a könnyű bárány ára euróban kifejezve 8%-kal volt alacsonyabb 2010-ben, mint az előző évben (22. ábra). Az árak annak ellenére mérséklődtek, hogy csökkent a belpiaci kínálat és az import, és az új-zélandi juhhús is magasabb áron érkezett az EU-ba. Az ár csökkenését elsősorban a kereslet visszaesése okozta, mert a fogyasztók az olcsóbb húsokat részesítették előnyben. A bárányhúst egyre inkább egy speciális fogyasztói réteg fogyasztja, illetve ünnepek alkalmával kerül az asztalra.

Olaszországban, Magyarország legnagyobb exportpiacán a könnyű bárány ára euróban kifejezve 14%-kal volt alacsonyabb 2010-ben, mint 2009-ben. Az árak az év három fő bárányértékesítési időszakában (húsvét, augusztus 15-e, karácsony) emelkedtek, de nem érték el az előző évi szintet. Ennek egyik fő oka az előző évinél bőségesebb báránykínálat volt. Romániából és Spanyolországból nagy mennyiségű bárány érkezett az olasz piacra, sőt a környező országokba is.

Magyarországon a könnyű bárány ára forintban kifejezve 2%-kal (13. melléklet), euróban számolva 6%-kal haladta meg 2010-ben az előző évi szintet. Ennek oka a csökkenő kínálat mellett az év második felétől megfigyelhető forintgyengülés, amely kedvezően hatott az export-, illetve a termelői árakra is. Az értékesítési főszezonban, húsvétkor a magyar bárányokat az előző évinél alacsonyabb áron exportálták, és az év elejéhez képest erősödő forint tovább csökkentette a termelők bevételeit. Augusztus közepén az olaszországi kereslet élénkülése miatt az árak emelkedtek, és magasabbak voltak, mint egy évvel korábban. A karácsony előtti hetekben az olasz piacon keresett volt a jó minőségű, elsősorban kis súlyú magyar bárány, ami a könnyű bárány árának további emelkedését eredményezte.

A könnyű bárány ára az EU-ban

Forrás: EU Bizottság, AKI PÁIR

8. Tej és tejtermékek

8.1. Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA adatai szerint a **globális tehéntejtermelés 1,1%-kal** 438 millió tonnára, a tejhasznú tehénállomány 0,7%-kal 130,14 millió darabra **nőtt** 2010-ben az előző évihez képest. A világ sajttermelése 14,8 millió tonna (+3% 2009-hez képest), a vajé 8,17 millió tonna (+2%), a teljes tejpore 3,67 millió tonna (+3%) volt, a sovány tejpore 2%-kal 3,46 millió tonnára csökkent. A legnagyobb tejtermelők közül az EU-ban stagnált, az USA-ban 2%-kal, Indiában 4%-kal nőtt, Új-Zélandon 3%-kal csökkent a tehéntej termelése. Óceánia sovány tejpore kínálatának csökkenését kiegyenlítette az Unió és az USA kivitelének bővülése, amihez a korábban felhalmozott készletek értékesítése is hozzájárult. Az Unióban az intervenció készletek értékesítését 2010. június 1-jén kezdték meg. A sovány tejpore intervenció készlete év végén 24%-kal volt alacsonyabb az év eleji szinthez viszonyítva, a vaj intervenció készlete teljesen kimerült. A sovány tejpore készletének felét (93 899 tonna), a vaj intervenció készletéből 1543 tonnát kíván a Bizottság a legrászorultabbnak szétosztani 2011. június 1. és szeptember 30. között. A vaj alacsony intervenció készletére tekintettel a Bizottság a program keretében további 12,4 millió eurót biztosít vaj vásárlására 2011-ben. Az USA-ban a vaj és a sovány tejpore készlete felére csökkent a 2010. év végén az egy évvel korábbihoz képest.

A tejkvóta 1%-os emelése ellenére, az EU nyerstej felvásárlása a 2009 áprilisától 2010 márciusáig tartó kvótaévben előzetes adatok szerint 6,93%-kal, 10 millió tonnával maradt el a rendelkezésre álló tejkvótától (145 millió tonna). A régi tagállamokban 2%-kal nőtt, a 2004-ben csatlakozókban 2%-kal csökkent a nyerstej felvásárlása 2010 első tizenegy hónapjában az előző évihez képest. A németországi Élelmiszer-gazdasági Kutató Központ előrejelzése szerint az EU-ban a nyerstej felvásárlása 1,2%-kal, a vaj termelése 1,2%-kal, a sajté 0,8%-kal, a sovány tejpore 1,9%-kal, a teljes tejpore 6,5%-kal nőhet 2011-ben az előző évihez képest. A tejtermelés növekedési pályára állhat a következő években az EU-ban, amit elsősorban a tejkvóták fokozatos emelése, majd 2015. évi megszüntetése okozhat. A tejtermelés bővülése elsősorban a tejhozam növekedéséből adódhat, mivel a tejhasznú tehénállomány további csökkenése valószínűsíthető. A nyerstej magasabb ára miatt az EU-ban 2 millió tonnával több tejet termeltek áprilistól december végéig, mint egy évvel korábban, a növekedés üteme néhány tagállamban még erőteljesebb volt. Németország tejtermelése 2010-ben lépte először túl az 1990. évi rekordmennyiséget (29 millió tonna).

Az EU a harmadik országokba irányuló tej- és tejtermék kivitelére 2009. november 19-én megszüntette az export-visszatérítést. A támogatás megszüntetése ellenére, az intervenció szintet jelentősen meghaladó kedvező világpiaci árak hatására az EU sovány tejpore kivitele 378 ezer tonnára (2009-ben 231 ezer tonna), a sajté 17%-kal 676 ezer tonnára nőtt 2010-ben az előző évihez képest. Kína sovány tejpore importja 30%-kal bővült. Kínában a melaminbotrány hatására bekövetkező bizalomvesztés következtében 88%-kal nőtt a teljes tejpore importja. Oroszországban a tejtermelés bővítésére hozott intézkedések ellenére, az országot sújtó aszály következtében a sajt behozatala 28%-kal 294 ezer tonnára, a vajé 29%-kal 67 ezer tonnára nőtt. Az EU harmadik országokba irányuló sajt-kivitelének csaknem harmada Oroszországba irányult (216 ezer tonna).

Az USA várhatóan kevesebb sajtot exportál Mexikóba 2011-ben, mivel az ország a Világkereskedelmi Szervezet engedélyével vámot vetett ki az Államokból származó sajtra 2010-ben. Oroszország és Algéria betiltotta az USA-ból származó tejtermékek importját. Kína új higiéniai előírásokat vezetett be, amelyek veszélyeztethetik az USA sovány tejpore kivitelét.

8.2. Hazai piaci tendenciák

8.2.1. Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarország tehenállománya 1%-kal 309 ezer darabra csökkent 2010. december elsején az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szarvasmarhák 55%-át a Holstein-fríz, 15%-át a Magyartarka, 5-5%-át a Limousin és a Magyar Szürke fajták adták. A tehenek 46%-át az Alföldön, 37%-át a Dunántúlon, 17%-át Észak- és Közép-Magyarországon tartották. A tejhasznú tehenek száma egy év alatt 9%-kal 192 ezerre csökkent, míg a húshasznúaké 9, a kettős hasznosításúaké 27%-kal nőtt. A tejhasznú tehenek 82%-át a gazdasági szervezetek, 18%-át az egyéni gazdaságok tartották.

A kínálatot a hazai tej és tejtermékek mellett évről évre növekvő mértékben import termékek egészítik ki. A sajt és túró behozatala 23%-kal, a vajé 31%-kal, a dobozos tejé 3%-kal nőtt 2010-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva (14. melléklet). A sajt és túró 45%-a Németországból, 17%-a Lengyelországból származott. Németországból 20%-kal több, míg Lengyelországból 5%-kal kevesebb sajtot exportáltak hazánkba. Az erőteljes sajt és túróimport miatt a hazai feldolgozók arra kényszerültek, hogy a sajt egy részét külpiacon értékesítsék, ami a sajt és túró kivitelének 12%-os bővülését okozta a vizsgált időszakban.

8.2.2. Bel- és külpiacon értékesítés

Az AKI PÁIR adatai szerint a **nyerstej felvásárlása 9,5%-kal csökkent** 2010-ben az előző évihez viszonyítva. A csökkenés mértéke megegyezett a 2009. évivel. A nyerstej 53%-át a Dunántúlon, 36%-át az Alföldön, 11%-át Észak-Magyarországon vásárolták fel. A Dunántúlon 3%-kal, az Alföldön 16%-kal, Észak-Magyarországon 17%-kal csökkent a beszállított nyerstej mennyisége. A felvásárolt nyerstej fehérjetartalma 0,01, zsírtartalma 0,05 százalékponttal nőtt egy év alatt (fehérje: 3,29%, zsír: 3,72%).

A felvásárlás csökkenéséhez a teljes nyerstej kivitelének 6%-os visszaesése is hozzájárult. A teljes nyerstej exportjának 32%-a Olaszországba, 24%-a Romániába, 14%-a Szlovéniába, 12%-a Szlovákiába irányult. A fölözött nyerstej kivitele 15%-kal nőtt 2010-ben az egy évvel korábbihoz képest. A fölözött tej legnagyobb részét, csaknem 80%-át Szlovákiába szállítottuk, míg a korábban meghatározó olasz piacra csak 8% került. A teljes nyerstej kivitele a legfontosabb olasz célpiacon 41%-kal csökkent, míg Romániába 1%-kal bővült.

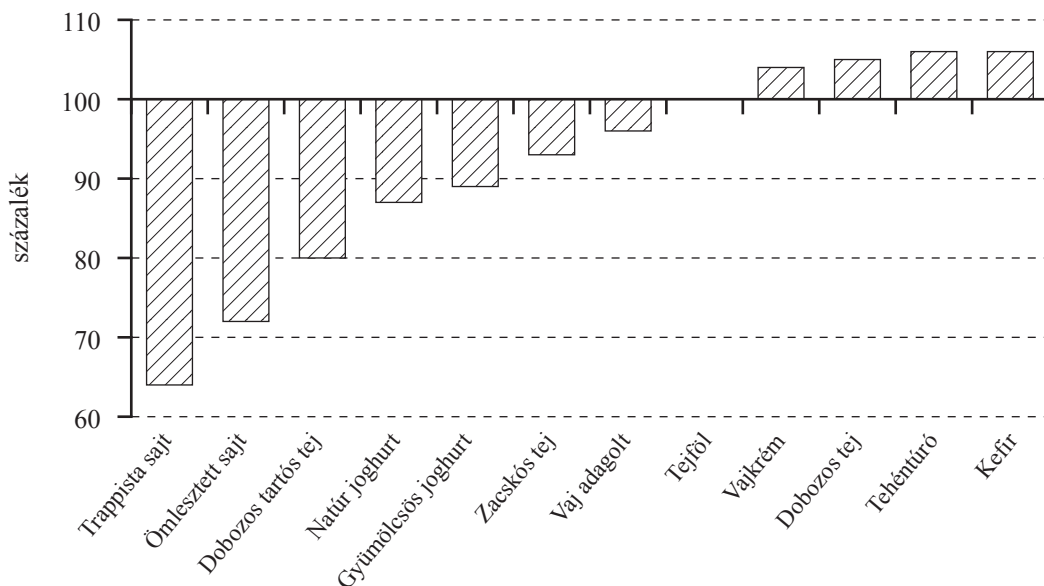
A felvásárlás csökkenése erőteljesebb volt a nyerstej-kivitel csökkenésénél, így a feldolgozók az alapanyaghiányt tejszín importtal pótolták. A cukrozott, sűrített tej és tejszín importja 76%-kal nőtt 2010-ben.

Magyarországon a **tejtermékek** termelésének 2000 óta tartó folyamatos csökkenése 2010-ben megállt. A KSH adatai szerint a tejfeldolgozás bruttó termelése csaknem 2 százalékponttal nőtt, a belföldi értékesítés 1 százalékponttal csökkent 2010-ben az előző évihez viszonyítva. A termelés bővülését a külpiacon értékesítési lehetőségek javulása tette lehetővé.

Az AKI PÁIR által megfigyelt fontosabb tejtermékek belföldi értékesítése tejegeyentékben 11%-kal csökkent. Megjegyezzük, hogy a KSH adatai a jégkrémet is tartalmazzák, amelynek termelése és forgalma bővíthetett a kereslet növekedése miatt. Ez okozhatja az AKI és a KSH belföldi értékesítésre vonatkozó adatainak eltérést. Az AKI PÁIR adatai szerint a főbb tej és tejtermékek közül a tehéntúró értékesítése 6%-kal, a 2,8% zsírtartalmú dobozos friss tejé 5%-kal nőtt, a tejföl stagnált 2010-ben az előző évihez képest (23. ábra). A feldolgozók a korábban felhalmozott sajt és fogyasztói tej készletek legnagyobb részét értékesítették, míg a savanyított tejtermékek készlete tovább nőtt. A 2,8%-os zsírtartalmú zacskós friss tej belföldi értékesítése 7%-kal, a dobozos tartós tejé 20%-kal csökkent 2010-ben, elsősorban az olcsó szlovák és cseh dobozos tej importjának növekedése miatt.

23. ábra

Néhány tejtermék belföldi értékesítésének változása (2009=100)

Forrás: AKI PÁIR

A vaj és vajkrém kivitele 4%-kal csökkent, a sajt és túróé 12%-kal, a savanyított tejtermékeké 15%-kal nőtt 2010-ben az előző évihez viszonyítva. A savanyított tejtermékek kivitelének 61%-a Romániába irányult, ahova csaknem 74%-kal több terméket szállított Magyarország. A sajt és túró legfontosabb célpiacai Libanon, Románia, Szlovákiába és Németország voltak. Libanonba 55%-kal, Szlovákiába 64%-kal több, míg Romániába 10%-kal, Németországba 30%-kal kevesebb sajtot exportáltunk.

A **tej és tejtermékek külkereskedelmi egyenlege értékben 54%-kal romlott**, mert a behozatal erőteljesebben nőtt, mint a kivitel.

8.3. A piaci árak tendenciája

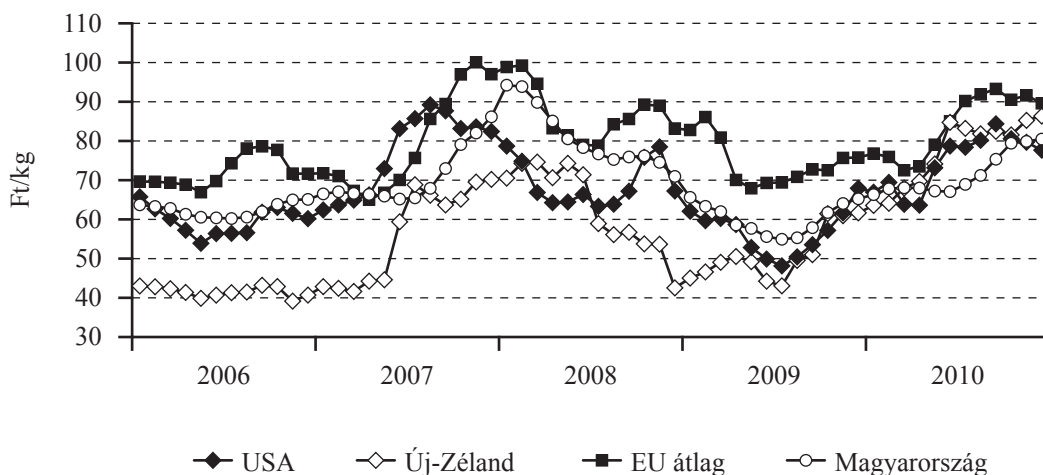
A világpiacon a 2009. évi mélypont után a **nyerstej ára** elsősorban a keresleti piac hatására emelkedett. A termelők nyeresége a termelői árak növekedése ellenére, a takarmány és energiaárak erőteljes növekedése miatt csak kismértékben javult.

Magyarországon a tejtermelők támogatása csaknem a duplájára nőtt 2010-ben 2009-hez viszonyítva. A tejtermelők 2011 januárjában bázisjogosultság alapján legfeljebb 6 Ft támogatást (TOP UP) kaptak az előző évre visszamenőlegesen, amely 2,30 forinttal volt kevesebb a 2009. évinél. A termeléshez kötött különleges tejtámogatás további 9,55 Ft/kg, a tejágazati válság miatt meghirdetett egyedi piactámogatás 0,5 Ft/kg volt 2010-ben.

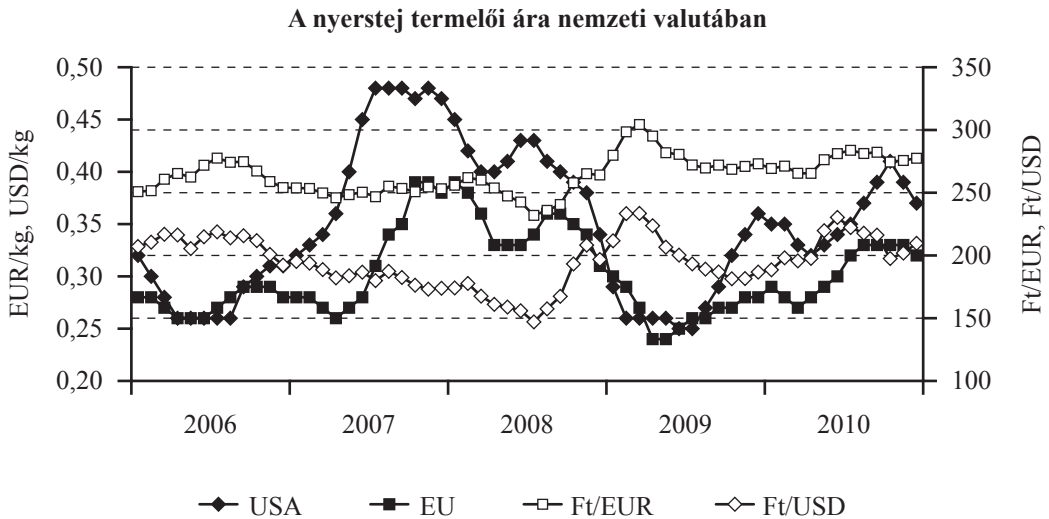
A **nyerstej ára** az USA-ban 27%-kal, az Unióban 13%-kal, Új-Zélandon 38%-kal, Magyarországon **19%-kal emelkedett** 2010-ben az előző évihez képest (15. melléklet). A nyerstej árának emelkedése hazánkban 2009 augusztusa óta töretlen. Az Unióban az árak a csúcspontjukat 2010 szeptemberében érték el, azóta lényegében nem változtak (24-25. ábra). A hazai árak késve követték az uniós árak változását, és az év végén mérsékelten emelkedtek. A nyerstej ára várhatóan tovább növekszik a 2011. év elején.

24. ábra

A nyerstej termelői árának alakulása a világon

Forrás: USDA, LTO, AKI PÁIR

Forrás: USDA, LTO, MNB

A FAO adatai alapján a **tejtermékek értékesítési ára** 42%-kal emelkedett 2010-ben az előző évihez képest: vaj +73%, teljes tejpor +44%, sovány tejpor +39%, sajt +36%. Az EU-ban az intervenciós áraknál kedvezőbben alakult a vaj és a sovány tejpor értékesítési ára 2010-ben. A németországi Élelmiszer-gazdasági Kutató Központ vaj és sovány tejpor kempteni és hannoveri tőzsdei árából számolt alapanyagértéke 38%-kal nőtt. A vaj ára a 2010. év második felében magas szinten stabilizálódott, míg a sovány tejpore erőteljesen csökkent és csak decemberben emelkedett ismét. A vaj intervenciós készlete hamar kimerült, és a vaj ára erőteljesen emelkedett a tejtermelés növekedése, és a harmadik országokba irányuló vajexport csökkenése ellenére. A vaj árának emelkedését a helyettesítő növényi zsírok árának növekedése, valamint a növényi zsírok egészségre gyakorolt kedvező hatásának megingása okozta. Az egészségesebb életmódra történő áttérés hatására a közeljövőben nőhet az alacsony zsírtartalmú termékek fogyasztáson belüli részaránya. Ez a sajtban és a friss tejtermékekben felhasznált zsíradékok keresletének csökkenéséhez és az árak mérséklődéséhez vezethet. A tej és tejtermékek iránti globális kereslet Új-Zéland termelésének csökkenésével az EU-ra koncentrálódott. Az euró dollárral szembeni 5%-os gyengülése is hozzájárult az Unió exportlehetőségeinek bővüléséhez és a tejtermékek árának emelkedéséhez.

A csak enyhén javuló gazdasági helyzet ellenére a nemzetközi tejj piac 2010-ben meglepően erős volt, a vajzsír és a teljes tejpor ára történelmi magasságokba emelkedett. A tejtermékek magasabb ára nagyobb jövedelmet biztosított a termelőknek, ennek hatására a főbb tejtermelő országok tejkibocsátása jelentősen növekedhet 2011-ben. Új-Zélandon a tejtermelés 10%-os növekedését várják. Kína teljes tejpor importjának további növekedése felszívhatja a bővülő globális kínálatot. Az erőteljes importkeresletet jelzi a tejtermékek határidős jegyzésének rendkívüli emelkedése a 2010. év végén.

A FAO és az OECD előrejelzése szerint a 2010. évi áremelkedést követő években a tejtermékek világpiacon árának csökkenése várható. A vaj ára először 2015-ben, a sajté, a sovány és a teljes tejpore legkorábban 2013-ban emelkedhet újra. A sajt világpiacon 11, a teljes tejpore 9, a vajé 7, a sovány tejpore 4%-kal csökkenhet 2011-ben az előző évihez képest. Az USDA előrejelzése szerint Kína teljes tejpor importja tovább növekszik, amit a népesség bővülése, a jövedelem növekedése, a

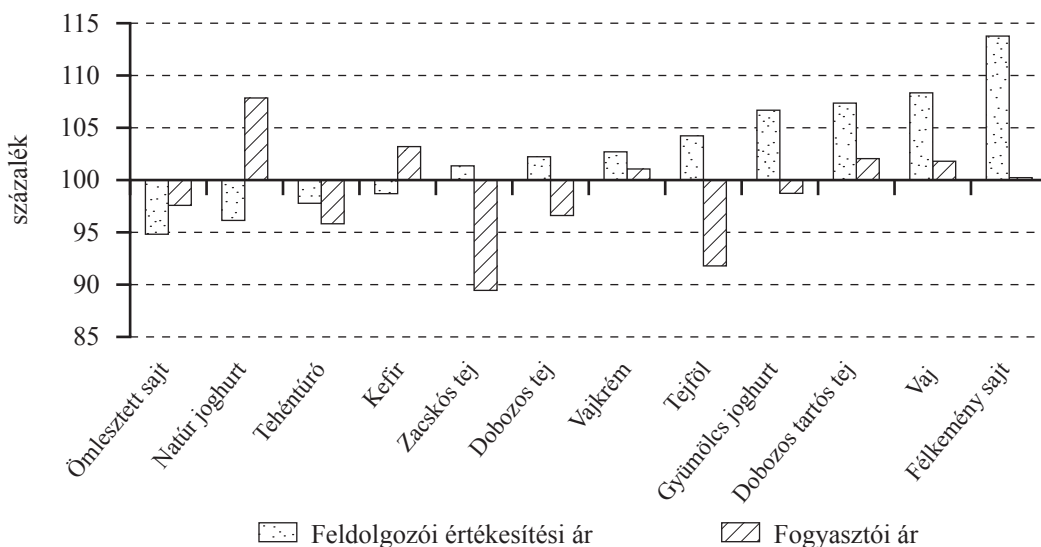
szűk belpiaci kínálat és a melamin botrány miatt az élelmiszerek biztonsága iránti aggodalom okozhat. Elsősorban Új-Zéland és Argentína teljes tejpor kivitele nőhet, azonban nem elegendő mértékben ahhoz, hogy kiegyenlítse az EU exportjának csökkenését, így a teljes tejpor ára magas szinten maradhat. Ez a sajt és a vaj árának emelkedéséhez is hozzájárulhat. A sovány tejpor árának alakulása bizonytalan, mivel Kína szigorodó importszabályozásának hatására csökkenés, míg az ázsiai országok keresletének növekedése miatt az ár emelkedése várható.

Az AKI PÁIR adatai szerint Magyarországon a vizsgálatba vont tejtermékek feldolgozó értékesítési ára 3%-kal volt magasabb 2010-ben az előző évinél (16. melléklet). A tehéntúró ára 2%-kal csökkent, míg a 2,8% zsírtartalmú dobozos friss tejé 2, a tejfölé 4, a trappista sajté 14%-kal nőtt (26. ábra). Az árak szintje nem érte el a 2008. évi árobbanás időszakáét, azonban meghaladta a korábbi évekéét.

A megfigyelt termékek fogyasztói árindexe 1%-kal csökkent (25. melléklet), nem követte az első két fázis (termelői és feldolgozó) árának emelkedését. A dobozos tartós tej fogyasztói ára 2%-kal nőtt, a trappista sajté stagnált, a tehéntúróé 4%-kal, a tejfölé 8%-kal csökkent 2010-ben 2009-hez képest.

26. ábra

Néhány tejtermék feldolgozó értékesítési és fogyasztói árának változása (2009=100)

Forrás: AKI PÁIR

A tej termékpálya első két fázisában (termelői, értékesítési) az árak tendenciája megegyezett, ugyanakkor a fogyasztói fázisban ellentétesen alakultak az árak. A nyerstej termelői árának erőteljes növekedését (+19%) a megfigyelt termékek feldolgozó értékesítési ára kisebb mértékben (+3%) követte, míg a fogyasztói árak átlagosan 1%-kal voltak alacsonyabbak, mint 2009-ben. Ez jól mutatja, hogy a fogyasztói árak alakulása nem minden esetben függ össze a termékpálya előző fázisainak ártendenciáival.

9. Zöldség és gyümölcs

9.1. Zöldség

9.1.1. Európai piaci tendenciák

Az EU **vöröshagyma** termése 8%-kal csökkent 2010-ben. Az új tagállamokban nagyobb mértékben, 19%-kal csökkent a termés, elsősorban a lengyel 18%-os termés kiesés következtében. A kisebb kínálat a vöröshagyma árának emelkedését eredményezte a 2010/2011. szezon kezdetén. A kínálat kiegészült a harmadik országokból érkező termékekkel, amelyek importja 12%-kal nőtt 2010. január-november között az előző év hasonló időszakához viszonyítva.

A **fejes káposzta** termés kiesése jelentős volt az EU-ban, ami a magasabb árakban is megnyilvánult. A vezető termelő Lengyelországban a tavaszi áradások miatt 15%-kal csökkent a káposzta kínálata, ami a döntően Oroszországba irányuló export 30%-os csökkenését okozta.

A legnagyobb **sárgarépa** és **petrezselyemgyökér** termelők Lengyelország és Franciaország. Franciaországban 3%-kal nőtt a sárgarépa termőterülete és 5%-kal, 332 ezer tonnára a termés a 2010/2011-es szezonban. Lengyelországban a sárgarépa termése 10%-kal, a petrezselyemgyökéré 7%-kal csökkent.

A világ ipari **paradicsom** termése 37 millió tonna körül alakult 2010-ben, amely 11%-kal maradt el a 2009. évitől. A vezető európai ipari paradicsomtermelő Olaszországban 4,9 millió tonnára csökkent a termés. Franciaország paradicsomtermése 6%-kal, 542 ezer tonnára csökkent. A friss paradicsom-exportőr Spanyolország kivitele 17%-kal, Hollandiáé 8%-kal csökkent 2010 első tizenegy hónapjában az előző év azonos időszakához képest. A friss paradicsom vezető beszállítója Marokkó, ahonnan 22%-kal csökkent az EU importja. A friss paradicsom termelői ára a legnagyobb termelőknél magasabb volt 2010-ben, mint 2009-ben.

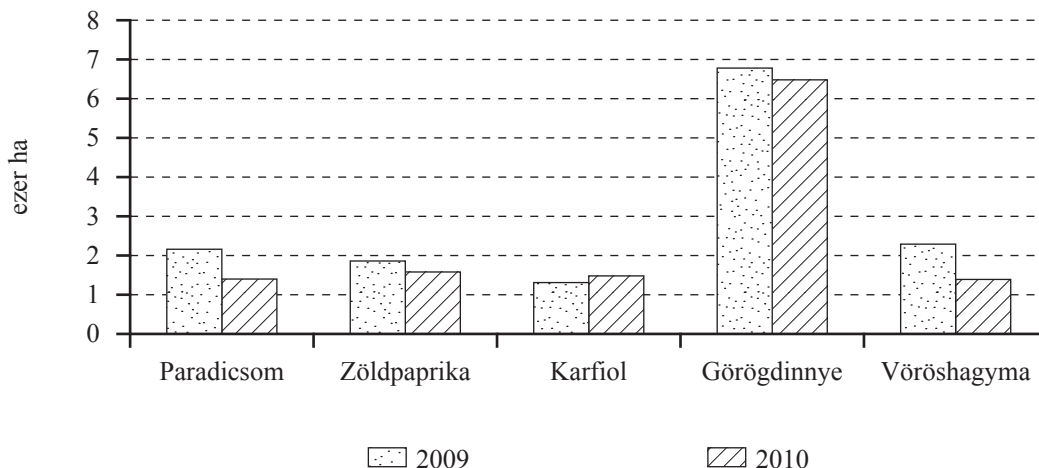
Az EU legnagyobb **görögdiñnye**-termesztőjénél, Spanyolországban csökkent a termőterület és a termés, és a kedvezőtlen időjárás késleltette a betakarítást. Olaszországban az eső és a jég okozott károkat az ültetvényekben, a termés 10-20%-kal esett vissza.

9.1.2. Hazai piaci tendenciák

9.1.2.1. Kínálat

Az AKI Statisztikai Osztályának adatai szerint az összes zöldségtermelés jelentős hányadát adó szabadföldi zöldségfélék termőterülete 7%-kal csökkent 2010-ben az előző évihez képest. A vetésterületről való döntést a termelők az előző évi piaci árak, illetve az értékesítési lehetőségek figyelembe vételével hozzák meg. A **csemegekukorica** ára 2009-ben 25%-kal csökkent, ami a következő évben a termőterület 20%-os csökkenését eredményezte. Ezzel együtt Magyarország megőrizte vezető termelő szerepét az EU-ban. A **vöröshagyma** termőterülete 40%-kal, a **paradicsom** szabadföldi termőterülete 25%-kal, a **zöldpaprikáé** 15%-kal, a **görögdiñnyéé** 4%-kal csökkent. A vizsgált zöldségfélék közül csak a **karfiol** termőterülete nőtt, 13%-kal (27. ábra).

Egyes zöldségfajok termőterületének alakulása

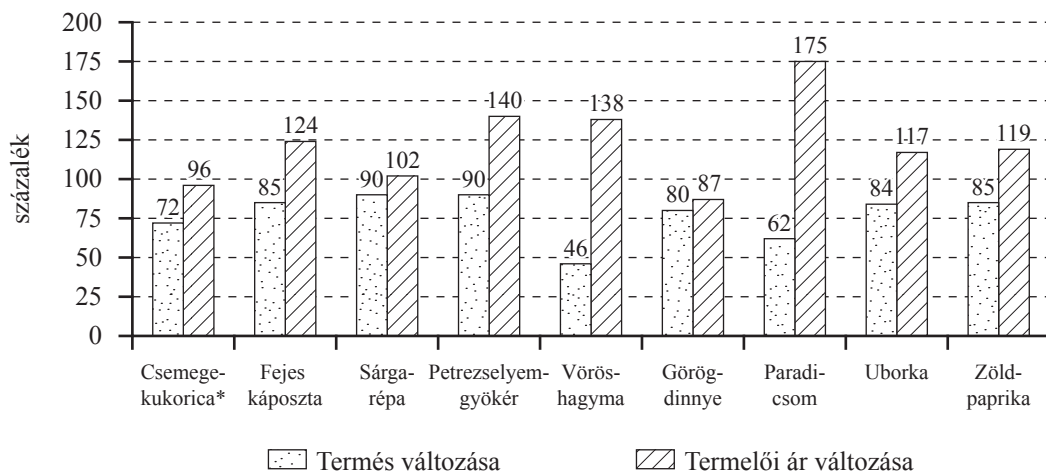

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

Az AKI PÁIR becslése szerint a 2010. évi összes **zöldségtermés 32%-kal, 1100 ezer tonnára csökkent** az előző évihez képest (28. ábra). A kibocsátást a piaci árak tendenciája, a szántó-földi vetésterület és a bel- és külpiaci értékesítés alakulása alapján becsüljük. Az egyes zöldségfélék termésének csökkenéséhez a termőterület csökkenése mellett a szabadföldi kultúrákat sújtó szélsőséges időjárás, rekord mennyiségű eső, elemi károk (árvíz, belvív, vihar, jégverés) is hozzájárultak.

A május-júniusi kedvezőtlen időjárás következtében a **görögdinnye** állomány jelentős része kipusztult, bár a hozamkiesést később újrapalántással igyekeztek csökkenteni. Az idény csaknem háromhetes csúszással, július közepén kezdődött. A dinnyetermelők nehéz évet zártak 2010-ben, ezért az idén a termőterület további csökkenése várható. A **csemegekukorica** szezonja is késett, mert a vetést nem lehetett időben elkezdni. A csemegekukorica termésátlaga 12%-kal (14,2 t/ha) csökkent. A kisebb termés miatt a készletek hamar kimerültek, így 2011-ben a csemegekukorica vetésterületének növekedése prognosztizálható. A **vöröshagyma** termelése jelentős mértékben csökkent az elmúlt évtizedben. A termőterület közel a felére (1,5 ezer hektárra) esett 2010-ben az előző évihez képest. Makó térségében a 2010. júniusi jégverés egyes területeken 100%-os kárt okozott. A vöröshagyma országos termésátlaga 8%-kal, termése a felére, 28 ezer tonnára csökkent. A vöröshagyma magas víztartalma további veszteségeket eredményezhet a 2010. évi termés tárolásakor. Az őszi **káposztaféléknél** a belvív miatt következett be 10-15%-os termés kiesés. A betakarítás az időjárás miatt néhány hetes csúszással kezdődött. A termés felszedésekor eső károsította a káposztát, ami szintén hozzájárult a kínálat csökkenéséhez. A **sárgarépa** vetésterületének csökkenése 2010-ben is folytatódott. A 2010. évi magasabb ártendenciák alapján a sárgarépa és a **petrezselyemgyökér** termése 10%-kal lehetett kevesebb. A hajtatott **zöldpaprika** esetében a szakértők 11-15%-os termés kiesést becsültek 2010-re. Az AKI adatai szerint a szabadföldi zöldpaprika termésátlaga 23%-kal, termése 13 ezer tonnával 25 ezer tonnára csökkent 2010-ben. A **paradicsom** (különösen az ipari paradicsom) termésében jelentős veszteség keletkezett 2010-ben. Az AKI Statisztikai Osztálya által megfigyelt gazdaságokban a szabadföldi paradicsom termése 30 ezer tonnával 50,7 ezer tonnára csökkent, amihez a termőterület zsugorodása mellett a termésátlag 11%-os csökkenése is hozzájárult. A Dél-Amerikából Európába 2006-ban behurcolt paradicsom-aknázómoly 2010-ben először jelent meg Magyarországon, amely elleni védekezésre a következő években fel kell készülni.

**A zöldségfélék termésmennyiségének és termelői árának változása
(2009=100)**

* Felvásárlási ár változása.

Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH adatok alapján saját számítás

A hazai zöldségtermés – a KSH adatai alapján – 2010-ben az előző évihez képest 14%-kal több (216 ezer tonna) importtal egészült ki.

A friss **paradicsom** importja a termés csökkenése miatt 4%-kal nőtt. A friss paradicsom legfontosabb beszállítói közül Spanyolország a kisebb termése miatt fele mennyiségű paradicsomot exportált Magyarországra, ezzel szemben Törökország és Franciaország növelte szállításait. A **zöldpaprika** behozatala 2%-kal csökkent. A **görögdinnye** importja a kisebb hazai termés miatt 35%-kal, az **uborkáé** 6%-kal bővült.

A kisebb belföldi kínálat a tárolási zöldségfélék többségénél is az import bővülését eredményezte. A **sárgarépa** hazai kínálata 11%-kal több importtal egészült ki, elsősorban a holland behozatal megháromszorozódása miatt. A **fejes és vöröskáposzta** importja a kisebb belföldi kínálat hatására 27%-kal nőtt, döntően Szerbiából, Macedóniából és Csehországból. Lengyelország a csökkenő termése miatt drasztikusan csökkentette szállításait a magyar piacra.

A **vöröshagyma** behozatala – a 2010. évi terméskiesés ellenére – 18%-kal csökkent az előző évi nagy mennyiségű importhoz viszonyítva. A **fokhagyma** behozatala 60%-kal csökkent a vizsgált időszakban.

9.1.2.2 Bel- és külpiaci értékesítés

A KSH adatai szerint a zöldségfélék felvásárlása a termés csökkenése miatt 40%-kal esett vissza 2010-ben az előző évihez képest. Megjegyezzük, hogy a 2010. évi felvásárlási adatok a tárolási zöldségfélék forgalmát is tartalmazzák, amely a 2009. évi terméssel függ össze. Az ipari felvásárlás mennyisége a teljes felvásárlásnál nagyobb mértékben (47%-kal) csökkent. Az ipari célú zöldségfélék felvásárlási ára 26%-kal emelkedtek, mivel a szélsőséges időjárás miatt a termelési és a növényvédelmi költségek is növekedtek.

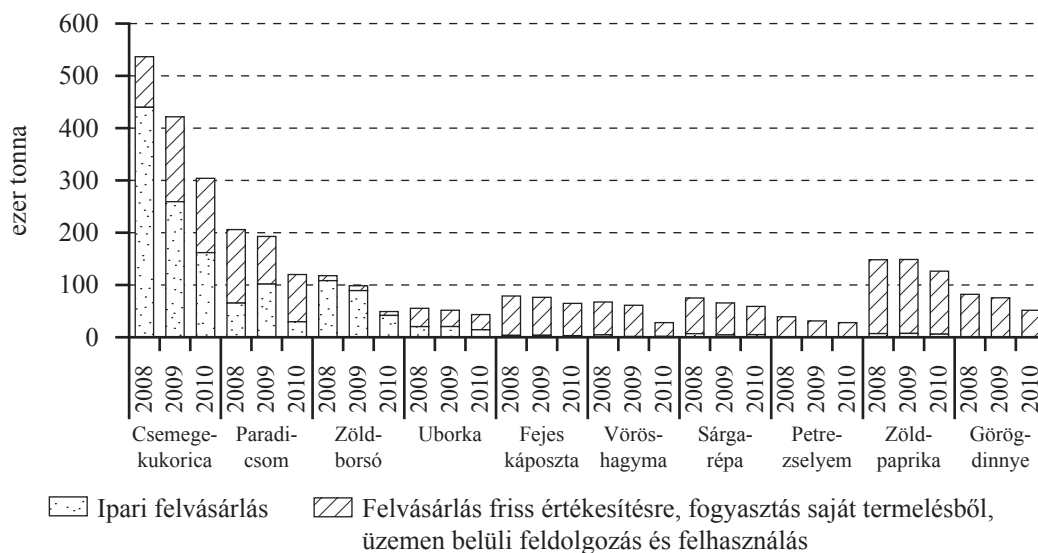
A nagymagvú zöldségfélék felvásárolt mennyisége csökkent a legnagyobb arányban, a **csemegekukoricáé** 38, a **zöldborsóé** 53, a **zöldbabé** 62%-kal. A feldolgozók a bőséges készletek miatt kevesebb fagyasztott termék, illetve konzerv gyártását tervezték 2010-ben, ezért kisebb vetésterületre kötöttek szerződést a termelőkkel, nyomott felvásárlási árak mellett, pl. az ipari célú csemegekukorica felvásárlási ára 4%-kal csökkent.

A tárolási zöldségfélék felvásárlása is csökkent a vizsgált időszakban. A **sárgarépa** összes felvásárolt mennyisége 8%-kal esett vissza, ugyanakkor a 10% részarányú ipari célú felvásárlás 15%-kal nőtt. A friss fogyasztásra szánt **fejes káposzta** az összes felvásárlás több mint kétharmadát teszi ki, amelynek felvásárlása 23%-kal esett vissza. A fejes káposzta ipari célú felvásárlása kisebb mértékben csökkent. Az ipari káposzta felvásárlási ára nagyobb arányban, 60%-kal emelkedett. A friss fogyasztásra szánt **vöröshagyma** felvásárolt mennyisége 36%-kal csökkent, a felvásárlási ára 48%-kal nőtt. Az ipari célú vöröshagyma felvásárlása 15%-kal bővült, a felvásárlási ár 25%-os csökkenése mellett.

A friss fogyasztásra szánt (hajtatott és szabadföldi együtt) **paradicsom** felvásárolt mennyisége 26%-kal csökkent, és a felvásárlási ára 37%-kal emelkedett. A paradicsom ipari célú felvásárlása az előző évi töredékére esett a jelentős mennyiségű csapadék, a jégverések, a betakarítás idején uralkodó csapadékos időjárás miatt. A friss fogyasztásra szánt (szabadföldi és hajtatott együtt) **zöldpaprika** felvásárlása 24%-kal csökkent, ezen belül a felvásárlás nagyobb hányadát jelentő hajtatott zöldpaprikáé 8%-kal, a kisebb részarányú szabadföldi zöldpaprikáé 53%-kal. A **görögdinnye** felvásárlása 32%-kal, felvásárlási ára 4%-kal csökkent (17. melléklet, 29. ábra).

29. ábra

A zöldségfélék felhasználása

Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH

A KSH adatai szerint a zöldségkivitel (friss, fagyasztott, dinnyével) 5%-kal, 267 ezer tonnára nőtt 2010-ben az előző évihez képest (18. melléklet).

Az összes kivitel negyedét adó **görögdinnye** kivitele 11%-kal csökkent (58 ezer tonna), mivel a szabadföldi termés piacra kerülésének csúszása miatt a termelők exportlehetőségei korlátozottak voltak. A zöldségfélék kivitelében a második legnagyobb részarányt képviselő **zöldpaprika** külpiaci értékesítése 14%-kal csökkent. Jelentős exportpiacunk, Németország felé közel a felére esett a kivitel.

A **fejes és vöröskáposzta** kivitele 5%-kal csökkent. Az export célországai elsősorban az északi államok: Finnország, Norvégia, Svédország. A **vöröshagyma** kivitele 42%-kal, a friss vagy hűtött **sárgarépáé** csaknem 60%-kal nőtt.

A **zöldborsó** exportjában a 15-20%-os részarányú fagyasztott termék kivitele 29%-kal nőtt a megfigyelt időszakban. A fennmaradó részt konzervként elsősorban keleti országokba (Oroszország, Ukrajna) szállítottuk. A konzerv zöldborsó kivitele 11%-kal bővült. Gyorsfagyasztott **csemegekukoricából** Magyarország az egyik legjelentősebb európai szállító. A kivitel 41%-kal nőtt 2010-ben. A konzerv csemegekukorica kivitele is nőtt 15%-kal.

9.1.3. A piaci árak tendenciája

Az AKI PÁIR becslése szerint a zöldségfélék 2009. évi összes termelésén belüli részarányával súlyozott termelői árindexe 2010-ben 24,7%-kal emelkedett a Budapesti Nagybani Piacon az egy évvel korábbihoz viszonyítva (19. melléklet). A KSH adatai szerint a zöldségfélék termelői árindexe 21,9%-kal nőtt 2010-ben. A KSH és az AKI PÁIR megfigyeléséből származó árváltozás mértéke szinte megegyezik.

Az AKI PÁIR adatai szerint Budapesti Nagybani Piacon a belföldi tárolási zöldségfélék termelői ára a tárolási időszakában többnyire magasabb volt, mint egy évvel korábban. Az áttelelő **vöröshagyma** magas áron jelent meg a kínálatban. A vöröshagyma termelői ára 2010. június-decemberben 38%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban. A készletek gyors kimerülése 2011 tárolási időszakában magas árakat eredményezhet. A **fejes káposzta** termelői árának 24%-os emelkedését a termesztési költségek növekedése mellett a kevesebb termés okozta. A **petrezselyemgyökér** termelői ára 40%-kal, a **sárgarépáé** 1,6%-kal emelkedett a vizsgált időszakban.

A **friss paradicsom** termelői ára 75%-kal volt magasabb. A kisebb belföldi kínálattal függ össze, hogy a korábbi évekkel szemben a spanyol gömb paradicsom mellett a lengyel, a görög és a török áru is megjelent a Budapesti Nagybani Piac kínálatában 2010-ben. A **zöldpaprika** termelői ára a kisebb termés miatt mérettől függően 38-46%-kal emelkedett.

A **görögdinnye** termelői ára a szezon elején még 40%-kal volt magasabb az előző év hasonló időszakához képest. Ezt követően túlkínálat jellemezte a piacot, mert a csapadékos nyári időjárás csökkentette a termék iránt a belföldi kereslet, továbbá a szezon csúszása jelentősen rontotta a külpiaci értékesítési lehetőségeket is. Mindez a termelői árak csökkenését eredményezte. A **kígyóborka** termelői ára 15%-kal, a berakó uborkáé 20%-kal nőtt.

9.2. Gyümölcs

9.2.1. Világ és európai piaci tendenciák

Az alma globális készlete a 2010/2011. gazdasági év (augusztus/július) kezdetén kevesebb volt az egy évvel korábinál. A WAPA adatai szerint az EU-ban az elmúlt évtized 2007 utáni második legrosszabb **almatermése** (9,45 millió tonna) volt 2010-ben. A visszaesést a termőterület zsugorodása (főleg déli tagállamok), a kedvezőtlen időjárás, a hideg és csapadékos tavasz okozta.

Az összes almakinálat 23%-át adó „Golden Delicious” fajta termése 9%-kal 2,38 millió tonnára, a közel 10%-os részarányú „Gala” fajtáé 10%-kal, 975 ezer tonnára csökkent. Különösen nagy volt a termés kiesés a „Jonagold” (-32%) a „Jonagored” (-22%), az „Elstar” (-24%), valamint az „Idared” (-29%) fajtáknál. A rendkívül kedvezőtlen időjárás Észak- és Kelet-Európában is károkat okozott. A léalma-nagyhatalom Lengyelországban – elsősorban a sok csapadék, valamint az árvíz hatására – 33%-kal, 1,7 millió tonnára csökkent a termés. Oroszországban a termés 17%-kal, 1,89 millió tonnára csökkent a 2009-es bő termésű évhez képest. A világ almasűrítmény piacán ármeghatározó szerepet betöltő Kínában 9%-kal, 30,8 millió tonnára csökkent az alma termése 2010-ben. A déli féltekén 1%-kal több, 5,18 millió tonna almát takarítottak be.

Az EU **körtetermése** 16%-kal, 2,18 millió tonnára csökkent 2010-ben. A vezető körtetermelő Olaszországban 22%-kal, 672 ezer tonnára esett a termés. Az európai vezető körtéffajta „Conference” termése 15%-kal csökkent. A kínálat csökkenése miatt az EU várhatóan több körtét importál a déli féltekéről a 2010/2011. gazdasági évben. Meg kell azonban jegyezni, hogy a déli félteke körtetermése is csökkent, 12%-kal 1,39 millió tonnára, elsősorban a vezető körtetermelő, Argentína 14%-os termés kiesése miatt.

Az EU termésbecslési konferenciájának adatai szerint a vezető termelőknél (Olaszország, Spanyolország, Franciaország és Görögország) az előző évinél 10%-kal kevesebb, 3,4 millió tonna **őszibarack** és **nektarin** termett 2010-ben. A friss fogyasztásra szánt őszibarack termése 5%-kal, 1,3 millió tonnára, a nektariné 8%-kal csökkent. A legnagyobb hiány (-19%) az ipari célra termelt őszibarackból volt, ezen belül a legjelentősebb termelő Görögországban 30%-kal, 357 ezer tonnára csökkent a termés.

Az időjárás nem kímélte az európai **kajszibarack** ültetvényeket sem. Az EU négy vezető kajszibarack termelő tagállamának a termése 8%-kal volt kevesebb (497,3 ezer tonna). Spanyolországban a kedvezőtlen tavaszi időjárás következtében 29%-kal, 62 ezer tonnára csökkent a termés. Franciaország – a második legnagyobb kajszibarack exportőr az EU-ban – termése 27%-kal, 137 ezer tonnára csökkent. Olaszországban ugyanakkor 5%-kal, 228 ezer tonnára, Görögországban 35%-kal, 70,4 ezer tonnára nőtt a kajszibarack termése. A világon a legnagyobb kajszibarack termelő Törökország termése meghaladta a 720 ezer tonnát.

Az USDA adatai szerint a világ **cseresznye** és **meggy** termése 10%-kal 1,98 millió tonnára, ezen belül az Unióé 14%-kal, 611 ezer tonnára csökkent 2010-ben az előző évihez viszonyítva. A világ cseresznye termesztésében az EU mellett Törökország, Irán és az USA a meghatározó. Törökország rekordot ért el a friss cseresznye kivitelében, 65 ezer tonna cseresznyét exportált. A török export célpiacai Németország, Bulgária és Oroszország voltak. A világ összes meggytermésének csaknem felét az EU adja, a legnagyobb termelők Lengyelország, Magyarország és Németország. Lengyelországban a termelők közel 6 ezer hektár meggyültetvényt vágtak ki az alacsony felvásárlási árak miatt. Emellett az ország északi részén a termés nagy része elfogyott, jelentős területeken pedig az árvíz okozott károkat, ezért a termés 25%-kal csökkent. Németországban a meggy termését 15 ezer tonnára becsülték, ami a szokásosnak a fele.

Az EU-ban kevesebb **szilva** termett 2010-ben az előző évihez képest, ami magasabb termelői árakat eredményezett. Németországban a becslések szerint 31 ezer tonna szilva termett, szemben a rekordtermést (44 ezer tonna) eredményező 2009. évvel.

A vezető mediterrán **szamóca**termő régiókban, Spanyolországban és Olaszországban a kedvezőtlen időjárás miatt később kezdődött az idény, és kevesebb termést takarítottak be. Spanyolországban a szokatlan hideg, a szélviharok, a heves esőzések és az áradások okoztak súlyos károkat. A szamóca 90%-a Huelva tartományból származik, ahol az ültetvények jelentős hányada kipusztult.

A **málna** termőterületét Lengyelország és Szerbia is jelentősen növelte az elmúlt években. Lengyelországban 7%-kal bővült a málna termése 2010-ben 2009-hez képest. A lengyel és a chilei termékek egyre nagyobb versenytársai a szerbiai málnának.

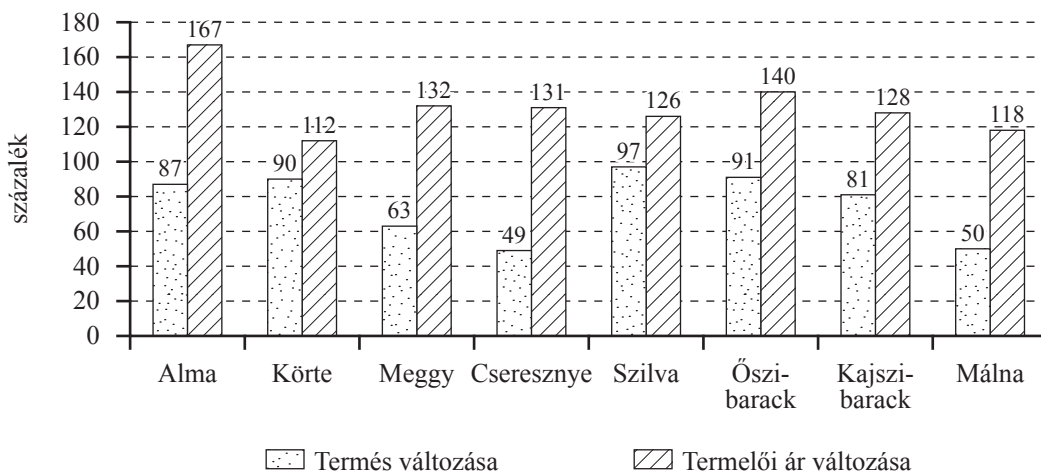
9.2.2. Hazai piaci tendenciák

9.2.2.1. Kínálat

Az AKI PÁIR becslése szerint 2010-ben az összes gyümölcsstermés 10%-kal, 800 ezer tonnára csökkent az előző évihez képest (20. melléklet). Májusban az esős, viharos időjárás okozott károkat az ültetvényekben. A növényvédelmi munkákat sem lehetett maradéktalanul elvégezni, így a kínálat csökkenése mellett minőségi problémák is felléptek. Az AKI Statisztikai Osztályának adatai szerint az **alma** hozama 17%-kal 15,3 tonna/hektárra csökkent. Kevés étkezési minőségű alma termett, illetve nőtt az ipari alma részaránya, mivel jégverés nyoma, varasodás rontotta a minőséget. Az előző években túlkínálat és nyomott árak jellemezték a **meggy**piacot, ezért csökkent a termelői kedv. A termelők érdekeinek védelmére megalakult a Magyar Meggytermelők Szövetsége, amely a 7 ezer hektár „prémium” minőségű kompótmeggy-ültetvényből 5,8 ezer hektárt képvisel, a hazai termés 50-70%-át. Virágzaskor a kedvezőtlen időjárás, a viharkárok, a jég, az esős, napfénymentes májusi idő következtében a termés 40%-a pusztult el. A meggy minősége is romlott, és a termelőknek a növényvédelemre (monília) is többet kellett fordítani. Az **őszibarack** ültetvények jelentős részében a belvíz okozott károkat. Az előző évinél 20%-kal kevesebb **kajszi**barack termett 2010-ben. A terméskieséshez a kedvezőtlen időjárás mellett a fapusztulás is hozzájárult. A szélsőséges időjárás elsősorban a korai fajtákat sújtotta. A sok eső miatt magas víz- és alacsonyabb cukortartalom jellemezte a gyümölcsöket. A júliusi forróság is ártott a gyümölcsnek, további mennyiségi és minőségi problémákat eredményezve. A **szilva** termése az 1990-es évek (150 ezer tonna) óta csökkent, az elmúlt években alig haladta meg az 50 ezer tonnát. Az ültetvények területe is csökkent, illetve a termés évről évre történő ingadozásához az ültetvények elöregedése, a jég-hálók és az öntözés hiánya is hozzájárult. A szilva terméskiesés kisebb arányú volt, mint a többi gyümölcsé. A betakarításkor a csapadékos idő növelte a kirepedt gyümölcsök arányát.

A viharos és csapadékos május a **bogyósgyümölcsűeknél** is károkat okozott. A **szamóca**sokban későbbre tolódott a szabadföldi szezon kezdete. A **málna**ültetvények elöregedtek az elmúlt években, továbbá sokan hagytak fel a termeléssel. A termés a felére esett vissza 2010-ben. A málna szedésének júliusban kedvezett a meleg, száraz idő, így gurulós málnából többet, lémálnából kevesebbet takarítottak be (30. ábra). Az egységes területalapú támogatás mellett, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a bogyósgyümölcsűek ültetvényének telepítésére és korszerűsítésére is lehetett támogatást igényelni 2010-ben, ami hozzájárult a szamóca termőterületének több mint 10%-os bővüléséhez.

**A gyümölcsfélék termésmennyiségének és termelői árának változása
(2009=100)**

Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH adatok alapján saját számítás

A hazai kínálatot a belföldi termés mellett külpiazi termékek egészítik ki. A KSH adatai szerint a **gyümölcsök importja** (délgyümölcsrel együtt) **stagnált** 2010-ben (225 ezer tonna). A **déli gyümölcsök behozatala** (149 ezer tonna) **17%-kal**, ezen belül a banán-import **20%-kal csökkent**, ugyanakkor a Magyarországon megtermelhető gyümölcsök behozatala **nőtt** (21. melléklet).

A friss **alma** behozatala (döntően Ausztriából és Németországból) **49%-kal** nőtt a vizsgált időszakban. Az **őszi-barack** importja **34%-kal** nőtt, a nektariné a kisebb európai kínálat miatt csaknem **17%-kal** esett, elsősorban a spanyol és az olasz import csökkenése miatt. A **kajszi-barack** behozatala **73%-kal** (2,76 ezer tonna) nőtt, elsősorban a spanyol behozatal megháromszorozódása miatt. A friss, hűtött **szamóca** behozatala **40%-kal** bővült, ugyanakkor a spanyolországi import csökkenése az eltolódó szezonkezdettel magyarázható.

9.2.2.2. Bel- és külpiazi értékesítés

A KSH adatai szerint a gyümölcsfélék felvásárlása (ipari és friss együtt) **23%-kal** csökkent 2010-ben 2009-hez viszonyítva. Az **alma** felvásárlása **21%-kal**, a **meggyé** **30%-kal**, a **málnáé** **43%-kal**, az **őszi-baracké** **42%-kal**, a **kajszi-baracké** **58%-kal**, a **cseresznyéé** **80%-kal** csökkent. Ezzel szemben a **szilva** felvásárolt mennyisége **3%-kal** nőtt.

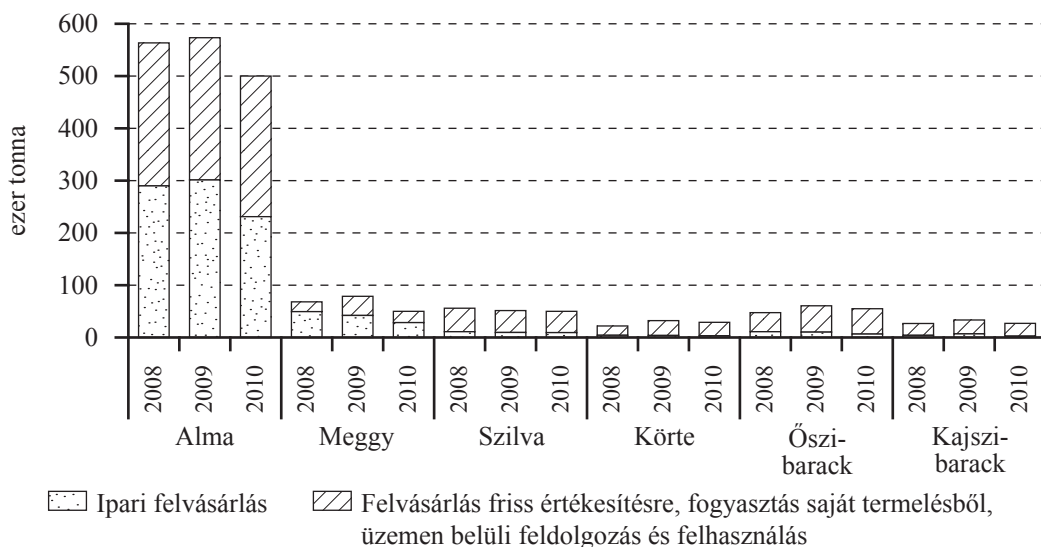
A gyümölcsfélék felvásárlásán belül az **ipari célú** felvásárlás a negyedével csökkent. Meg kell jegyezni, hogy az alacsonyabb termésű években a termelők nagyobb arányban választják a frisspiazi értékesítést. Újdonság volt 2010-től a pálinka magánfőzésének lehetővé tétele, valamint a bérfőzés jövedéki adójának eltörlése. A törvénymódosítás lehetővé tette a frissen fel nem használt gyümölcs házi hasznosítását. A kisebb termés miatt az ipari **alma** felvásárlása **23%-kal** csökkent a megfigyelt időszakban. A **meggy** termésének több mint **70%-át** adó ipari meggy felvásárlása **32%-kal** esett vissza. A felvásárlók már a szezon elején jelezték, hogy nem tartanak igényt sok meggyre, mivel az előző évről **3,5 millió** üveg meggybefőtt maradt a raktárakban. Ennek ellenére a termelők összefogásának köszönhetően a gazdák **72%-kal** magasabb felvásárlási árat tudtak elérni.

Az **őszibarack** ipari célú felvásárlása a frisspiaci kereslet növekedésével tovább csökkent (-36%). Az ipari célú **lémálna** felvásárlása 47%-kal, a **cseresznyéé** 84%-kal, a **kajszibaracké** 62%-kal, a **szilváé** 3%-kal csökkent (31. ábra).

Az ipari célra felvásárolt gyümölcsfélék felvásárlási ára 12%-kal emelkedett. Az elmúlt három évet tekintve az ipari célú alma felvásárlási ára 2010-ben volt a legmagasabb. Az almasűrítmény árát elsősorban Kína kínálata határozza meg, ahol 9%-kal kevesebb alma termett. A vizsgált fajok közül kizárólag a **cseresznye** ipari felvásárlási ára csökkent (-30%), illetve a **lémálné** stagnált.

31. ábra

A gyümölcsfélék felhasználása

Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH

A KSH adatai szerint a **gyümölcskivitel** (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) **5%-kal**, (139 ezer tonna) **csökkent** 2010-ben az előző évihez képest. A **belföldi termesztésű gyümölcsök** kivitele **3%-kal**, a kivitel 30%-át jelentő banán-reexport (41 ezer tonna) **11%-kal csökkent** (21. melléklet).

A **szilva** iránt a bel- és a külpiacon is élénk volt a kereslet. Az elmúlt években a friss szilva 20-30%-a exportpiacokra került, elsősorban Németországba. A szilvaexport 24%-kal nőtt 2010-ben. A külpiacon lehetőségek maradéktalan kihasználásához hasznos lenne a kedvező értékesítési időpontok (egészen korai és a kései szilva) megtalálása, amikor nincs dömping az európai piacon. A friss **körte** exportja 23%-kal, a friss **szamócaé** 22%-kal nőtt.

Az étkezési **alma** kivitele 30%-kal csökkent (12,7 ezer tonna), míg a kisebb részarányú ipari almáé 55%-kal nőtt (7,5 ezer tonna) a vizsgált időszakban. Az **őszibarack** (nektarinnal együtt) kivitele 7%-kal csökkent. Magyarország vezető **frissmeggy**-exportőr, továbbá a feldolgozott termék külpiacon értékesítése is jelentős. A termés kiesés miatt a frissmeggy-kivitel 8%-kal csökkent. A friss és a feldolgozott meggy legjelentősebb célpiaca Németország, ahova évente több mint 40 ezer tonna meggyet exportálunk. A kereslet csökkenése miatt Magyarország kevesebb meggyet szállított Németországba 2010-ben. A friss**kajsz**i-kivitel 26%-kal csökkent. Fontos megemlíteni,

hogya a magyar kajszibarack elsősorban a késői érésű fajtákkal lehetne versenyképes az EU piacán. A friss **cseresznye** kivitele a felére esett vissza. Az elmúlt években az ipari célú magyar **bogyósok** iránti külpiazi kereslet csökkent. A feldolgozói struktúra átalakult, a lengyel termék versenyképessége tovább javult a magyarral szemben, elsősorban az ipari szamóca, a fekete és piros ribiszke, valamint a szeder piacán. A magyar friss **málnát** elsősorban Németországba és Ausztriába szállítják, a fagyasztott málna legnagyobb piaca Svédország. A friss málnát tekintve a külpiacon Magyarország legnagyobb versenytársa Lengyelország, a fagyasztott terméknél Szerbia. A málna iránti kereslet nem csökkent 2010-ben, de a termelők az előző évinél 60%-kal kisebb mennyiséggel tudták ellátni az exportpiaconkat.

9.2.3. A piaci árak tendenciája

Az AKI PÁIR becslése szerint a gyümölcsfajok 2009. évi összes termelésen belüli részarányával súlyozott termelői árindexe 2010-ben 55%-kal emelkedett a Budapesti Nagybani Piacon az előző évihez képest (22. melléklet). A KSH termelői árindexe 2010-ben 51,3%-os emelkedést mutatott.

Az AKI PÁIR adatai szerint a legnagyobb mértékben, 67%-kal az **alma** termelői ára emelkedett. Az **őszibarack** termelői ára 40%-kal, a **szederé** 35%-kal, a **cseresznyéé** és a **meggyé** 30-32%-kal, a **kajszie** 27%-kal, a **szilváié** 26%-kal, a **köszmétéé** 18%-kal, a **málnáié** 17%-kal, a **körtéé** és a **piros ribiszkéé** 12%-kal, a **szamócaié** 4%-kal emelkedett (30. ábra). A Budapesti Nagybani Piac kínálatában a gyümölcsféléken belül legnagyobb súlyarányal rendelkező **alma** termelői ára 2010 tárolási időszakában alacsonyabb volt az előző évi bőségesebb termés hatására. A 2010/2011. gazdasági év tárolási időszakában a készletek gyorsabb kimerülése miatt magas szinten marad az alma termelői ára. A **bogyósgyümölcsűek** termelői ára emelkedett 2010-ben, elsősorban a kisebb termés következtében. A **szamóca** ára az idény elején az előző évinél alacsonyabb volt, majd a kedvezőtlen időjárás hatására emelkedett, és meghaladta a 2009. évi szintet.

A zöldség- és gyümölcsstermelés helyzete 2010-ben romlott a 2009. évihez viszonyítva. AKI PÁIR becslése szerint a zöldségfélék termése nagyobb mértékben csökkent, mint a gyümölcsöké. A zöldségfélék 2010. évi termelői árindexe (AKI PÁIR) 24,7%-kal, a gyümölcsöké 55%-kal emelkedett. A zöldség (friss, fagyasztott, dinnyével együtt) külkereskedelmi egyenlege pozitív maradt, de romlott 2010-ben, mivel a behozatal nagyobb mértékben növekedett, mint a kivitel. A gyümölcs (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) külkereskedelmi egyenlege továbbra is negatív volt, és romlott, elsősorban a kivitel csökkenése miatt.

10. Szőlő és bor

10.1. Világ- és európai piaci tendenciák

A Nemzetközi Szőlészeti és Borászati Hivatal becslése szerint a világ borszőlő területe 70 ezer hektárral csökkent 2010-ben, elsősorban az EU, a déli félteke és az USA termőterületének csökkenése miatt. Az EU főbb bortermelő országaiban (Spanyolország, Franciaország, Olaszország és Portugália) a közös agrárpolitika végrehajtásának következményeként folytatódott a szőlőültetvények kivágása. Az Unió 54 ezer hektár szőlő kivágását támogatta 2010-ben. A 2010/2011-es borászati évre vonatkozóan a kivágási támogatásra benyújtott kérelmekben igényelt összegek meghaladták a 276 millió eurót, ezért a ténylegesen bejelentett összegek elfogadásának mértékére vonatkozó egy-egy százalékos arányt kellett megállapítani, ami 59,62% lett. A támogatás 90%-át Spanyolország, Olaszország és Franciaország kapta.

A globális **bortermelés (szőlőlé és szőlőmust nélkül)** 260 millió hl (254,9-263,5) körül alakult **2010-ben, amely 4%-kal maradt el a 2009. évitől.** Eltekintve 2002-től, ez az utóbbi évtized legkisebb termelése. A déli féltekén 1 millió hektoliterrel, az USA-ban 9,3%-kal, Svájcban 15%-kal csökkent, míg Argentínában 33%-kal nőtt a bortermelés 2010-ben az előző évihez viszonyítva.

Az EU bortermelése 161,5 millió hektoliterre tehető a 2010/2011. gazdasági évben, ez 5%-kal maradt el az előzőtől. Spanyolországban 3%-kal, Portugáliában 9%-kal nőtt, míg Franciaországban 2%-kal, Olaszországban 11%-kal, Németországban 5%-kal esett vissza a termelés. A legnagyobb mértékű csökkenés Szlovákiában (-66%), Csehországban (-61%), Ausztriában (-28%) és Romániában (-27%) volt. Az EU borkészlete 3%-kal volt kevesebb a 2009/2010. gazdasági év végén (2010. július 31.), mint egy évvel korábban.

A globális borfogyasztás 232,0-247,6 millió hl körül alakult 2010-ben. A termelés és fogyasztás közötti különbség 19,4 millió hektoliter volt, 5%-kal csökkent az előző évihez viszonyítva. A Nemzetközi Bor és Szeszesital Adattár (IWSR) adatai szerint 2009 és 2013 között várhatóan csaknem 4%-kal bővül a globális borfogyasztás. Az USA válhat 2011-ben a világ legnagyobb borfogyasztójává, megelőzve a jelenleg világszerte vezető Olaszországot. A világ fehérbor fogyasztása nem változik lényegesen 2013-ig. A rozéborok fogyasztása 6%-kal bővíthet a vizsgált időszak végére, bár részaránya a fehér-, illetve a vörösborokhoz képest lényegesen kisebb.

10.2. Hazai piaci tendenciák

10.2.1. Kínálat

A Hegyközségek Nemzeti Tanácsa szerint Magyarország bortermelése 1,65 millió hl volt 2010-ben. Összehasonlításképpen: 2009-ben az előállított bor mennyisége 3,34 millió hl-t tett ki. A kora tavaszi fagyok, a viharok, a jégeső, valamint a betegségek komoly károkat okoztak az ültetvényekben. A betakarítás idején a kedvezőtlen időjárás tovább csökkentette a várható termést. A termés csökkenése miatt a szőlő felvásárlási ára meghaladta a 70 forintot kilogrammonként, és 40%-kal volt magasabb, mint 2009-ben. A hűvös, csapadékos időjárás következtében nemcsak Magyarországon lett alacsonyabb a must cukortartalma, hanem az EU több tagállamában is. Ezért a Bizottság jogszabályban engedélyezte Magyarországnak, valamint további kilenc kérvényező országnak a cukorfok előírtnál nagyobb mértékű javítását mustsűrítőmennyel és répacukorral, legfeljebb 2 térfogatszázalékgig. Magyarország átmenő borkészlete 2010. augusztus elsején 2,8-2,9 millió hektoliter volt, 200 ezer hektoliterrel több, mint 2009-ben.

Szőlőkivágási támogatásra 2010 augusztusában lehetett utoljára kérvényt benyújtani. A gazdálkodók 2500 hektár szőlő kivágását kezdeményezték. Az elmúlt évekről, a támogatási keret kimerülése miatt áthozott kérelmekkel együtt a kivágásra szánt területek nagysága meghaladta az 5500 hektárt. Végül Magyarország a Bizottság rendelete alapján mintegy 2400 hektáron vághat ki támogatással szőlőt.

A KSH adatai szerint **Magyarország borimportja 30%-kal nőtt** 2010-ben az előző évihez képest (23. melléklet). Az import 70%-a lédig, a többi palackos kiszerezésű volt. A lédig borok csaknem teljes mennyisége Olaszországból érkezett.

10.2.2 Bel- és külpiaci értékesítés

Az AKI PÁIR csak az összes bortermelés 50-60%-át kitevő asztali és tájbor értékesítését és árát figyeli meg, a minőségi borok piaci folyamatainak alakulásáról nem állnak rendelkezésünkre információk (kivéve külpiaci értékesítés).

Az asztali és tájborok belföldi értékesítése 24%-kal nőtt 2010-ben. Az összes forgalom 53%-át a fehérborok tették ki. A fehérborok iránti kereslet 11%-kal nőtt, amit a fehér tájborok forgalmának 33%-os növekedése eredményezett. A vörös és rozéborok értékesítése 43%-kal bővült, ezen belül mind az asztali, mind a tájborok iránt nőtt a kereslet.

A KSH külkereskedelmi statisztikája szerint **a palackos és lédig borok exportja volumenben 15%-kal, értékben 12%-kal emelkedett** 2010-ben az egy évvel korábbihoz képest (23. melléklet). A külpiaci értékesítés nagyobb hányadát a lédig borok (61%) tették ki, ez az arány nem változott az előző évihez képest. A palackos borok kivitele 12%-kal, a lédig boroké 18%-kal nőtt. Magyarország a lédig borok legnagyobb részét Csehországba és Németországba exportálta. A nemzetközi piacon továbbra is a magyar fehérborok voltak keresettebbek, bár a kivitelben belüli részarányuk csökkent.

A bor külkereskedelmének egyenlege pozitív volt a vizsgált időszakban, mennyiségben 13%-kal, értékben 14%-kal javult.

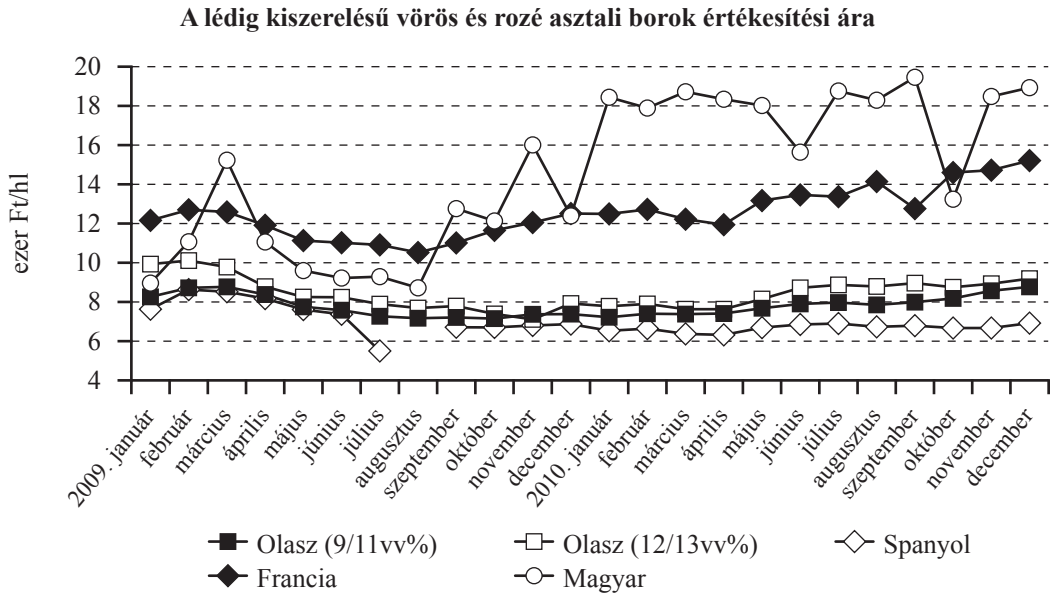
A pezsgő importja mennyiségben 34%-kal, exportja 6%-kal nőtt 2010-ben 2009-hez képest. Az export értéke 13%-kal emelkedett, míg az importé 5%-kal csökkent, az olcsóbb pezsgők nagyobb részaránya miatt. A pezsgő külkereskedelmi egyenlege értékben pozitív volt és javult 2010-ben az előző évihez viszonyítva.

10.3. A piaci árak tendenciája

Az asztali és tájborok feldolgoói értékesítési ára 3%-kal emelkedett 2010-ben az előző évihez képest, az alacsonyabb értékű asztali borok árának 9%-os növekedése miatt (24. melléklet). A tájborok ára 4%-kal csökkent. A fehérborok ára nem változott lényegesen, a vörös és rozéboroké 4%-kal emelkedett.

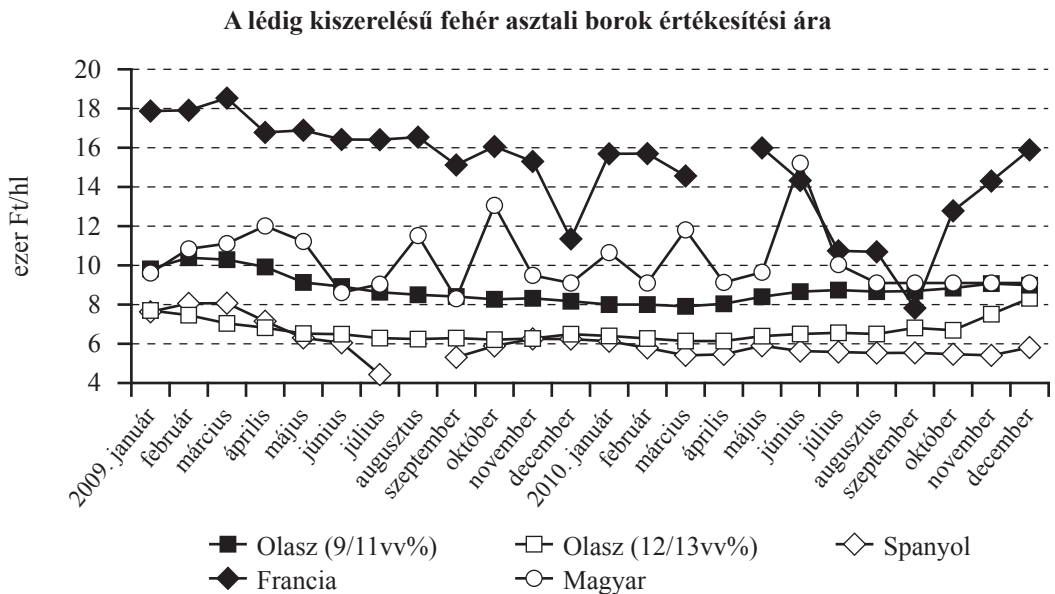
A lédig kiszerezésű vörös és rozé asztali borok magyarországi árának versenyképessége romlott 2010-ben az előző évihez képest, mivel a hazai árak lényegesen magasabbak voltak a francia, az olasz és spanyol áraknál (32. ábra). A lédig kiszerezésű fehér asztali borok ára a korábbi évekhez hasonlóan, különösen az év második felében, 2010-ben is versenyképesebb volt az uniós piacon, mint a lédig kiszerezésű asztali boroké (33. ábra).

32. ábra

Forrás: AKI PÁIR, ISMEA, MAPA

33. ábra

Forrás: AKI PÁIR, ISMEA, MAPA

Magyarországon a borfogyasztás 3 millió hektoliter körül alakul évente, ebből 0,9 millió hektoliter a palackos bor. A KSH adatai szerint az egy literes kiszerezésű fehér, illetve vörös asztali borok fogyasztói ára emelkedett a 2010. év végén (decemberben 4%-kal volt magasabb az augusztusi árnál). A 2010. évi szűkös termés és a borszőlő több mint 40%-kal magasabb 2010. évi felvásárlási ára miatt a palackos borok árának további emelkedése várható 2011-ben.

Források és rövidítések jegyzéke

ABARES	Australian Bureau of Agricultural and Resource Economics and Sciences (<i>Ausztrál Agrárgazdasági és Erőforrás-gazdálkodási Tudományok Hivatala</i>)
Agreste	Ministère de l'alimentation, de l'agriculture et de la pêche (<i>Élelmészügyi, Mezőgazdasági és Halászati Minisztérium, Franciaország</i>)
AKI PÁIR	Agrárgazdasági Kutató Intézet Piaci Árinformációs Rendszer
AMA	Agrarmarkt Austria (<i>Kifizető Ügynökség, Ausztria</i>)
BÉT	Budapesti Értéktőzsde
CME/CBOT	Chicago Mercantile Exchange, Chicago Board of Trade (<i>Chicagói árutőzsde</i>)
COCERAL	Comité du Commerce des Céréales (<i>EU Gabonakereskedőinek Szövetsége</i>)
EU	European Union (<i>Európai Unió</i>)
FAO	Food and Agriculture Organisation (<i>Az ENSZ Élelmészeti és Mezőgazdasági Szervezete</i>)
FAPRI	Food and Agricultural Policy Research Institute (<i>Élelmiszer- és Agrárpolitikai Kutatóintézet, USA</i>)
Gira	Gira Consultancy and Market Research (<i>Gira Tanácsadó és Piackutató cég</i>)
IGC	International Grains Council (<i>Nemzetközi Gabonatanács</i>)
ISMEA	Isituto di Servizi per il Mercato Agricolo Alimentare (<i>Piackutatói és Piac tájékoztatói Intézet</i>) www.ismea.it
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
LTO Nederland	Land-en Tuinbouworganisatie Nederland (<i>Holland Mezőgazdasági és Kertészeti Szervezet</i>) www.lto.nl
MAPA	Ministère de l'Agriculture, de la Pêche et de l'Alimentation (<i>Mezőgazdasági, Halászati és Élelmészeti Minisztérium</i>) www.mapa.es
MATIF	Marche A Terme d' Instruments Financiers (<i>Párizsi árutőzsde</i>)
MINAGRI	Ministerio de Agricultura, Ganadería y Pesca (<i>Földművelési, Állattenyésztési és Halászati Minisztérium, Argentína</i>) www.minagri.gob.ar

MNB	Magyar Nemzeti Bank
MPB	Marché du Porc Breton <i>(Bretagne-i Sertésszövetség)</i> www.mpb.fr
MRiRW ZSRIR	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Zintegrowany System Rolniczej Informacji Rynkowej <i>(Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium Integrált Agrárpiaci Információs Rendszer)</i>
PPA ATIS	Pôdohospodárska platobná agentúra Agrárne trhové informácie Slovenska <i>(Mezőgazdasági Kifizető Ügynökség Agrár Piaci Információk, Szlovákia)</i>
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development <i>(Nemzetközi Együttműködési és Gazdaságfejlesztési Szervezet)</i>
USDA	United States Department of Agriculture <i>(Amerikai Egyesült Államok Mezőgazdasági Minisztériuma)</i>
WAPA	World Apple and Pear Association <i>(Világ alma és Körte Szövetsége)</i> www.wapa-association.org

MELLÉKLETEK

Mellékletek jegyzéke

1. melléklet: A főbb szakágazatok termelési és értékesítési volumenváltozása (2000 = 100).....	71
2. melléklet: A gabonafélék külkereskedelmi forgalma.....	71
3. melléklet: A gabonafélék és malomipari termékek.....	72
4. melléklet: Az olajnövények és termékeik külkereskedelmi forgalma.....	72
5. melléklet: A napraforgó- és repcemag termelői ára, a finomított napraforgóolaj és -dara feldolgozói értékesítési ára.....	73
6. melléklet: A cukorrépa és termékei külkereskedelmi forgalma.....	73
7. melléklet: Az élő állat és hús külkereskedelmi forgalma (sertés, szarvasmarhafélék, bárány).....	74
8. melléklet: A vágósertés termelői ára.....	74
9. melléklet: A nyers húsok feldolgozói értékesítési ára.....	75
10. melléklet: A baromfifélék külkereskedelmi forgalma.....	75
11. melléklet: A vágóbaromfi-félék és az étkezési tojás csomagolóhelyi termelői ára.....	76
12. melléklet: A baromfihúsok feldolgozói értékesítési ára.....	76
13. melléklet: A vágómarha és a vágóbárány termelői ára.....	76
14. melléklet: A tejtermékek külkereskedelmi forgalma.....	77
15. melléklet: A nyers tehéntej termelői ára.....	77
16. melléklet: A feldolgozott tej és a főbb tejtermékek feldolgozói értékesítési ára.....	78
17. melléklet: A felvásárolt zöldségfajok.....	79
18. melléklet: A zöldségfélék (friss, fagyasztott) külkereskedelmi forgalma.....	80
19. melléklet: A vizsgálatba vont zöldségfajok 2010. évi termelői árváltozása a Budapesti Nagyban Piacon.....	81
20. melléklet: A felvásárolt gyümölcsfajok.....	82
21. melléklet: A gyümölcsfélék (friss, fagyasztott) külkereskedelmi forgalma.....	83
22. melléklet: A vizsgálatba vont gyümölcsfajok 2010. évi termelői árváltozása a Budapesti Nagyban Piacon.....	84
23. melléklet: A bor külkereskedelmi forgalma.....	85
24. melléklet: A belföldön termelt borok feldolgozói értékesítési ára.....	85
25. melléklet: A főbb élelmiszerek fogyasztói ára.....	86

1. melléklet

**A főbb szakágazatok termelési és értékesítési volumenváltozása
(2000=100)**

Ágazat megnevezése	Megnevezés	2008	2009	2010
Húsfeldolgozás és -tartósítás	Bruttó termelés	49,58	55,28	55,39
	Belföldi értékesítés	46,81	50,32	49,26
Baromfi-hús feldolgozása, tartósítása	Bruttó termelés	70,52	67,13	66,53
	Belföldi értékesítés	85,04	82,15	78,62
Tejfeldolgozás	Bruttó termelés	78,65	75,35	77,01
	Belföldi értékesítés	76,06	73,78	72,90
Malomipari termékek gyártása	Bruttó termelés	41,91	43,63	42,75
	Belföldi értékesítés	40,92	41,90	42,99

Forrás: KSH

2. melléklet

A gabonafélék külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2009	2010	2009=100	2009	2010	2009=100
	milliárd Ft	milliárd Ft		milliárd Ft	milliárd Ft	
10019099 Búza, nem vető	55,86	70,83	126,78	1,50	3,40	225,67
10059000 Kukorica, nem vető	143,70	142,09	98,88	1,18	3,18	59,11
10030090 Árpa, nem vető	8,09	11,79	145,76	1,28	0,76	269,23
Összesen	207,65	224,71	108,21	3,97	7,33	184,82

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2009	2010	2009=100	2009	2010	2009=100
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
10019099 Búza, nem vető	1 473,90	1 638,64	111,18	48,46	72,51	149,64
10059000 Kukorica, nem vető	4 135,85	3 813,19	92,20	21,19	78,04	368,29
10030090 Árpa, nem vető	221,94	299,50	134,95	33,22	17,06	51,36

Forrás: KSH

A gabonafélék és malomipari termékek

Termék	Mértékegység	2010		
		Ár	2008=100	2009=100
Étkezési búza	Termelői ár, Ft/tonna	41 229,99	97,17	130,98
Takarmánybúza	Termelői ár, Ft/tonna	35 911,69	115,75	143,42
Takarmánykukorica	Termelői ár, Ft/tonna	39 409,72	144,73	149,11
Takarmányárpa	Termelői ár, Ft/tonna	27 405,28	81,99	111,79
Finomliszt BL 55	Feldolgozó értékesítési ár, Ft/kg	62,92	78,31	99,61
Rétesliszt BFF 55	Feldolgozó értékesítési ár, Ft/kg	73,45	82,54	98,32
Fehér kenyérliszt BL 80	Feldolgozó értékesítési ár, Ft/kg	58,29	76,39	98,02
Tésztaipari liszt	Feldolgozó értékesítési ár, Ft/kg	64,45	79,70	100,08
Étkezési búzadara AD	Feldolgozó értékesítési ár, Ft/kg	78,56	80,90	97,80
Gabona alapú termékek (lisztek és búzadara)	-	-	78,61*	99,76*

* Fisher index.

Forrás: AKI PÁIR

Az olajnövények és termékeik külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2009	2010	2009=100	2009	2010	2009=100
	milliárd Ft	milliárd Ft		milliárd Ft	milliárd Ft	
1206 Napraforgómag	67,23	57,92	86,15	3,33	10,36	311,34
1512 Napraforgóolaj	45,77	54,67	119,43	4,45	15,40	346,38
1205 Repcemag	56,42	57,18	101,36	2,24	3,48	155,29
1514 Repceolaj	2,47	2,76	112,03	4,80	7,78	162,21
2304 Szójaliszt	4,56	2,64	57,87	54,72	59,23	108,25
Összesen	176,44	175,17	99,28	69,53	96,25	138,43

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2009	2010	2009=100	2009	2010	2009=100
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
1206 Napraforgómag	779,72	626,25	80,32	29,15	64,43	221,03
1512 Napraforgóolaj	217,89	234,85	107,78	21,26	71,76	337,50
1205 Repcemag	704,86	641,44	91,00	13,45	19,60	145,76
1514 Repceolaj	13,50	13,51	100,05	25,71	35,71	138,90
2304 Szójaliszt	48,10	29,23	60,78	646,45	698,92	108,12

Forrás: KSH

5. melléklet

A napraforgó- és repcemag termelői ára, a finomított napraforgóolaj és -dara feldolgozói értékesítési ára

Termék	2010		
	Ft/tonna	2008=100	2009=100
Ipari napraforgómag	90 542	114,36	151,81
Repcemag	84 376	82,16	110,71
Ömlesztett nyers napraforgóolaj	210 271	72,57	106,66
Palackozott finomított napraforgóolaj	271 398	75,21	103,13
Napraforgódara	37 313	91,06	131,07

Forrás: AKI PÁIR

6. melléklet

A cukorrépa és termékei külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2009	2010	2009=100	2009	2010	2009=100
	milliárd Ft	milliárd Ft		milliárd Ft	milliárd Ft	
121291 Cukorrépa	0,35	0,90	257,14	0,08	0,01	10,33
1701 Cukor	23,19	38,67	166,75	31,05	33,02	106,32
1702 Izoglükóz	-	21,96	-	2,06	2,56	124,06
1703 Melasz	-	0,11	-	2,16	2,99	138,45
Összesen	23,54	61,64	261,85	35,35	38,57	109,11

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2009	2010	2009=100	2009	2010	2009=100
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
121291 Cukorrépa	38,99	82,73	212,19	1,81	0,21	11,79
1701 Cukor	152,91	276,64	180,91	227,43	244,94	107,70
1702 Izoglükóz	-	284,57	-	8,71	9,94	114,15
1703 Melasz	-	4,59	-	83,97	129,90	154,70

Forrás: KSH

**Az élő állat és hús külkereskedelmi forgalma
(sertés, szarvasmarhafélék, bárány)**

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2009	2010	2009=100	2009	2010	2009=100
	milliárd Ft	milliárd Ft		milliárd Ft	milliárd Ft	
0103 Élő sertés	13,40	14,73	109,90	27,69	35,14	126,89
0203 Sertéshús	66,84	93,88	140,46	48,16	57,87	120,17
0102 Élő szarvasmarhafélék	26,37	37,88	143,66	7,37	10,92	148,19
Marhahús*	11,76	11,50	97,81	11,36	11,37	100,04
01041030 Bárány	10,46	10,66	101,94	-	0,79	-
Összesen	128,84	168,86	131,06	95,27	116,12	121,89

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2009	2010	2009=100	2009	2010	2009=100
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
0103 Élő sertés	30,28	38,74	127,95	75,43	107,28	142,23
0203 Sertéshús	11,63	164,47	147,33	101,99	127,47	124,98
0102 Élő szarvasmarhafélék	38,21	56,13	146,91	11,80	16,38	138,83
Marhahús*	17,10	17,02	99,51	12,35	12,97	104,97
01041030 Bárány	14,67	14,72	100,36	-	1,46	-

* 0201 Szarvasmarhafélék húsa frissen vagy hűtve, 0202 Szarvasmarhafélék húsa fagyasztva.

Forrás: KSH

A vágósertés termelői ára

Minőségi osztály	2010		
	Ft/kg hasított meleg súly	2008=100	2009=100
S	369,70	96,00	92,75
E	364,36	96,89	93,08
U	354,64	98,19	92,72
R	337,55	97,44	91,17
O	309,64	100,02	90,78
P	306,49	103,06	90,80
Nem minősített	343,27	95,81	89,93
M1	312,40	96,17	86,51
Vágósertés összesen	360,09	97,71	92,90

Forrás: AKI PÁIR

A nyers húсок feldolgozói értékesítési ára

Termék	2010		
	Ft/kg	2008=100	2009=100
Csontos marhahús frissen, félben	809,23	110,84	103,19
Csontos marhahús frissen, negyedben, eleje	745,08	108,84	101,74
Csontos marhahús frissen, negyedben, hátulja	857,91	106,61	101,89
Csontos sertéshús, lehúzott, félben	627,20	98,23	95,25
Szalonnás és bőrös sertéshús, félben	514,72	103,29	97,32
Sertés karaj, csonttal, szűzpecsenye nélkül	761,53	88,75	93,85
Sertés comb, csont nélkül	751,24	97,85	101,46
Sertés tarja, csonttal	671,40	69,87	97,70
Darabolt sertéshús (karaj, tarja, comb)	-	97,51*	99,66*

* Fisher index.

Forrás: AKI PÁIR

A baromfifélék külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2009	2010	2009=100	2009	2010	2009=100
	milliárd Ft	milliárd Ft		milliárd Ft	milliárd Ft	
Tyúkfélék nem darabolva*	0,93	1,44	155,98	0,93	0,32	34,33
Tyúkfélék darabolva**	18,34	22,85	124,61	7,94	6,67	84,00
Pulyka, nem darabolva***	0,38	0,36	96,20	0,04	0,02	53,21
Pulykadarabok ****	27,42	27,41	99,96	2,06	1,64	79,62
Összesen (víziszárnyassal együtt)	92,45	103,97	112,45	13,45	11,31	84,10

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2009	2010	2009=100	2009	2010	2009=100
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
Tyúkfélék nem darabolva*	2,18	3,73	170,97	2,31	0,86	37,08
Tyúkfélék darabolva**	42,48	54,04	127,21	33,86	25,26	74,59
Pulyka, nem darabolva***	0,60	0,55	90,79	0,07	0,04	59,46
Pulykadarabok ****	37,11	37,05	99,84	8,98	7,52	83,76

* 020711 Tyúkfélék nem darabolva, frissen vagy hűtve, 020712 Tyúkfélék nem darabolva, fagyaszttva.

** 020713 Tyúkfélék darabolva, frissen vagy hűtve, 020714 Tyúkfélék darabolva, fagyaszttva.

*** 020724 Pulyka, nem darabolva, frissen vagy hűtve, 020725 Pulyka, nem darabolva, fagyaszttva.

**** 020726 Pulykadarabok frissen vagy hűtve, 020727 Pulykadarabok fagyaszttva.

Forrás: KSH

11. melléklet

A vágóbaromfi-félék és az étkezési tojás csomagolóhelyi termelői ára

Termék	Mértékegység	2010		
		Ár	2008=100	2009=100
Vágócsirke	Ft/kg	213,57	92,72	98,76
Vágópulyka	Ft/kg	310,02	96,03	99,83
Vágókacsa	Ft/kg	256,40	93,29	101,03
Étkezési tojás	Ft/db	17,5	102,77	95,31

Forrás: AKI PÁIR

12. melléklet

A baromfihúsok feldolgozó értékesítési ára

Termék	2010		
	Ft/kg	2008=100	2009=100
Friss csirke egészben 70%-os	459,90	94,48	95,36
Friss csirke egészben 65%-os	465,38	92,92	95,33
Friss csirkecomb, csontos	469,38	95,02	93,26
Friss csirkemell	869,86	88,83	94,53
Fagyasztott csirke egészben 65%-os	421,89	95,30	91,79
Friss csirkehús összesen	-	91,56*	94,15*
Friss pulykacomb alsó, csontos	343,68	118,81	97,96
Friss pulykacomb felső, csontos	672,59	110,59	97,02
Friss pulykamell filé	1 019,49	96,77	103,10
Friss pulykahús összesen	-	98,62*	102,21*

* Fisher index.

Forrás: AKI PÁIR

13. melléklet

A vágómarha és a vágóbárány termelői ára

Megnevezés	Minőségi osztály	Mértékegység	2010		
			Ár	2008=100	2009=100
Fiatalkacsa	E-P	Ft/kg hasított meleg súly	637,62	102,84	93,21
Vágótehén	E-P	Ft/kg hasított meleg súly	474,97	105,35	97,40
Vágóüsző	E-P	Ft/kg hasított meleg súly	492,80	102,03	94,80
Vágómarha összesen	E-P	Ft/kg hasított meleg súly	491,63	100,67	96,18
Vágóbárány	13-35 kg élősúly	Ft/kg élősúly	699,12	112,34	101,92

Forrás: AKI PÁIR

A tejtermékek külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2009	2010	2009=100	2009	2010	2009=100
	milliárd Ft	milliárd Ft		milliárd Ft	milliárd Ft	
0401 Tej és tejszín sűrités, édesítés nélkül	22,58	27,27	120,78	20,38	27,24	133,64
0402 Tej és tejszín sűritve, édesítve	0,31	0,20	64,20	3,64	6,13	168,35
0403 Tejföl, joghurt, kefir	2,87	4,23	147,22	8,50	8,78	103,24
0404 Tejsavó	2,07	2,29	110,34	1,06	0,96	90,52
0405 Vaj és vajkrém	1,00	1,17	116,68	3,88	6,22	160,35
0406 Sajt és túró	9,80	11,56	117,93	26,14	35,86	137,14
Összesen	38,63	46,72	120,94	63,60	85,19	133,91

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2009	2010	2009=100	2009	2010	2009=100
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
0401 Tej és tejszín sűrités, édesítés nélkül	335,87	347,89	103,58	167,95	183,93	109,51
0402 Tej és tejszín sűritve, édesítve	2,30	0,33	14,37	10,76	18,97	176,38
0403 Tejföl, joghurt, kefir	15,43	17,79	115,30	36,69	36,22	98,71
0404 Tejsavó	20,62	21,23	102,95	4,52	3,67	81,20
0405 Vaj és vajkrém	1,59	1,52	95,73	5,02	6,33	126,27
0406 Sajt és túró	12,60	14,05	111,53	36,45	44,96	123,35

Forrás: KSH

A nyers tehéntej termelői ára

Termék	2010		
	Ft/kg	2008=100	2009=100
Alapár	69,04	86,73	117,74
Átlagár	71,30	88,01	118,56

Forrás: AKI PÁIR

A feldolgozott tej és a főbb tejtermékek feldolgozói értékesítési ára

Termék	2010		
	Ár	2008=100	2009=100
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	117,26	90,83	101,36
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	131,06	90,57	102,23
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tartós tej	135,83	96,25	107,36
Adagolt vaj, 1 kg	1 103,90	101,97	108,34
Vajkrém natúr, 1 kg	728,90	98,60	102,70
Tehéntúró, 1 kg	583,93	89,76	97,78
Tejföl, 1 kg	323,60	95,96	104,23
Joghurt gyümölcsös, 1 kg	370,42	103,23	106,58
Kefir, 1 kg	255,68	89,08	98,70
Érlelt félkemény sajt, 1 kg	931,83	90,48	113,77
Ömlesztett sajt, 1 kg	1 056,16	95,04	94,82
Tejtermékek összesen	-	94,11*	103,46*

* Fisher index.

Forrás: AKI PÁIR

A felvásárolt zöldségfajok

Faj	2008						2009						2010					
	Teljes felvásárlás		Ipari felvásárlás		Összes termés		Teljes felvásárlás		Ipari felvásárlás		Összes termés*		Teljes felvásárlás		Ipari felvásárlás		Összes termés	
	1000 t	Ár Ft/kg	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t
Csemegekukorica	536,58	439,87	439,4	81,89	34,65	421,7	260,2	259,3	61,48	26,35	304,00	162,14	161,87	53,25	25,28			
Fejes káposzta	78,91	13,74	3,59	4,55	38,89	76,32	13,5	3,72	4,87	36,86	65,00	10,71	3,11	4,78	58,96			
Görögdinnye	224,38	82,1	-	-	-	220,42	75,5	-	-	-	177,00	51,61	-	-	-			
Paradicsom	205,95	81,09	65,37	31,74	19,57	192,81	115,3	101,9	52,85	20,17	120,00	39,51	29,64	24,70	17,68			
Zöldpaprika	148,30	34,33	7,02	4,73	113,42	148,77	37,41	7,34	4,93	99,7	126,00	28,93	5,96	4,73	117,83			
Sárgarépa	75,15	14,77	6,89	9,17	25,9	65,62	10,49	4,38	6,67	33,5	59,00	9,68	5,02	8,51	30,30			
Zöldborsó	117,77	108,29	108,3	91,95	70,9	98,50	89,36	89,26	90,72	68,08	49,00	41,81	41,79	85,29	63,75			
Vöröshagyma	67,36	19,87	4,56	6,77	46,4	61,19	11,7	1,37	2,24	63	28,00	8,21	1,58	5,64	47,17			
Uborka	55,38	24,53	20,4	36,84	97,16	51,69	25,71	20,58	39,81	105,5	43,00	18,08	14,35	33,37	92,47			
Petrezselyem	39,19	4,73	0,52	1,33	55,44	31,24	3,99	0,2	0,64	94,4	28,00	2,85	0,19	0,68	165,50			
Zöldbab	31,64	23,23	23,21	73,36	60,58	26,32	19,44	19,4	73,71	59,2	20,00	7,34	7,28	36,40	60,18			
Paradicsompaprika	17,71	7,4	7,02	39,64	97,19	19,03	8,77	8,44	44,35	101,5	16,00	3,47	3,04	19,00	96,39			
Spárgatök	15,15	5,15	4,03	26,60	21,59	12,56	2,17	1,04	8,28	26,9	10,50	1,15	0,46	4,38	32,77			
Fokhagyma	4,68	2,11	0,90	19,23	229,47	4,39	3,08	2,41	54,9	152,1	4,00	0,95	0,38	9,50	310,50			
Egyéb zöldség	199,94	47,33	183,87	34,11	50,50	41,68			
Zöldség összesen	1 818,09	908,54	691,2**	38,02**	70,09**	1 614,43	710,73	519,4**	32,17**	68,25**	1 100,00	428,12	274,67**	24,97**	86,06**			

* Becslés AKI PAIR és Statisztikai Osztály adatai alapján.

** Egyéb zöldség nélkül.

Forrás: KSH

A zöldségfélék (friss, fagyasztott) külkereskedelmi forgalma

Év	Zöldségfélék dinnyével					
	Termelés	Behozatal		Kivitel		Egyenleg
	1000 t	1000 t	aránya az összes termelésben %	1000 t	aránya az összes termelésben %	1000 t
2006	1 779,23	198,05	11,13	259,54	14,59	61,49
2007	1 759,73	203,52	11,56	289,72	16,46	86,20
2008	1 818,09	204,98	11,27	279,01	15,35	74,03
2009	1 614,43	188,10	11,65	254,60	15,77	66,50
2010	1 100,00*	215,99	19,64	267,13	24,28	51,14

* Becsült adat (AKI PÁIR).

Forrás: KSH

A vizsgálatba vont zöldségfajok 2010. évi termelői árváltozása a Budapesti Nagybari Piacon

Faj	Fajta/típus	Méret	Termelési mód	Kiszerezés	Termelői ár változása 2009=100	Árösszehasonlítás időszaka	Megjegyzés	Mennyiségi részarány az összes zöldségtermelésen belül 2009-ben %
Fejes káposzta	-	-	szabadföldi	kg	123,58	július - december	a primőr termék kifutásától	4,73
Sárgarépa	-	-	szabadföldi	kg	101,64	augusztus - december	a primőr termék kifutásától	4,06
Petrezselyem	-	-	szabadföldi	kg	139,86	augusztus - december	a primőr termék kifutásától	1,94
Vöröshagyma	barna héjú	-	szabadföldi	kg	137,88	június - december	a tavalyi termés kifutásától	3,79
Görögdinnye	-	-	szabadföldi	kg	87,39	27. hét - 41. hét	piacra lépéstől	13,65
Paradicsom	gömb	40-47 mm	szabadföldi/termesztő-berendezés	kg	179,60	34. hét - 52. hét	az 57-67 mm-es termék megjelenésétől piacra lépéstől a kifutásig	11,94
		47-57 mm	kg	174,00	34. hét - 52. hét			
		57-67 mm	kg	171,73	34. hét - 40. hét			
Uborka	kígyó berakó	-	szabadföldi/termesztő-berendezés	kg	115,07	március - december	piacra lépéstől	3,20
		-	kg	120,27	április - november	piacra lépéstől		
Paprika	zöldpaprika	30-70 mm	szabadföldi/termesztő-berendezés	kg	138,60	június - december	db-os kiszerezés piaci kínálatból való kikerülésétől	9,22
				db	99,90	január - június	júliustól nincs a piaci kínálatában	
		kg		143,90	június - december	db-os kiszerezés piaci kínálatból való kikerülésétől		
		db		94,50	január - június	júliustól nincs a piaci kínálatában		
Összesen					124,70*			52,53

* 2010. évi árindex (2009. évi súlyarányokkal).

Forrás: AKI PAIR, KSH

A gyümölcsfélék (friss, fagyasztott) külkereskedelmi forgalma

Év	Gyümölcsfélék (déli gyümölccsel, dinnye nélkül)					
	Termelés	Behozatal		Kivitel		Egyenleg
	1000 t	1000 t	aránya az összes termelésben %	1000 t	aránya az összes termelésben %	1000 t
2006	863,33	229,46	26,58	113,99	13,20	-115,47
2007	359,66	312,82	86,98	79,93	22,22	-232,89
2008	840,45	270,60	32,20	138,52	16,48	-132,08
2009	884,26	220,27	24,91	146,02	16,51	-74,25
2010	800,00*	224,52	28,07	139,32	17,42	-85,20

* Becsült adat (AKI PÁIR).

Forrás: KSH

A vizsgálatba vont gyümölcsfajok 2010. évi termelői árváltozása a Budapesti Nagybani Piacon

Faj	Fajta/típus	Kiszerezés	Termelői ár változása 2009=100	Árösszehasonlítás időszaka	Mennyiségi részarány az összes gyümölcstermelésen belül 2009-ben %
Alma	minden fajta, kivéve Jonathan, Idared, Golden	kg	163,37	júliustól, az idei termék piacra lépésétől	18,47
	Jonathan		155,24	szeptembertől, az idei termék piacra lépésétől	36,00
	Idared		169,9	szeptembertől, az idei termék piacra lépésétől	2,84
	Golden		181,13	szeptembertől, az idei termék piacra lépésétől	7,77
Körte	minden fajta, Vilmos nélkül	kg	113,10	júliustól, az idei termék piacra lépésétől	3,65
	Vilmos		110,10	augusztustól, az idei termék piacra lépésétől	
Bogyósok					
Szamóca	-		104,10	16 - 39. hét	0,58
Piros ribiszke	-		112,40	23 - 34. hét	0,84
Málna	-	kg	117,55	24 - 36. hét	0,58
Szeder	-		134,96	27 - 35. hét	0,51
Köszméte	-		117,79	22 - 29. hét	0,20
Meggy	-	kg	131,90	23 - 29. hét	9,12
Cseresznye	-	kg	130,90	21 - 28. hét	0,94
Kajszibarack	-	kg	127,54	25 - 34. hét	3,88
Őszibarack	hagyományos fajták		140,53	24 - 41. hét	6,89
	nektarin		139,31	26 - 41. hét	
Szilva	házi szilva	kg	118,18	július - október	5,82
	japán szilva	kg	126,44	augusztus - október	
	Ringló	kg	133,25	július - szeptember	
Összesen			155,00*		97,64

* 2010. évi árindex (2009. évi súlyarányokkal).

Forrás: AKI PAIR, KSH

A bor külkereskedelmi forgalma

Termék		Export értéke			Import értéke		
Kiszerezés	Borkategória	2009	2010	2009=100	2009	2010	2009=100
		milliárd Ft	milliárd Ft		milliárd Ft	milliárd Ft	
Palackos	Fehér	6,55	6,09	93,00	0,52	0,49	93,63
	Vörös és rozé	2,89	4,52	156,54	1,02	0,94	92,25
	Összesen	9,44	10,61	112,46	1,54	1,43	92,72
Lédig	Fehér	5,11	5,81	113,77	-	0,46	-
	Vörös és rozé	0,94	0,95	100,41	-	0,38	-
	Összesen	6,05	6,76	111,69	0,65	0,83	127,72
Palackos és lédig összesen		15,49	17,37	112,16	2,20	2,26	103,09

Termék		Export mennyisége			Import mennyisége		
Kiszerezés	Borkategória	2009	2010	2009=100	2009	2010	2009=100
		ezer hl	ezer hl		ezer hl	ezer hl	
Palackos	Fehér	172,93	159,94	92,49	11,31	19,34	170,96
	Vörös és rozé	102,34	144,59	141,29	27,58	20,86	75,66
	Összesen	275,27	304,54	110,63	38,89	40,21	103,39
Lédig	Fehér	352,45	423,00	120,02	-	60,60	-
	Vörös és rozé	52,33	55,83	106,69	-	36,40	-
	Összesen	404,78	478,84	118,29	66,92	97,00	144,94
Palackos és lédig összesen		680,05	783,37	115,19	105,81	137,21	129,67

Forrás: KSH

A belföldön termelt borok feldolgozó értékesítési ára

Termék		2010		
		Ft/hl	2008=100	2009=100
Fehér	Asztali	12 984	101,75	104,61
	Táj	17 910	100,81	88,73
Összes fehér		14 981	101,68	99,57
Vörös és rozé	Asztali	16 641	103,73	108,17
	Táj	20 840	104,10	102,57
Összes vörös és rozé		18 515	102,87	104,45
Asztali bor összesen		14 647	105,32	108,75
Tájbor összesen		19 364	103,19	95,62
Asztali és tájbor összesen		16 651	103,69	103,14
Asztali és tájbor értékesítési árindexe		-	102,31*	101,17*

* Fisher index.

Forrás: AKI PÁIR

A főbb élelmiszerek fogyasztói ára

Termék	2010		
	Ft/kg	2008=100	2009=100
Finomliszt	122,00	91,04	99,19
Napraforgó étolaj*	405,00	81,98	96,43
Darabolt sertéshús**	1 099,99	102,52	95,56
Friss csirkehús**	944,30	97,54	94,91
Friss pulykahús**	1 299,88	101,58	99,58
Tejtermékek**	487,97	101,13	99,33
Asztali bor*	284,42	100,09	97,47

* Ft/l.

** Fisher index.

Forrás: AKI PÁIR, KSH